

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

P/04/057

KGP/41017/04

Nr ewid. 12/2005/P04057/KGP

Informacja o wynikach kontroli wykorzystania przychodów i akcji z prywatyzacji

Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa.

Informacja o wynikach kontroli

wykorzystania przychodów i akcji z prywatyzacji

p.o. Dyrektora Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Andrzej Sowiński

Zatwierdzam:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Jezierski

Warszawa, dnia ..10 maja .. 2006 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (0-22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	5
2.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	6
2.1.	Synteza wyników kontroli.....	6
2.2.	Wnioski	11
3.	WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	13
3.1.	Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	13
3.1.1.	<i>ANALIZA PRAWNA.....</i>	<i>13</i>
3.1.2.	<i>Przekształcenia własnościowe.....</i>	<i>20</i>
3.2.	Istotne ustalenia kontroli	21
3.2.1.	<i>Przychody z prywatyzacji.....</i>	<i>21</i>
3.2.2.	<i>Koszty prywatyzacji.....</i>	<i>29</i>
3.2.3.	<i>Zasób prywatyzacyjny.....</i>	<i>31</i>
3.2.4.	<i>Wykorzystanie przychodów z prywatyzacji</i>	<i>32</i>
3.2.5.	<i>Środki specjalne i rezerwy celowe.....</i>	<i>37</i>
3.2.6.	<i>Wykorzystanie akcji Skarbu Państwa przez Ministra Finansów</i>	<i>44</i>
3.2.7.	<i>Wykorzystanie środków z prywatyzacji przez Ministra Gospodarki i Pracy na przeciwdziałanie bezrobociu.....</i>	<i>50</i>
3.2.8.	<i>Wykorzystanie środków z prywatyzacji przez Komitet Badań Naukowych.....</i>	<i>55</i>
3.2.9.	<i>Wykorzystanie środków z prywatyzacji przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej</i>	<i>57</i>
3.2.10.	<i>Działania prywatyzacyjne Ministra Infrastruktury.....</i>	<i>61</i>
3.2.11.	<i>Wykorzystanie środków z prywatyzacji na restrukturyzację spółek przemysłowego potencjału obronnego i proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP</i>	<i>65</i>
3.2.12.	<i>Wykorzystanie środków ze sprzedaży przedsiębiorstw (prywatyzacja bezpośrednia).....</i>	<i>76</i>
4.	INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	79
4.1.	Organizacja kontroli.....	79
4.2.	Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	79
5.	ZAŁĄCZNIKI	81
5.1.	Wykaz skrótów	82
5.2.	Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrole.....	83
5.3.	Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	84
5.4.	Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.....	85
5.5.	Akty prawne dot. kontrolowanej działalności	87
5.6.	Szczegółowe tabele i zestawienia liczbowe	89
5.7.	Bibliografia	91

Wprowadzenie

Temat	Najwyższa Izba Kontroli z własnej inicjatywy przeprowadziła <i>kontrolę wykorzystania przychodów i akcji z prywatyzacji</i> . Została ona ujęta w planie pracy NIK pod nr P/04/057. Inspiracją podjęcia kontroli było zainteresowanie posłów i opinii społecznej problematyką prywatyzacji.
Cel	Celem kontroli była ocena budżetowego i pozabudżetowego wykorzystania przychodów z prywatyzacji oraz akcji (udziałów) sprywatyzowanych podmiotów. Podjęto również próbę oszacowania wartości zasobu prywatyzacyjnego w postaci akcji i udziałów spółek posiadanych przez Skarb Państwa oraz przedsiębiorstw państwowych na koniec 2004 r.
Zakres	Określono łączną kwotę przychodów z prywatyzacji w latach 1990-2004. W tym w latach 1990-1998 na podstawie wyników kontroli wykonania budżetu państwa, opracowań statystycznych i innych dokumentów, zaś w pozostałym okresie na podstawie badań kontrolnych. Zbadano sposób rozdysponowania i wykorzystania przychodów, a także prawidłowość przekazywania akcji sprywatyzowanych podmiotów na rzecz funduszy celowych i innych podmiotów. Oszacowano wymiar finansowy tych działań. Porównano wielkość przychodów z prywatyzacji pośredniej (sprzedaż akcji i udziałów spółek Skarbu Państwa) i prywatyzacji bezpośredniej (zagospodarowanie majątku przedsiębiorstw państwowych) z wyłączeniem zagospodarowania majątku państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej. Skontrolowano Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Infrastruktury i Ministerstwo Obrony Narodowej, 12 urzędów wojewódzkich, Komitet Badań Naukowych i Fundację na Rzecz Nauki Polskiej tj. podmioty, które dysponowały przychodami z prywatyzacji.. Badania kontrolne przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.
Organizacja	Jednostką koordynującą badania kontrolne był Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Ponadto, w kontroli uczestniczyły delegatury NIK w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Łodzi, Olsztynie, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze. Kontrolę przeprowadzono od września 2004 r. do maja 2005 r.

1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI

Ogólna ocena
kontrolowanej
działalności

Nie wypracowano generalnej koncepcji wykorzystania przychodów z prywatyzacji na realizację określonych zadań. W ponad 60% przychody te stanowiły źródło dochodów budżetowych (1991-1997) i pokrycia deficytu budżetowego (1998-2004). W latach 1999-2004 na reformę systemu ubezpieczeń społecznych skierowano 20,9 mld zł (23,8% przychodów z prywatyzacji), na wypłatę rekompensat dla pracowników sfery budżetowej oraz emerytów i rencistów 9,1 mld zł (10,3%). Na pozostałe cele przeznaczono¹ tylko 4,3 mld zł (4,9%), w tym: na restrukturyzację przedsiębiorców - 2,3%, fundusz reprivatyzacji - 1,8%, na restrukturyzację przedsiębiorstw przemysłu obronnego i modernizację sił zbrojnych RP - 0,3%, na rozwój nauki i technologii polskiej - 0,3% oraz na aktywizację zawodową - 0,2%.

W latach 2000-2004 ośmiokrotnie zmieniały się przepisy dotyczące tworzenia rezerw prywatyzacyjnych oraz bezpośredniego i pośredniego wykorzystania przychodów z prywatyzacji. Nietransparentność przepisów i stosowanych procedur była potęgowana częstymi zmianami w sposobie przygotowania i prezentacji budżetu państwa.

Przychody z prywatyzacji, uzyskane od 1991 r. do końca 2004 r., wyniosły 87,87 mld zł (113,1 mld zł w cenach 2004 r.). W latach 1991-2004 stosunek przychodów z prywatyzacji do dochodów budżetu państwa wynosił średnio 5,1%. Szacowana na koniec 2004 r. wartość możliwych do uzyskania w następnych latach przychodów z prywatyzacji wynosiła około 80 mld zł.

1.1. Synteza wyników kontroli

Przychody
z prywatyzacji

1. Przychody z prywatyzacji pośredniej 352 spółek wyniosły 82,76 mld zł, a z prywatyzacji bezpośredniej 2216 przedsiębiorstw 4,94 mld zł. Blisko jedną trzecią przychodów z prywatyzacji (27,25 mld zł) przyniosła sprzedaż akcji Telekomunikacji Polskiej SA. Sprzedaż akcji banków przyniosła 23,34 mld zł (26,6%), a pięciu innych największych spółek 7,69 mld zł (8,8%). [str. 21 *Informacji*]

W latach 2002-2004 uzyskano przychody z prywatyzacji blisko trzykrotnie mniejsze od przychodów w latach 1999-2001. Jedną z przyczyn było spowolnienie procesów prywatyzacyjnych – liczba prywatyzacji zakończonych w roku rozpoczęcia procesu prywatyzacyjnego zmniejszyła dwukrotnie. [str. 24]

Przychody z prywatyzacji sektora naftowego uzyskiwane były za pośrednictwem Nafty Polskiej SA². Spowodowało to nieprzejrzystość określenia faktycznych przychodów i kosztów prywatyzacji. NIK wykazała zaniżenie kwot należnych SP od Nafty Polskiej SA o 300 mln zł. [str. 26].

W *Informacjach o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w części Skarb Państwa* Izba wskazywała, że niektóre przychody osiągnięte w końcu jed-

¹ Po odliczeniu obowiązkowych wpłat do budżetu ze środków specjalnych.

² m.in. odpłatne umorzenie akcji należących do SP i dywidenda.

nego roku budżetowego zaliczane były do przychodów roku następnego. Ograniczyło to porównywalność przychodów w kolejnych latach. [str. 26].

Nierzetelność danych MSP

2. Nierzetelne – niekompletne i w części błędne – były dane MSP o prywatyzacji bezpośredniej w drodze sprzedaży przedsiębiorstw w latach 1999-2004. Błędy dotyczyły wartości zrealizowanych transakcji. Dane MSP różniły się też od wielkości przedstawionych przez urzędy wojewódzkie, a np. 12 transakcji nie figurowało w zestawieniach MSP. [str. 27].

Koszty prywatyzacji i funkcjonowania ministerstwa

3. Koszty funkcjonowania ministerstwa³ w latach 1991-2004 wyniosły 417,2 mln zł, tj. 0,5% przychodów z prywatyzacji. Stosunek kosztów do sumy przychodów z prywatyzacji i wartości zasobów prywatyzacyjnych należy ocenić jako bardzo korzystny w porównaniu do kosztów zarządzania aktywami ponoszonych przez Narodowe Fundusze Inwestycyjne (ponad 3% wartości aktywów rocznie) czy Otwarte Fundusze Emerytalne (0,5% wartości aktywów rocznie).

Poniesione przez Skarb Państwa koszty prywatyzacji wyniosły łącznie 792,7 mln zł (0,9% przychodów). Wysokie początkowo koszty (13,8% przychodów w 1991 r.) zredukowano do 2,5% w 1994 r., a w następnych latach stanowiły one od 0,3% do 2,1% przychodów z prywatyzacji. Tak korzystny wskaźnik wynikał z pokrywania większości kosztów prywatyzacji (szacowanych na 5-10% wartości transakcji) przez prywatyzowane podmioty. [str. 29].

Wykorzystanie przychodów z prywatyzacji

4. Do końca 1997 r. przychody z prywatyzacji stanowiły dochody budżetu. Ustawy budżetowe nie określały ich kierunkowego wykorzystania, innego niż pokrycie wydatków budżetowych. Przychody budżetu z prywatyzacji w latach 1990 – 1997 wyniosły 15,96 mld zł. Udział przychodów z prywatyzacji w dochodach budżetu państwa rósł z 0,81% w 1991 r. do 5,46% w 1997 r. [str. 32].

Przychody z prywatyzacji w latach 1998-2004⁴, wyniosły 65,96 mld zł (6,7% dochodów budżetu państwa). Na reformę systemu ubezpieczeń społecznych przeznaczono 31,7% (20,90 mld zł) przychodów, a 13,8% (9,09 mld zł) na rekompensaty dla osób uprawnionych z tytułu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Większość przychodów, bo 54,4% (35,85 mld zł) przeznaczono na pokrycie deficytu i pozostałych potrzeb pożyczkowych państwa. Wobec niewykonania planowanych przychodów z prywatyzacji w latach 2001-2003 (odpowiednio 62,4%, 29,9% i 40,0% planu) ich wykorzystanie nie odpowiadało założeniom określonym w ustawach budżetowych na dany rok.

Wykorzystanie przychodów z prywatyzacji było zgodne z celami wyznaczanymi w ustawach budżetowych. Jednak tylko drobną część (3,4%) przychodów z prywatyzacji przeznaczono na cele, które można bezpośrednio wiązać z rozwojem państwa. Na rachunki środków specjalnych oraz na cele wskazane przez *ustawę o komercjalizacji i prywatyzacji* przekazano łącznie 5,93 mld zł, z czego obowiązkowe wpłaty do budżetu wyniosły 1,53 mld zł. Po odliczeniu tych wpłat, na restrukturyzację i pomoc dla przedsiębiorstw przekazano 1 984 mln zł, na rozwój nauki i technologii polskiej 274 mln zł, a na aktywizację zawodową

³ Ministerstwa Przekształceń Własnościowych i następnie Ministerstwa Skarbu Państwa.

⁴ po odliczeniu odpisów i rezerw tworzonych na podstawie przepisów ustawowych

181 mln zł. Przychody z prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłowego potencjału obronnego w wysokości 291 mln zł przekazano na restrukturyzację pozostałych przedsiębiorstw tego sektora oraz na modernizację techniczną sił zbrojnych RP. Ponadto 1 605 mln zł zasiliło Fundusz Reprywatyzacji, a 379 mln zł środki specjalne przeznaczone na pokrycie kosztów prywatyzacji. [str. 33].

**Nieodpłatne akcje
dla pracowników
i osób
uprawnionych**

5. Do końca 2004 r. osoby uprawnione (blisko 1,2 mln) otrzymały nieodpłatnie akcje sprywatyzowanych spółek o wartości nominalnej 2,91 mld zł. Wartość rynkową akcji (w cenach zrealizowanych transakcji prywatyzacyjnych) przypadającą na jednego pracownika można oszacować na 35,5 tys. zł. Wartość nominalna akcji i udziałów pozostających w rezerwie Ministra Skarbu Państwa (przeznaczonych do nieodpłatnego udostępnienia osobom uprawnionym) na koniec 2004 r. wynosiła 3,75 mld zł. [str. 43].

**Oszacowanie
zasobu
prywatyzacyjnego**

6. Możliwe do uzyskania w przyszłości przychody z prywatyzacji można szacować, na koniec 2004 r., na około 80 mld zł. Zasadniczy wpływ na przyszłe przychody z prywatyzacji będą miały jednak decyzje Sejmu i Rządu dotyczące kontynuacji prywatyzacji oraz jej zakresu. [str. 31].

**Fundusz
Reprywatyzacji**

7. Wydatki Funduszu Reprywatyzacji wyniosły 222,2 mln zł, w tym 50,5 mln zł wyniosły obowiązkowe wpłaty do budżetu, a 156,2 mln zł wypłaty na roszczenia i odszkodowania, dokonane na podstawie wyroków sądowych. Wobec 1 771,2 mln zł uzyskanych przychodów stan środków na koniec 2004 r. wynosił 1 549 mln zł. Rezerwą reprywatyzacyjną były objęte należące do Skarbu Państwa akcje 685 spółek o wartości nominalnej 1 687 mln zł.

Wartość roszczeń zgłoszonych w 54 tys. wniosków MSP szacowało w przedziale 32-40 miliardów zł. Sejmy dotychczas nie zdołał uchwalić *ustawy o rekompensatach za przejęte przez państwo nieruchomości oraz niektóre inne składniki mienia*. Nieuregulowanie sposobu zaspokojenia roszczeń może spowodować poważny problem dla SP związany z wypłatą odszkodowań, bowiem przeznaczone na ten cel środki mogą się okazać niewystarczające. [str. 38].

**Środki
przeznaczone na
rozwój nauki
i technologii
polskiej**

8. Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej otrzymała w latach 2002 i 2004 ze sprzedaży akcji 7 spółek 51,6 mln zł. Fundacja nie otrzymała środków z prywatyzacji PKO BP SA w kwocie 282 mln zł. Najwyższa Izba Kontroli oceniła, że decyzja Ministra SP antycypowała przyszły stan prawny (obowiązujący od 1 stycznia 2005 r.) i została podjęta ze szkodą dla Fundacji, gdyż w wyniku zmiany *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*, z końcem 2004 r., zlikwidowana została rezerwa akcji 373 spółek, o wartości nominalnej 499 mln zł. [str. 39].

Izba oceniła działalność finansową Fundacji w latach 2001-2004 jako mało efektywną. Wskazano nieuzasadnione poniesienie kosztów w wysokości 600 tys. zł oraz wysokie koszty administracyjne – stosunek kosztów administracyjnych do wydatków na działalność statutową kształtował się jak 1 do 3. Koszty osobowe były blisko dwukrotnie wyższe w porównaniu z kosztami ponoszonymi przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji. Pozytywną ocenę Izby uzyskały wydatki na działalność statutową Fundacji, która w kontrolowanym okresie realizowała corocznie kilkanaście programów pomocowych. Służyły one wsparciu wyróżniających naukowców. Wspierano też instytucje naukowe i ich warsztaty ba-

dawcze, w tym w zakresie transferu osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej. [str. 57].

Najwyższa Izba Kontroli nie wniosła uwag do wykorzystania przez Komitet Badań Naukowych środków z Funduszu Rozwoju Nauki na wspieranie inwestycji służących potrzebom badań naukowych i prac rozwojowych. W latach 2002-2004 Fundusz Rozwoju Nauki pozyskał 332,4 mln zł, z czego 110,4 mln zł przekazał do budżetu z tytułu wpłat obowiązkowych. Było to przyczyną, że pierwsza kwalifikacja wniosków o finansowanie inwestycji, służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, została przeprowadzona dopiero we wrześniu 2003 r., tj. po półtorarocznym obowiązywaniu przepisów. W badanym okresie KBN zakwalifikował do finansowania ze środka specjalnego 141 wniosków jednostek naukowo-badawczych, na łączną kwotę 98 mln zł. [str. 55].

**Wykorzystanie
akcji przez Ministra
Finansów**

9. Od marca 1999 r., tworzony był zasób majątkowy SP, przeznaczony na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa. W wyniku rocznego opóźnienia wyodrębnienia akcji do zasobu majątkowego, środki przekazane w 1999 r. na rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych, w wysokości 77,79 mln zł, okazały się niewystarczające dla zaspokojenia roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji SP w 2000 r. [str. 44].

Minister Skarbu Państwa przekazał w drodze rozporządzenia nieodpłatnie Bankowi Gospodarstwa Krajowego na Fundusz Poręczeń Kredytowych akcje i udziały 39 spółek (o wartości księgowej 74,5 mln zł). Na liście stanowiącej załącznik do rozporządzenia znalazły się spółki nie spełniające wymogów w nim ustalonych. Dopiero w wyniku działań podjętych przez MF Minister Skarbu Państwa sprostował dane przekazywanych spółek. [str. 49].

**Przeciwdziałanie
bezrobociu**

10. Część przychodów z prywatyzacji, na mocy *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji* przeznaczono na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów oraz wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej. Łącznie przekazano na program „Pierwsza praca” 157,66 mln zł. Ministerstwo Gospodarki i Pracy nie było przygotowane do realizacji zadań. Plan wykorzystania środków na 2003 r. został zatwierdzony ponad siedem miesięcy po otrzymaniu wpłat z MSP. Nierzetelnie przygotowano planu na 2004 r. Skutkiem było określenie maksymalnych wydatków na 2004 r. na poziomie 23,7 mln zł, wobec możliwości rozdysponowania 63,9 mln zł. NIK pozytywnie oceniła pozostałe działania Ministerstwa w zakresie wykorzystania przychodów z prywatyzacji w ramach środka specjalnego „Pierwsza Praca”. [str. 50].

**Środki na
restrukturyzację
spółek ppo
i modernizację
techniczną sił
zbrojnych RP**

11. Planowane w ustawach budżetowych na lata 2000-2003 wykorzystanie przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego (ppo) na jego restrukturyzację, a także na proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP, zostało opóźnione o ponad rok. [str. 65].

W latach 2000-2001 nie wystąpiły przychody z prywatyzacji ppo, a w latach 2002-2003 wyniosły 290,8 mln zł. Minister Obrony Narodowej, w wyniku uzgodnień z Ministrem Gospodarki w sprawie podziału tych środków, wykorzystał kwotę 101,8 mln zł, tj. 35% przychodów z prywatyzacji. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykorzystanie przez Ministra Obrony Narodowej przychodów z prywatyzacji ppo na zakupy uzbrojenia i sprzętu produkowanego

w spółkach nadzorowanych przez Ministra Gospodarki i Ministra Skarbu Państwa w latach 2002-2004. Izba zwróciła uwagę na długotrwałość realizacji procedur związanych z uruchomieniem środków MON oraz że opracowanie na początku 2003 r. programu restrukturyzacji i prywatyzacji wojskowych przedsiębiorstw państwowych nie skutkowało do końca 2004 r. żadną prywatyzacją. [str. 67].

Minister właściwy do spraw gospodarki przez trzy lata (2000-2002) nie uruchamiał rezerw celowych na wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego w zakresie przewidzianym do wykorzystania przez tego ministra. Utworzenie w 2002 r. rezerwy celowej, w kwocie 65 000 tys. zł, na wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego było niecelowe, ze względu na brak możliwości wykorzystania tych środków. Dotyczy to również niewykorzystanej rezerwy celowej utworzonej w 2001 r. w kwocie 29 613 tys. zł (nie dokonano podziału kwoty rezerwy do dyspozycji pomiędzy Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw gospodarki). Nierzetelnie i nieterminowo rozliczano środki rezerwy wykorzystane w 2003 r. oraz nierzetelnie opracowano wnioski dotyczące wsparcia restrukturyzacji podmiotów przemysłowego potencjału obronnego w 2004 r. [str. 72].

**Działania
prywatyzacyjne
Ministra
Infrastruktury**

12. W latach 1999-2004 (I półrocze) SP nie uzyskał żadnych przychodów z prywatyzacji spółek, wobec których Minister Infrastruktury (Minister Transportu i Gospodarki Morskiej) sprawował nadzór właścicielski. Zbyt wolno realizowano restrukturyzację majątkową PKP SA, obejmującą zarówno regulację stanów prawnych nieruchomości, jak i ich sprzedaż. Powolne regulowanie stanów prawnych nieruchomości spowodowało, że do spółek Grupy PKP nie wniesiono w formie aportu niezbędnych nieruchomości. NIK zwróciła uwagę, że opóźnienia procesów prywatyzacji spółek z Grupy PKP zadecydują o przesunięciu terminów wpływów z ich sprzedaży oraz spowolnieniu spłat zobowiązań PKP SA gwarantowanych przez Skarb Państwa. [str. 61].

**Wpłaty na
Zakładowe
Fundusze Środków
Socjalnych**

13. W latach 1999-2004 wpłaty nabywców przedsiębiorstw państwowych na ZFŚS wyniosły łącznie 41,2 mln zł (w 11 województwach, w których zbadano te wpłaty). Wielkość wpłat na ZFŚS przypadająca na jednego pracownika była bardzo zróżnicowana i wynosiła od 88 zł do 51 818 zł. Korzyści finansowe pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw były więc w jednych przypadkach niemal iluzoryczne, a winnych stanowiły pokaźny dochód. Tak duże dysproporcje były wynikiem zróżnicowania wartości sprzedanych przedsiębiorstw państwowych. [str. 76].

**Finansowe
rezultaty kontroli**

14. Finansowymi rezultatami kontroli były zidentyfikowane przez NIK następujące nieprawidłowości w wymiarze finansowym:

- Uszczuplenia środków publicznych:
 - kwota 35 660 646 zł nieprzekazana w 2000 r. na rachunek rezerw poręczeń i gwarancyjnych, [str. 47].
 - kwota 320 100 zł zaniżenia wartości akcji podlegających wyodrębnieniu w 2000 r. do zasobu majątkowego Skarbu Państwa, [str. 46].
 - kwota 40 191 000 zł zaniżenia budżetu na 2004 r. środka specjalnego „Pierwsza Praca”, [str. 53].

- kwota 94 613 000 zł utworzonych zbędnie w latach 2001 i 2002 rezerw celowych na wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego, [str. 73].
 - kwota 187 300 zł zawyżenia przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki wpłaty na zakładowy fundusz środków socjalnych zbytego Biura Projektów Budownictwa Wiejskiego BIPROL z Wrocławia, a tym samym uszczuplenia o tę kwotę przychodów Skarbu Państwa, [str. 77].
 - kwota 16,5 tys. zł przychodów z prywatyzacji zatrzymana w 2000 r. w Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim – przekazana do budżetu w 2005 r. wyniku kontroli NIK. [str. 78].
- kwoty uzyskane z naruszeniem prawa⁵,
 - kwota 564 480 000 zł niezgodnego z ustawą zatrzymania w budżecie środków należnych ARP S.A. i Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, [str. 40].
- kwoty wydatkowane niegospodarnie, niecelowo i nierzetelnie,
 - kwota 600 000 zł zbędnych wydatków dokonanych przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej, [str. 58].
- kwoty odpowiadające nierzetelnym danym w ewidencji finansowo - księgowej lub sprawozdawczości,
 - kwota 73 165 zł niezgodności w rozliczeniu przez MGIP rezerwy celowej i zwróconych niewykorzystanych środków budżetowych za 2003 r. [str. 75].

1.2. Wnioski

Wyniki kontroli wykorzystania przychodów i akcji z prywatyzacji wskazują na konieczność podjęcia następujących działań:

1. Wypracowania przez Radę Ministrów koncepcji i sposobu wykorzystania całości przyszłych przychodów z prywatyzacji bezpośrednio na cele rozwoju państwa oraz zaspokojenie roszczeń i odszkodowań za utracone mienie.
2. Rozważenie przez Radę Ministrów celowości dalszego funkcjonowania państwowej Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w sytuacji realizowania podobnych zadań przez Ministra Edukacji i Nauki z wykorzystaniem Funduszu Nauki i Technologii Polskiej.
3. Opracowanie przez rząd sposobu pokrycia wydatków na zaspokojenie roszczeń i odszkodowań za utracone mienie, bowiem środki zgromadzone na ten cel w ramach Funduszu Reprywatyzacji oraz przyszłe przychody Funduszu należy ocenić za niewystarczające. Jednym z rozwiązań może być ustawowe zwiększenie odpisu z przychodów z prywatyzacji na Fundusz Reprywatyzacji (art. 56 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji).

Ponadto, NIK wnioskowała o podjęcie następujących działań w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do:

⁵ Ustalenie przedstawione wcześniej w *Informacji o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2004 roku część 36 Skarb Państwa i realizacja przychodów z prywatyzacji*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2005, 72/2005/P04060/KGP

Ministra Skarbu Państwa

1. Udoskonalenie procedur dotyczących planowania przychodów z prywatyzacji oraz. przekazywania danych pomiędzy jednostkami organizacyjnymi MSP dotyczących prywatyzowanych przedsiębiorstw.
2. Stosowanie przez Ministra Skarbu Państwa stałych zasad i procedur naliczania ustawowych odpisów dotyczących rozdysponowania przychodów ze sprzedaży akcji i udziałów Skarbu Państwa.

Ministra Finansów

W ramach sprawowanego nadzoru Ministra Finansów nad Bankiem Gospodarstwa Krajowego kontynuowanie działań na rzecz zmiany *rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie przekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego akcji i udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa*, w celu doprowadzenia do zgodności stanu faktycznego i prawnego oraz podjęcie działań w celu uzupełnienia zasobu majątkowego Skarbu Państwa, utworzonego na mocy *ustawy o poręczeniach i gwarancjach*, o akcje wartości nie mniejszej niż 320 100,27 zł, celem wyrównania niedoboru wartości akcji przekazanych do zasobu na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2001 r. w sprawie wyodrębnienia akcji w spółkach stanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa*.

Ministra Gospodarki i Pracy

Rzetelne rozliczanie środków przeznaczonych na restrukturyzację przemysłowego potencjału obronnego oraz terminowe odprowadzanie środków niewykorzystanych, na rachunek Ministerstwa Finansów oraz rozważenie celowości zmiany umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w zakresie urealnienia kwoty środków finansowych przekazywanych do dyspozycji Banku.

Ministra Infrastruktury

W ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego Ministra Infrastruktury wobec spółki PKP SA, podjęcie działań mających na celu:

- a) uzyskanie dostatecznych środków, z dalszej restrukturyzacji majątkowej i prywatyzacji spółek Grupy PKP, na zminimalizowanie gwarantowanych przez Skarb Państwa zobowiązań p.p. PKP i PKP SA;
- b) realizację harmonogramu prywatyzacji Grupy PKP, a następnie sfinalizowanie prywatyzacji Spółki.

Ministra Obrony Narodowej

1. Usprawnienie realizacji procedur uruchomienia środków MON przeznaczonych na modernizację technicznej Sił Zbrojnych RP.
2. Wykorzystanie programu restrukturyzacji i prywatyzacji wojskowych przedsiębiorstw państwowych dla przyspieszenia – z zachowaniem pełnej staranności na rzecz ochrony interesów Skarbu Państwa – przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych dla których funkcję organu założycielskiego pełni Minister Obrony Narodowej.

Prezesa Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej

Przeprowadzenie analizy dotychczasowej działalności finansowej Fundacji celem podjęcia działań poprawiających efektywność jej gospodarki finansowej oraz podjęcie działań usprawniających funkcjonowanie Fundacji, prowadzące do ograniczenia jej kosztów administracyjnych.

2. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

2.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

2.1.1. ANALIZA PRAWNA

METODY SPOSOBY I PROCEDURY PRZEKSZTAŁCEŃ WŁASNOŚCIOWYCH

Metody, sposoby i procedury przekształceń własnościowych określa *ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*⁶ (*ustawa o kip*⁷), która weszła w życie 8 kwietnia 1997 r.⁸ Stosownie do tej ustawy **prywatyzacja** - polega na:

- 1) zbywaniu należących do Skarbu Państwa akcji lub udziałów spółek – prywatyzacja pośrednia;
- 2) rozporządzaniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego lub spółki powstałej w wyniku komercjalizacji na zasadach określonych ustawą o kip przez sprzedaż, wniesienie do spółki, oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania – prywatyzacja bezpośrednia;
- 3) z dniem 15 stycznia 2003 r. wprowadzono nowelizację, według której prywatyzacją jest także obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne.

Zgodnie z ww. ustawą akcje w imieniu Skarbu Państwa zbywał Minister Skarbu Państwa lub Agencja Prywatyzacji⁹. Na podstawie art. 32 ustawy przed zaoferowaniem do zbycia akcji SP, w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji dokonuje się analizy mającej na celu ustalenie sytuacji prawnej majątku spółki, stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa spółki, oszacowania wartości przedsiębiorstwa oraz realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 3 czerwca 1997 r. określiła zakres analizy, o której mowa wyżej, sposób jej zlecenia, opracowania, odbioru i finansowania oraz warunki, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy¹⁰.

⁶ Tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, ze zm.

⁷ Tytuł zmieniony na *ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji* przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 240, poz. 2055) z dniem 15.01.2003 r.

⁸ Niektóre przepisy dotyczące komercjalizacji i uprawnień pracowników zaczęły obowiązywać od 22 października 1996 r.

⁹ Zlikwidowana z dniem 1 kwietnia 2002 r. - art. 39 pkt 2 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz.U. Nr .25, poz.253).

¹⁰ Dz. U. Nr 64/97 r., poz. 408, ze zm.

Zbывający, przed zaoferowaniem akcji do zbycia, mógł zobowiązać spółkę do wprowadzenia w jej przedsiębiorstwie zmian wynikających z wymogów ochrony środowiska, a w szczególności wynikających z analizy, o której mowa wyżej.

ZBYWANIE AKCJI SKARBU PAŃSTWA

Z zastrzeżeniem art. 36 i 37 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. *o kip*, akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybie¹¹:

- 1) oferty ogłoszonej publicznie;
- 2) przetargu publicznego;
- 3) rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia;
- 4) przyjęcia oferty złożonej przez podmiot ogłaszający wezwanie, o którym mowa w art. 86 ust. 4, art. 151 lub art. 154 *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi* – dodany z dniem 15 stycznia 2001 r.

Rada Ministrów *rozporządzeniem z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje*¹² określiła tryb zbywania akcji oraz warunki, jakie powinny spełniać oferta zbycia akcji, zaproszenie do składania ofert nabycia akcji i zaproszenie do rokowań. Mogły one dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką. Zobowiązania te stają się w ten sposób częścią oferty, przetargu lub zaproszenia.

Od 15 stycznia 2005 r. obowiązuje *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa*¹³. Określa ono warunki, jakie powinna spełniać oferta zbycia akcji, zaproszenie do składania ofert nabycia akcji w przetargu oraz zaproszenie do rokowań. Warunki mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką.

Rada Ministrów może zezwolić na inny niż przewidziany wyżej tryb zbywania akcji. Zbycie akcji należących do Skarbu Państwa z naruszeniem art. 33 jest nieważne (art. 34). Rada Ministrów *rozporządzeniem z dnia 29 lipca 1997 r.* określiła zasady finansowania zbywania akcji oraz wymaganą formę zapłaty za akcje nabywane od Skarbu Państwa. Z dniem 22 grudnia 2004 r. weszło w życie *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu finansowania zbywania akcji oraz formy i warunków zapłaty za akcje nabywane od Skarbu Państwa*¹⁴

UPRAWNIENIA PRACOWNIKÓW

Uprawnionym pracownikom przysługiwało prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji spółki należących do Skarbu Państwa (według stanu sprzed zbycia

¹¹ Art. 33 ust. 1 *ustawy o kip*.

¹² Dz. U. Nr 95, poz. 578, ze zm.

¹³ Dz. U. Nr 286, poz. 2871.

¹⁴ Dz. U. Nr 269, poz. 2666 ze zm.

pierwszych akcji na zasadach ogólnych)¹⁵, a po zmianie ustawy¹⁶ (od 15 stycznia 2003 r.) do 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru z zastrzeżeniem, że

- łączna wartość nominalna akcji przeznaczonych do nieodpłatnego nabycia przez uprawnionych pracowników nie może przekroczyć iloczynu liczby uprawnionych pracowników oraz kwoty osiemnastu średnich wynagrodzeń miesięcznych w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku, obliczonych z okresu sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym Skarb Państwa zbył pierwsze akcje na zasadach ogólnych;
- w przypadku spółki powstałej w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, które miało na dzień wykreślenia z rejestru przedsiębiorstw państwowych uregulowane zobowiązania wobec budżetu państwa oraz z tytułu ubezpieczeń społecznych, w iloczynie kwotę osiemnastu średnich wynagrodzeń zastępuje się kwotą dwudziestu czterech średnich wynagrodzeń.

Akcje zbywa się nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa państwowego¹⁷.

Minister Skarbu Państwa rozporządzeniem z dnia 3 kwietnia 1997 r. określił szczegółowe zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy i ustalenia liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników¹⁸.

Prawo do nieodpłatnego nabycia akcji może być wykorzystane przez uprawnionych pracowników tylko w jednej spółce; uprawniony przed nabyciem akcji składa oświadczenie, że nie skorzystał z prawa do nieodpłatnego nabycia akcji w innej spółce.

ŚRODKI SPECJALNE

W badanym okresie akcje spółek i przychody z ich sprzedaży były kierowane do 10 funduszy, środków specjalnych i rezerw celowych¹⁹. W tym czasie ośmiokrotnie zmieniały się przepisy dotyczące tworzenia rezerw i wykorzystania środków z prywatyzacji, w tym ze sprzedaży akcji stanowiących rezerwy, na cele wskazane w *ustawie o kip*.

Fundusz Mienia Polikwidacyjnego.

Utworzony został na podstawie art. 49 *ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych*²⁰, który stanowił m.in., że z dniem likwidacji lub upadłości przedsiębiorstwa mienie pozostałe po likwidacji lub upadłości,

¹⁵ Brzmienie obowiązujące od 8 kwietnia 1997 r.

¹⁶ Art. 2 *ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 240, poz. 2055 ze zm.).

¹⁷ Art. 36 ust 1-4 *ustawy o kip*.

¹⁸ Dz. U. Nr 33, poz. 200 – uchylone z dniem 15 marca 2003 r. i zastąpione przez Dz. U. z 2003 r. Nr 35, poz. 303.

¹⁹ Art. 56 *ustawy o kip* oraz art. 21 *ustawy o finansach publicznych*.

²⁰ Tj. Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981, w takim brzmieniu wymieniony przepis obowiązywał od 1 kwietnia 2002 r. do 1 stycznia 2005 r.

w tym środki finansowe, przejmuje Minister Skarbu Państwa albo Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Przejęte środki finansowe oraz środki uzyskane ze zbycia mienia, Minister Skarbu Państwa mógł gromadzić na wyodrębnionym rachunku i przeznaczyć na dofinansowanie procesów likwidacyjnych, a także na uzupełnienie środków brakujących na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego oraz zarządu mieniem.

Fundusz Gospodarowania Mieniem.

Od 22 marca 2000 r. do 31 marca 2002 r. obowiązywał art. 59a *ustawy o kip*, zgodnie z którym 10% środków finansowych uzyskanych przez Skarb Państwa ze sprzedaży mienia przejętego przez Skarb Państwa po rozwiązaniu umowy o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania oraz środki finansowe stanowiące składniki tego mienia pozostawały w dyspozycji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. Środki te były przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z:

- przejmowaniem przez Skarb Państwa mienia po przedsiębiorstwie oddanym do odpłatnego korzystania,
- przygotowaniem mienia do zbycia,
- wnoszeniem do spółek lub sprzedażą mienia.

Fundusz Finansowania Prywatyzacji.

Od 22 marca 2000 r. do 31 marca 2002 r. obowiązywał art. 59b *ustawy o kip*, zgodnie z którym w dyspozycji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa pozostawała kwota równa kosztom przygotowania i przeprowadzenia prywatyzacji, nie większa jednak niż 2% przychodu uzyskanego z prywatyzacji w danym roku kalendarzowym. Kwota ta była przeznaczona na pokrycie kosztów prywatyzacji.

Odpis – rezerwa na cele uwłaszczenia. Przeciwdziałanie bezrobociu.

Od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r. obowiązywał art. 56a *ustawy o kip* stanowiący, że tworzy się rezerwę na cele uwłaszczenia obejmującą m.in. 7% akcji jsSP powstałych w wyniku komercjalizacji. Rezerwą objęto też będące w posiadaniu Skarbu Państwa akcje spółek, w których Skarb Państwa posiada mniej niż 10% kapitału zakładowego. Rada Ministrów miała określić, w drodze rozporządzenia, listę tych spółek, z tym że lista ta nie mogła wskazywać spółek, których akcje znajdowały się w publicznym obrocie papierami wartościowymi. Rozporządzenie takie nie zostało wydane.

Od 1 kwietnia 2002 r. do 1 stycznia 2003 r. obowiązywał art. 75 ust. 1 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw*, który określił, że przychody ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów, stanowiących do dnia wejścia w życie *ustawy* rezerwę na cele uwłaszczenia, podlegają przekazaniu na poczet środków specjalnych, przeznaczonych na pomoc restrukturyzacyjną oraz na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów.

Od 1 stycznia 2003 r. art. 56 ust. 1 pkt 5 *ustawy o kip* stanowił, że przychody ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów, stanowiących

rezerwę na cele uwłaszczenia, przeznacza się na wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej. Dodany ust. 5 stanowił, że od 15 stycznia 2003 r. środki te podlegają przekazaniu do ministra właściwego do spraw pracy z przeznaczeniem na finansowanie zadań tego ministra na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców. Wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów

Równolegle, od 1 kwietnia 2002 r. art. 56 ust. 1 pkt 2 *ustawy o kip* stanowił, że 10% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym przeznacza się na pomoc restrukturyzacyjną oraz na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów. Od 1 stycznia 2003 r. pomoc ta, w wysokości 15% przychodów uzyskanych z prywatyzacji, została przeznaczona na pomoc restrukturyzacyjną w rozumieniu przepisów o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz na finansowanie zadań określonych w przepisach o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy. Wzrost odpisu z 10% do 15% objął również przychody z prywatyzacji uzyskane w 2002 r.

Od 31 maja 2004 r. art. 56 ust. 1 pkt 2 stanowił, że 15% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym przeznacza się na pomoc na ratowanie i pomoc na restrukturyzację.

Rozwój nauki i technologii polskiej i restrukturyzacja spółek SP.

Od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r. *ustawa o kip* stanowiła, że po 2% akcji jsSP przeznacza się na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej przez wniesienie na majątek **Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej** oraz na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa, przez podwyższenie kapitału **Agencji Rozwoju Przemysłu SA** (art. 56 ust. 3 *ustawy o kip*)

Od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2004 r. *ustawa o kip* stanowiła, że 2% przychodów z prywatyzacji przeznaczonych na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej podlegały przekazaniu do **Komitetu Badań Naukowych**. (art. 56 ust. 1 pkt 4 i ust. 4 *ustawy o kip*)

Równolegle od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2004 r. obowiązywał art. 75 ust. 1 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw*, który określił, że wpływy uzyskane ze sprzedaży akcji i udziałów przeznaczonych na wniesienie do majątku Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz na podwyższenie kapitału ARP, będących w dniu wejścia w życie ustawy w posiadaniu ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, podlegały przekazaniu na rzecz tych podmiotów.

Fundusz Skarbu Państwa.

Utworzony został na podstawie art. 75 ust. 2 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw*. Środki pozostające w dniu wejścia w życie ustawy (1 kwietnia 2002 r.), na rachunkach środków specjalnych (Fundusz Mienia Polikwidacyjnego, Fundusz Go-

spodarowania Mieniem i Fundusz Finansowania Prywatyzacji) podlegały przekazaniu na poczet środków specjalnych Fundusz Skarbu Państwa. Ponadto 2% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym przeznaczono na pokrycie kosztów prywatyzacji, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz na wykonanie przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa innych ustawowo określonych zadań, na które nie przeznaczono środków w budżecie państwa w danym roku budżetowym (art. 56 ust. 1 pkt 3 *ustawy o kip*).

Fundusz Reprywatyzacji i rezerwa na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarbu Państwa.

Od 13 października 1993 r. do 30 marca 2001 r. obowiązywała *uchwała Nr 86 Rady Ministrów z dnia 4 października 1993 r. w sprawie utworzenia rezerw mienia Skarbu Państwa na cele reprywatyzacji*²¹. Właściwe organy państwowe zobowiązane były do utworzenia rezerw mienia Skarbu Państwa na cele reprywatyzacji, w postaci 5% akcji i udziałów w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa przeznaczonych do prywatyzacji i odpowiednio większej liczby akcji (udziałów) Skarbu Państwa w spółkach, do których zgłoszono udokumentowane roszczenia reprywatyzacyjne.

Od 6 maja 2000 r. na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa przeznaczono 5% akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji albo wpływu uzyskanego przez budżet państwa ze sprzedaży tych akcji (art. 56 ust. 2, później art. 56 ust. 1 pkt 1 *ustawy o kip*).

Państwowe fundusze celowe

*Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw*²² wprowadziła zmiany w treści art. 56 *ustawy o kip*. Według nowej treści, od 1 stycznia 2005 r. z przychodów z prywatyzacji tworzy się następujące państwowe fundusze celowe:

- **Fundusz Reprywatyzacji** (środki ze sprzedaży 5% akcji należących do SP w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji z przeznaczeniem na cele związane z zaspakajaniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez SP),
- **Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców** (15% przychodów z prywatyzacji na pomoc na ratowanie i pomoc na restrukturyzację przedsiębiorców),
- **Fundusz Skarbu Państwa** (2% przychodów uzyskanych z prywatyzacji na pokrycie kosztów prywatyzacji, gospodarowania mieniem SP, na podwyższenie kapitału zakładowego spółek z udziałem SP oraz na wykonywanie ustawowo określonych zadań),
- **Fundusz Nauki i Technologii Polskiej** (2% przychodów z prywatyzacji z przeznaczeniem na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej).

Ponadto:

²¹ MP Nr 52, poz. 482.

²² Dz. U. Nr 273, poz. 2703.

- przychody ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów stanowiących, do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 1 marca 2002 r., rezerwę na cele uwłaszczenia, minister właściwy do spraw SP przekazuje na rachunek ministra właściwego do spraw pracy na finansowanie zadań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu,
- minister właściwy do spraw SP, ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców powyższa corocznie kapitał zakładowy Agencji Rozwoju Przemysłu SA o kwotę stanowiącą 1/3 przychodów tego funduszu.

WYKORZYSTANIE PRZYCHODÓW Z PRYWATYZACJI SPÓŁEK PRZEMYSŁOWEGO POTENCJAŁU OBRONNEGO (PPO) NA MODERNIZACJĘ TECHNICZNĄ SIŁ ZBROJNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I RESTRUKTURYZACJĘ PPO

Na podstawie *ustawy z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*²³, przychody uzyskane z prywatyzacji spółek ppo służą wspieraniu procesu modernizacji armii oraz działań restrukturyzacyjnych. Zgodnie z art. 7 wspieranie procesu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest realizowane m.in. w ten sposób, że część przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego jest przeznaczana na:

- zakupy nowoczesnego uzbrojenia lub sprzętu wojskowego produkowanego w spółkach przemysłowego potencjału obronnego,
- unowocześnienie zaplecza remontowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej przez restrukturyzację przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej, oraz spółek powstałych w wyniku komercjalizacji tych przedsiębiorstw.

Drugi z wymienionych celów został określony w *ustawie z dnia 22 listopada 2002 r. o zmianie ustawy o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*²⁴, obowiązującej od 15 stycznia 2003 r.

*Ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2001-2006*²⁵ zobowiązała Ministra Obrony Narodowej do wprowadzenia programu przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych w latach 2001-2006. W art. 6 tej ustawy przychody z prywatyzacji spółek ppo zostały określone jako jedno ze źródeł finansowania tego programu. Zgodnie z art.12 na finansowanie programu przeznaczają się co najmniej 35% całości kwoty z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego.

Od 5 czerwca 2003 r., tj. wejścia w życie *rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przyznawania środków na wspieranie procesów restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego*²⁶, istniała możliwość przeznaczania środków z prywatyzacji ppo na unowocześnienie zaplecza remontowego Sił Zbrojnych RP.

²³ Dz.U. Nr 83, poz. 932 ze zm.

²⁴ Dz.U. Nr 240, poz. 2053.

²⁵ Dz.U. Nr 76, poz. 804, ze zm.

²⁶ Dz.U. Nr 89, poz. 830.

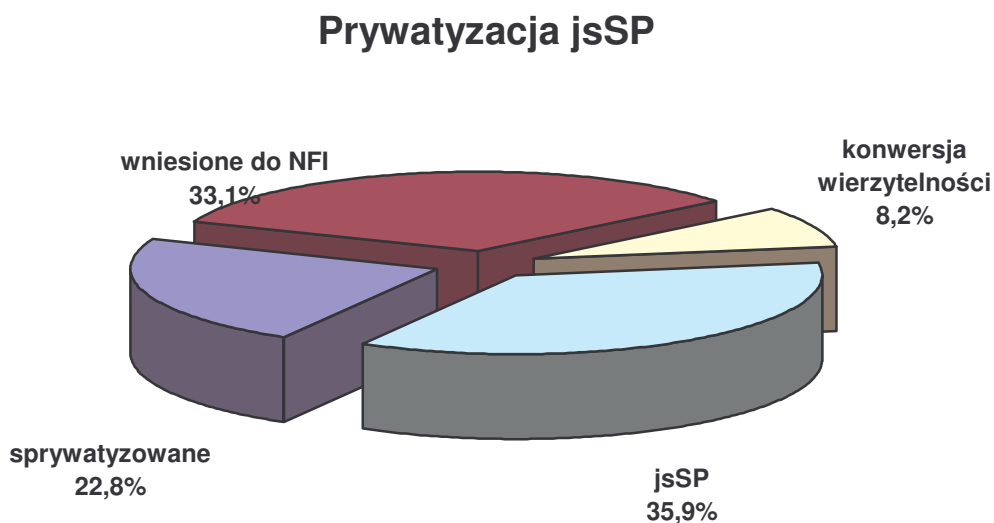
2.1.2. PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE

Na koniec 1990 r., wg danych GUS, zarejestrowanych było 8453 przedsiębiorstw państwowych. Do końca 2004 r. przekształceniami prywatyzacyjnymi objęto 7285 przedsiębiorstw (w tym 1654 państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej, których majątek w latach 1992-1995 włączono do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa). Skomercjalizowano 1562 przedsiębiorstwa, zaś 2216 przedsiębiorstw poddano prywatyzacji bezpośredniej. Likwidacją z przyczyn ekonomicznych objęto 1853 przedsiębiorstwa, z czego 990 zostało zlikwidowanych, w 673 ogłoszono upadłość, a 190 znajduje się w stanie likwidacji.²⁷

Na koniec 2004 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 1306 przedsiębiorstw sektora państwowego.

W wyniku komercjalizacji powstało 1545 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, z czego:

- sprywatyzowano (całkowicie lub częściowo) metodą pośrednią 352 spółki,
- 512 spółek wniesiono do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych,
- w 127 spółkach nastąpiła konwersja wierzytelności na akcje objęte przez wierzycieli,
- Skarb Państwa pozostaje jednoosobowym właścicielem 554 spółek.

Spośród 352 prywatyzacji metodą pośrednią w drodze oferty publicznej (Warszawska Giełda Papierów Wartościowych) sprywatyzowano tylko 46 spółek (13,1%). Najczęściej stosowaną metodą prywatyzacji była sprzedaż pakietu akcji inwestorom strategicznym w trybie publicznego zaproszenia do rokowań – w tym trybie sprywatyzowano 256 spółek (72,7%). W 67 przypadkach (19,0%) prywatyzację spółki rozpoczęto w drodze przetargu publicznego, a 17 spółek sprywatyzowano metodą mieszaną, tj. przez zbycie akcji w drodze oferty publicznej i równoległej sprzedaży inwestorowi strategicznemu.

²⁷ Raport o przekształceniach własnościowych w 2004 roku, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa 2005.

W latach 1990 (IV kwartał) – 1997 sprywatyzowano metodą pośrednią 228 jsSP, natomiast w ciągu następnych siedmiu lat (1998-2004) 124 spółki, tj. blisko połowę mniej.

Do końca 2004 r. prywatyzacją bezpośrednią objęto²⁸ 2216 przedsiębiorstw:

- 1379 przedsiębiorstw oddano do odpłatnego korzystania (tzw. leasing) spółkom z udziałem pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw,
- 528 przedsiębiorstw sprzedano,
- 242 przedsiębiorstwa wniesiono (jako aport) do spółek z udziałem inwestorów nie będących państwową osobą prawną,
- wobec 67 przedsiębiorstw zastosowano metody mieszane (dwie z wyżej wymienionych).

Oddanie przedsiębiorstw do odpłatnego korzystania było najczęściej stosowaną metodą prywatyzacji bezpośredniej (62,2% wszystkich przedsiębiorstw prywatyzowanych bezpośrednio. W wyniku zaprzestania przez spółki pracowniczego spłaty rat leasingowych, rozwiązano 78 umów, a majątek przedsiębiorstw powrócił do Skarbu Państwa.

Likwidacją na podstawie art.19 *ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych*, zwaną likwidacją z przyczyn ekonomicznych, objęto 1853 przedsiębiorstwa, z czego w IV kwartale 1990 r. i w 1991 r. 535 (29%). Po 1996 r., kiedy liczba likwidowanych przedsiębiorstw wyniosła 1464 (79%). W 2004 r. Minister Skarbu Państwa zaakceptował 22 wnioski o likwidację. Po zakończeniu likwidacji niesprzedane mienie pozostało własnością Skarbu Państwa.

2.2. Istotne ustalenia kontroli

2.2.1. PRZYCHODY Z PRYWATYZACJI

Łączne przychody z prywatyzacji w latach 1991-2004 wyniosły 87,87 mld zł:

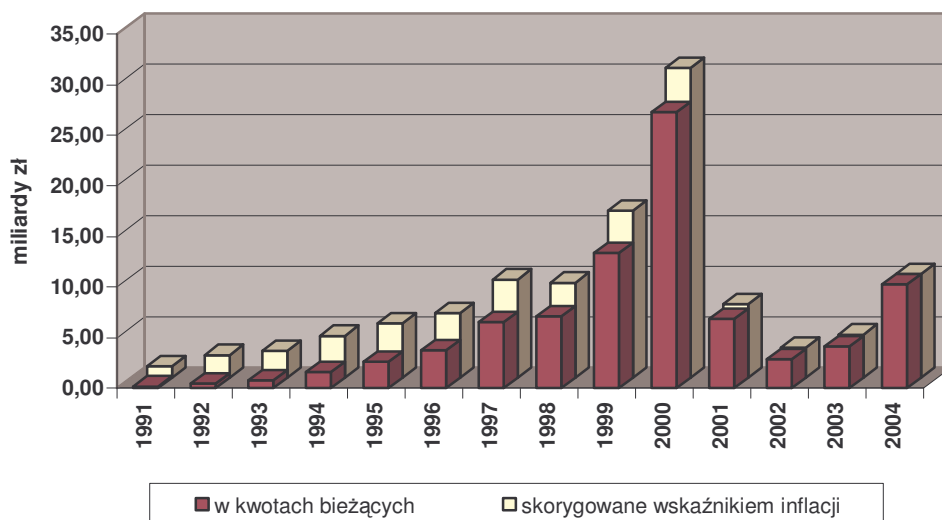
- przychody z prywatyzacji pośredniej wyniosły 82,76 mld zł (94,2% całości przychodów), w tym z prywatyzacji banków 23,33 mld zł (26,5% całości przychodów);
- przychody z prywatyzacji bezpośredniej wyniosły 4,94 mld zł (5,6% całości przychodów);
- pozostałe przychody (w tym przychody z likwidacji przedsiębiorstw państwowych, które zasilły Fundusz Mienia Polikwidacyjnego) 0,17 mld zł (0,2%).

Przychody skorygowane wskaźnikiem inflacji (w cenach 2004 r.) wyniosły 113,10 miliardów zł. Na wykresie przedstawiono wysokość przychodów z prywatyzacji w kolejnych latach w cenach bieżących (faktycznie uzyskanych) i cenach skorygowanych wskaźnikiem inflacji.

²⁸ udzielenie zgody przez Ministra Skarbu Państwa, wcześniej - Ministra Przekształceń Własnościowych

Najwyższe przychody, w wysokości 27,21 mld zł, osiągnięto w 2000 r., w głównej mierze dzięki sprzedaży pakietu akcji Telekomunikacji Polskiej SA za 18,91 mld zł.

Przychody z prywatyzacji

W tabeli poniżej zestawiono po cztery transakcje prywatyzacyjne o największej wartości w każdym roku w latach 1991-2004.

Rok	Nazwa spółki	Przychody mln zł	Razem mln zł
1991	Wedel SA Warszawa	35,4	91,2
	Pollena SA Bydgoszcz	22,3	
	Polam SA Piła	18,1	
	Żywiec	15,5	
1992	Zakłady Celulozowo-Papiernicze Kwidzyń SA	160,1	226,2
	Telfa SA Bydgoszcz	42,2	
	Elta FTIAT Sp. z o.o. w Łodzi	12,2	
	Okocim Zakłady Piwowskie SA	11,7	
1993	Zakłady Cementowo-Wapiennicze Góraźdże SA	73,7	172,7
	Teletra SA Poznań	35,2	
	Bydgoskie Fabryki Kabli SA	32,4	
	Bank Śląski SA w Katowicach	31,3	
1994	Bank Śląski SA w Katowicach	425,0	753,1
	PHZ Stalexport SA	168,3	
	Stomil Dębica	91,4	
	ZPC San SA w Jarosławiu	68,4	

Rok	Nazwa spółki	Przychody mln zł	Razem mln zł
1995	Bank Przemysłowo-Handlowy SA w Krakowie	371,4	1 114,3
	Stomil SA w Olsztynie	344,3	
	Przedsiębiorstwo Wyrobów Tytoniowych SA w Augustowie	220,5	
	Kaliskie Zakłady Koncentratów Spożywczych "Winiary" SA	178,1	
1996	Zakłady Przemysłu Tytoniowego SA w Krakowie	579,8	1 644,2
	Bank Śląski w Katowicach	547,7	
	Wytwórnia Wyrobów Tytoniowych SA w Poznaniu	305,7	
	Browary Tyskie Górny Śląsk SA w Tychach	211,1	
1997	Bank Handlowy SA w Warszawie	1 667,1	4 715,4
	Kombinat Górniczo-Hutniczy „Polska-Miedź” SA w Legnicy	1 348,4	
	Powszechny Bank Kredytowy SA w Warszawie	1 006,6	
	Zakładów Celulozy i Papieru „Celuloza” SA w Świeciu	693,3	
1998	Telekomunikacja Polska SA	3 146,7	5 333,2
	PeKaO SA	916,1	
	Polfa Poznań SA	770,3	
	Bank Przemysłowo-Handlowy SA w Krakowie	500,2	
1999	PeKaO SA	4 298,7	11 173,3
	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	3 018,0	
	Bank Zachodni SA	2 284,8	
	Bank Przemysłowo-Handlowy SA w Krakowie	1 571,8	
2000	Telekomunikacja Polska SA	18 914,8	23 827,2
	Sektor naftowy (wpływy uzyskane od Nafty Polskiej SA)	3 374,5	
	Elektrociepłownie Warszawskie SA	959,5	
	Orbis SA	578,4	
2001	Telekomunikacja Polska SA	3 555,3	5 184,2
	Elektrownia „Rybnik” SA	693,9	
	Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny SA	635,1	
	PZPS „Polmos” SA w Poznaniu	300,0	
2002	STOEN SA	1 506,6	1 745,9
	Polmos Żyrardów Sp. z o.o.	84,7	
	Elektrownia Skawina SA	98,9	
	Cefarm Warszawa SA	55,7	
2003	Telekomunikacja Polska SA	1 632,1	3 005,9
	Elektrownia im. Tadeusza Kościuszki SA w Połańcu	682,4	
	Elektrownia Rybnik SA	422,4	
	Śląska Spółka Cukrowa SA w Łosiu	269,0	
2004	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA Warszawa	7 600,8	9 037,8
	Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny SA Gliwice	823,4	
	Zespół Elektrociepłowni Poznańskich SA	354,8	
	Zespół Elektrociepłowni Wybrzeże SA Gdańsk	258,8	
razem			68 024,8

Powyższe 56 transakcji dało 77,5% całości przychodów z prywatyzacji, a 82,3% przychodów uzyskanych z prywatyzacji pośredniej.

W wyniku sprzedaży przez Skarb Państwa akcji 13 największych spółek (pod względem uzyskanych przychodów) uzyskano 67,4% przychodów z prywatyzacji (71,6% przychodów z prywatyzacji pośredniej):

Spółka	Przychody (mln zł)
Bank Handlowy SA w Warszawie	1 776,0
Bank Przemysłowo-Handlowy SA w Krakowie	2 443,4
Bank Śląski w Katowicach	1 004,1
Bank Zachodni SA	2 284,8
Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny SA Gliwice	1 458,5
Kombinat Górniczo-Hutniczy „Polska-Miedź” SA w Legnicy	1 348,4
PeKaO SA	5 214,8
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA Warszawa	7 600,8
Powszechny Bank Kredytowy SA w Warszawie	1 006,6
Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	3 018,0
STOEN SA	1 506,6
Sektor naftowy (wpływy uzyskane od Nafty Polskiej SA)	3 374,5
Telekomunikacja Polska SA	27 248,9
razem	59 285,2

Przychody z prywatyzacji w latach 1999-2004²⁹

W latach 2002-2004 przychody z prywatyzacji w kwocie 17 257 mln zł były o 63,6% niższe od przychodów uzyskanych w latach 1999-2001 (47 452 mln zł). Jedną z przyczyn zmniejszenia przychodów z prywatyzacji było spowolnienie procesów prywatyzacyjnych. O tempie prywatyzacji może świadczyć fakt, że w latach 1999-2001 zbyto akcje i udziały 73 spółek, w tym samym roku, w którym rozpoczęto proces prywatyzacyjny (19,4% wszystkich transakcji). W latach 2002-2004 takie transakcje dotyczyły tylko 37 spółek (9,6% wszystkich transakcji).

Przychody z prywatyzacji w latach 1999-2004 r. wyniosły łącznie 64 709 mln zł. W latach 1999, 2000 i 2004 uzyskiwane przychody (łącznie 50 892 mln zł) przewyższały kwoty zaplanowane na te lata (łącznie 35 835 mln zł) o 15 057 mln zł (tj. 42,0%). W latach 2001-2003 uzyskiwane przychody z prywatyzacji (łącznie 13 637 mln zł) były niższe od kwot zaplanowanych w kolejnych budżetach państwa na te lata (łącznie 32 000 mln zł) o 18 363 mln zł (tj. 57,4%). Jedną z przyczyn niewykonania planów przychodów z prywatyzacji był dysfunkcyjny system planowania przez MSP tych przychodów. W latach 2003-2005 Najwyższa Izba Kontroli przedstawiała uwagi odnośnie niewłaściwego planowania m.in. w wystąpieniach pokontrolnych i informacjach, dotyczących kontroli wykonania budżetu³⁰.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła jako nierzetelne planowanie przez MSP przychodów z prywatyzacji na 2002 r. Wielkości planowane różniły się zasadniczo od uzyskanego wykonania przychodów, tak pod względem rzeczowym jak i finansowym. Zrealizowane w 2002 r. przychody z prywatyzacji stanowiły 43,3% planowanych przychodów z prywatyzacji ogółem, a przychody po dokonaniu ustawowych odpisów jedynie 29,9%. Przychody uzyskano w 52,7% z prywatyzacji jednej spółki - Zakładu Energetycznego STOEN S.A. w War-

²⁹ Bez przychodów środka specjalnego Fundusz Mienia Polikwidacyjnego.

³⁰ Np. *Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2003 r. część 36 Skarb Państwa - KGP/41001/04*, Warszawa, czerwiec 2004 r.

szawie, która nie została wymieniona wśród spółek przewidzianych do prywatyzacji. Zaplanowana kwota przychodów z prywatyzacji pośredniej miała obejmować wpływy z prywatyzacji 92 spółek, pozyskana została natomiast z prywatyzacji 150 spółek (różnica w stosunku do planu 63%). Przy szacowaniu, że prywatyzacją bezpośrednią objętych zostanie około 200 przedsiębiorstw, objęto nią łącznie 45, tj. o 77,5% mniej od liczby planowanej.

Planowanie przychodów z prywatyzacji na 2003 r. było, w opinii NIK, niezrealizowane. Założenia planistyczne zawarte w dokumentach MSP, wymieniających źródła przychodów z prywatyzacji, były niespójne z danymi w *Uzasadnieniu do ustawy budżetowej na 2003 r.* (rozdział *Kierunki prywatyzacji majątku Skarbu państwa w 2003 r.*). Ponadto, nie bilansowała się prognoza przychodów z prywatyzacji oraz ustawowych odpisów z prywatyzacji na środki specjalne.

W 2004 r. wykonanie przychodów z prywatyzacji wyniosło 10 254,0 mln zł i przekroczyło przychody planowane na ten rok (8 834,6 mln zł) w *ustawie budżetowej na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r.*³¹ o 1 419,4 mln zł. Przychody po odpisach wyniosły 7 370 mln zł. W uzasadnieniu do *ustawy budżetowej na 2004 r.* pn. *Kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa w 2004 r.*³² szacowano, że budżet państwa (po dokonaniu obligatoryjnych potrąceń) zasilony zostanie w 2004 r. kwotą około 7,0 mld zł. Szacunki te dowiodły, że w planie pominięto rozchody związane ze sprzedażą akcji PKO BP stanowiących rezerwy na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa (przez podwyższenie kapitału ARP) i na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej (przez wniesienie na majątek Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej). Pominięcie w planie na 2004 r. sprzedaży akcji PKO BP stanowiących te rezerwy świadczyło o błędnej procedurze planowania.

Główną część przychodów prywatyzacyjnych (62 602 mln zł tj. 96,9%) stanowiły przychody z 760 transakcji zbycia akcji i udziałów spółek, zrealizowanych przez Ministra Skarbu Państwa w trybie art. 33 *ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji* (prywatyzacja pośrednia). Przychody z prywatyzacji bezpośredniej wyniosły 1 985 mln zł. Planowane w ustawach budżetowych i wykonane przychody z prywatyzacji (w mln zł) oraz liczby zawartych transakcji zbycia akcji i udziałów SP przedstawiono poniżej.

		1999	2000	2001	2002	2003	2004
Przychody ogółem (mln zł), w tym:	plan	6 900	20 100	**18 000	6 600	7 400	8 835
	wykonanie	13 347	27 182	6 814	2 860	4 143	10 254
prywatyzacja bezpośrednia (mln zł)	plan	-	*400	-	*400	*400	250
	wykonanie	389	439	362	280	237	278
prywatyzacja pośrednia (mln zł)	plan	-	*19 700	-	*6 400	*8 700	8 585
	wykonanie	12 950	26 740	6 451	2 579	3 906	9 976
liczba spółek, których akcje lub udziały zbyto w danym roku, w tym:		113	128	135	150	98	136
liczba spółek, których prywatyzację wszczęto w roku transakcji		19	21	33	21	6	10

* według uzasadnień do ustaw budżetowych

** 10 140 mln zł po zmianach dokonanych 13 grudnia 2001 r.³³

³¹ Dz.U. Nr 17, poz. 167.

³² Wyd. wrzesień 2003 r.

³³ *Ustawa z dnia 13 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2001* (Dz.U. Nr 147, poz. 1645).

Przychody z 15 transakcji o wartości przewyższającej 500 mln zł wyniosły łącznie 51 552 mln zł (tj. 82,3% przychodów ze wszystkich 875 transakcji sprzedaży akcji i udziałów). Transakcjami tymi były objęte akcje spółek trzech sektorów:

- telekomunikacyjnego (1 spółka) 24 102 mln zł (47%),
- bankowo-ubezpieczeniowego (5 spółek) 18 775 mln zł (36%),
- energetyczno-paliwowego (7 spółek) 8 675 mln zł (17%).

Powyższe dane nie w pełni odzwierciedlają faktyczne przychody budżetu z prywatyzacji i ich wielkość w kolejnych latach. W latach 2000 – 2004 część przychodów przekazywano do środków specjalnych i funduszy celowych (zagadnienie to przedstawiono w pkt 2.2.5 *Informacji*). Po drugie - rozliczenie i przekazanie przychodów z prywatyzacji sektora naftowego dokonywane było za pośrednictwem **Nafty Polskiej SA**. Po trzecie – niektóre przychody osiągnięte w końcu jednego roku budżetowego zaliczane były do przychodów roku następnego.

Procesy restrukturyzacji i prywatyzacji sektora naftowego realizowane były na podstawie przyjętego przez Radę Ministrów 15 lipca 1995 r. *Programu restrukturyzacji i prywatyzacji sektora naftowego*. Dla realizacji *Programu* 7 maja 1996 r. utworzona została przez Ministra Finansów jednoosobowa spółka Skarbu Państwa Nafta Polska SA, do której wniesiono dominującą liczbę udziałów i akcji podmiotów sektora. Wszelkie dochody Nafty Polskiej SA, pochodzące ze sprzedaży posiadanych przez nią spółek oraz uzyskane dywidendy miały być bezzwłocznie przekazywane do Skarbu Państwa na sfinansowanie reformy systemu emerytalnego.

Dochody te Nafta Polska SA miała przekazywać w drodze wpłat dokonywanych w wyniku umorzenia akcji Nafty Polskiej posiadanych przez Skarb Państwa i/lub na podstawie stosownej uchwały ZWZA – w drodze wypłaty dywidendy.

W 1999 r. przychody Nafty Polskiej SA ze sprzedaży akcji PKN Orlen SA wyniosły 2 414,8 mln zł, zaś w 2000 r. 2 153,3 mln zł. W przychodach budżetu z tej oraz innych prywatyzacji spółek sektora naftowego (**DEC Sp. z o.o., Rafineria Jedlicze SA**) MSP wykazało kwotę 3 374,5 mln zł, tj. niższą o 1 193 6 mln zł. Dywidendy uzyskane przez Skarb Państwa od Nafty Polskiej SA za lata 1999 i 2000 wyniosły 283,1 mln zł. Innymi sposobami przekazania środków do budżetu w 2000 r. były np. podatek dochodowy w wysokości 331,1 mln zł, 15% wpłata z zysku 109,5 mln zł, opłata skarbową od nabycia akcji 16,3 mln zł. Najwyższa Izba Kontroli wskazała jednak na zaniżenie kwot należnych Skarbowi Państwa co najmniej o 299,8 mln zł.³⁴

Uzyskanie w 1999 r. znacznie większych (od zaplanowanych w ustawie budżetowej) przychodów z prywatyzacji wynikało m.in. z zaewidencjonowania w 1999 r. wpłaty kwoty 1 571,8 mln zł z prywatyzacji Banku Przemysłowo-Handlowego SA dokonanej w 1998 r.³⁵

Po kontroli prywatyzacji Banku Handlowego w Warszawie SA, NIK wskazała na nieuzasadnione przetrzymywanie środków w wysokości 108,92 mln zł, pochodzących ze zbycia 5 446 000 obligacji zamiennych na akcje Banku, ulokowanych w dniu 30 grudnia 1997 r. w Ministerstwie Finansów na specjalnym rachunku bankowym jako depozyt budżetu państwa. Kwota ta powinna być wy-

³⁴ Informacja o wynikach kontroli restrukturyzacji własnościowej przedsiębiorstw sektora naftowego, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2005, 139/2004/P03049/KGP.

³⁵ Informacja o wynikach kontroli wykonania „Kierunków prywatyzacji w 1998 r.”, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1999, 170/98/P/98/288/DSP.

datkowana zgodnie z przeznaczeniem, na wspomóżenie reformy emerytalnej, której wdrażanie rozpoczęło się z dniem 1 stycznia 1999 r. Realizując wniosek NIK Minister Skarbu Państwa 15 maja 2000 r. wystąpił do Prezesa Rady Ministrów o podjęcie przez Radę Ministrów decyzji o sposobie wydatkowania przedmiotowej kwoty.

W efekcie kwotę 108,92 mln zł zaliczono do przychodów z prywatyzacji w wykonaniu budżetu państwa w 2000 r. Spowodowało to rozbieżność w danych o przychodach z prywatyzacji w 2000 r. wykazywanych przez Ministerstwo Skarbu Państwa (26 637 mln zł) i budżet państwa (26 746 mln zł).

Na podstawie uzgodnień dokonanych z Ministrem Finansów, Minister Skarbu Państwa zaliczył do wykonania 2000 r. przychody osiągnięte w 1999 r. w kwocie 1 347,5 mln zł, a kasowe zamknięcie 2000 r. ustalił na 29 grudnia 2000 r. Zdaniem Izby, powodowało to naruszenie porównywalności przychodów w poszczególnych okresach.³⁶

Przychody z prywatyzacji bezpośredniej w latach 1999-2004

NIK oceniła krytycznie – pod względem rzetelności – niekompletność i błędy w danych MSP o prywatyzacji bezpośredniej w drodze sprzedaży przedsiębiorstw w latach 1999-2004. W okresie tym MSP zaakceptowało 172 wnioski dotyczące sprzedaży 167 przedsiębiorstw (prywatyzacja bezpośrednia w trybie art. 39 ust.1 pkt 1 *ustawy o kip*), 165 nadzorowanych przez wojewodów oraz dwóch nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Dla sprzedaży pięciu przedsiębiorstw zgoda była wydawana dwukrotnie, ponieważ pierwotnie planowane transakcje nie doszły do skutku.

Z *Wykazu zaakceptowanych przez MSP wniosków dotyczących sprzedaży pp w okresie 1.01.1999 do 31.12.2004*, wynikała łączna cena sprzedaży 166 przedsiębiorstw w wysokości 424,1 mln zł (dla jednej transakcji nie podano ceny, adnotacja – transakcja nie doszła do skutku). Wartość ta w rzeczywistości wyniosła 419,1 mln zł, ponieważ w przypadku **Bydgoskiego Zakładu Dezynfekcji, Dezynsekcji i Deratyzacji** przyjęto pomyłkowo cenę 5 mln zł zamiast faktycznych 5 tys. zł. Ponadto Wykaz nie uwzględniał faktu niedojścia do skutku, poza jednym wskazanym przypadkiem, co najmniej 10 innych transakcji sprzedaży przedsiębiorstw.

Łączna wartość funduszy przedsiębiorstwa dla 94 prywatyzowanych przedsiębiorstw wynosiła 113,5 mln zł (dla pozostałych 72 zbywanych przedsiębiorstw MSP nie przedstawiło takich danych). Łączna wartość tych 94 transakcji, na które wyrażono zgodę, wynosiła 211,0 mln zł. Izba zwraca uwagę, że w 33 przypadkach wnioskowano o sprzedaż przedsiębiorstwa poniżej wartości funduszu przedsiębiorstwa, na co Minister Skarbu Państwa wyraził zgodę. Łączna cena sprzedaży tych 33 przedsiębiorstw, według wniosków wojewodów, wynosiła 38,6 mln zł, podczas gdy łączna wartość funduszy przedsiębiorstw wynosiła 66,7 mln zł. Różnica pomiędzy wnioskowaną wartością transakcji sprzedaży, a wartością funduszy przedsiębiorstwa wynosiła 28,1 mln zł.

W okresie 1999 – I połowa 2004 r., za łączną kwotę 254,8 mln zł, sprzedano 128 przedsiębiorstw. Z tego 120 transakcji było objętych zgodami wyrażonymi

³⁶ Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1999 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2000.

przez Ministra Skarbu Państwa we wskazanym okresie, cztery transakcje były wynikiem zgody MSP wyrażonej przed 1 stycznia 1999 r., a cztery transakcje dotyczyły sprzedaży w trybie art. 53 *ustawy o kip* (sprzedaż przedsiębiorstwa, które było przedmiotem rozwiązania umowy o oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania).

W *Wykazie transakcji sprzedaży w prywatyzacji bezpośredniej w latach 1999 – I połowa 2004 – dane z delegatur Ministra Skarbu Państwa*, przedstawiono pełne dane dotyczące 90 transakcji. W pozostałych 38 przypadkach MSP nie posiadało danych o wartości bilansowej sprzedanego przedsiębiorstwa (dwa przedsiębiorstwa), wartości jego wyceny (sześć przedsiębiorstw) lub obydwóch tych danych (30 przedsiębiorstw). Dane MSP dotyczące tych 90 transakcji różniły się od wielkości przedstawionych przez urzędy wojewódzkie podczas przeprowadzonej przez NIK kontroli (równolegle z kontrolą w MSP):

	Wartość transakcji	Wycena przedsiębiorstw	Liczba transakcji		Wartość księgowa	Transakcje poniżej wartości księgowej
			poniżej wyceny	powyżej wyceny		
Dane MSP	190,3 mln zł	140,0 – 195,9 mln zł	17	35	214,9 mln zł	45
Dane kontroli NIK	190,3 mln zł	121,8 – 260,3 mln zł	16	20	183,5 mln zł	36

Ponadto *Wykaz transakcji*, nie zawierał co najmniej 12 transakcji sprzedaży przedsiębiorstw, zrealizowanych przez wojewodów w latach 1999 – I połowa 2004 r., na łączną kwotę 82,6 mln zł. Były to transakcje sprzedaży następujących przedsiębiorstw:

Lp.	Nazwa Przedsiębiorstwa	Data sprzedaży	Cena (tys. zł)
1	Piaseczyńskie zakłady Przemysłu Terenowego PAMET w Piasecznie	29.06.1999	600,0
2	Biuro Projektów Przemysłu Betonów BIPRODEX w Warszawie	23.08.1999	8 000,0
3	Przedsiębiorstwo Przewozu Towarów PKS RATRANS w Radomiu	18.04.2000	710,0
4	Państwowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne w Warszawie	21.06.2000	15 000,0
5	Przedsiębiorstwo Projektowania Usług Technicznych i Handlu ORGANIKA w Warszawie	30.06.2000	13 500,0
6	Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji UNITRO-UNIPRO w Warszawie	31.08.2000	8 500,0
7	Przedsiębiorstwo Handlu Spożywczego w Pruszkowie	1.09.2000	3 000,0
8	Przedsiębiorstwo Przewozu Towarów PKS w Sandomierzu	6.11.2000	1 800,0
9	Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Specjalnych BIPROMASZ w Warszawie	30.11.2000	14 000,0

Lp.	Nazwa Przedsiębiorstwa	Data sprzedaży	Cena (tys. zł)
10	Cementownia SATURN w Wojkowicach	31.01.2001	15 000,0
11	Biuro Projektów i Usług Technicznych Branży Uzdro-wiskowej BALNEOPROJEKT w Warszawie	1.08.2001	1 800,0
12	Przedsiębiorstwo Transportowe Budownictwa TRANSDROG w Warszawie	16.08.2001	1 930,0

2.2.2. KOSZTY PRYWATYZACJI

Koszty prywatyzacji poniesione przez Skarb Państwa w latach 1991-2004 wyniosły łącznie 792,7 mln zł (0,9% przychodów z prywatyzacji). W latach 1991-1999 koszty te były pokrywane bezpośrednio z budżetu. Od 2000 roku koszty prywatyzacji pokrywane były ze środków specjalnych (Funduszu Finansowania Prywatyzacji i Funduszu Gospodarowania Mieniem, a następnie Funduszu Skarbu Państwa).

W *Informacji* do wydatków prywatyzacyjnych zaliczono koszty prywatyzacji bezpośredniej oraz wydatki ponoszone w latach 1997-2002 z Funduszu Mienia Polikwidacyjnego.

W przypadku środków niewygasających w wyliczeniach wzięto pod uwagę faktycznie zrealizowane wydatki (w ujęciu kasowym). Na przykład w 1999 r. koszty prywatyzacji wykazano w kwocie 103,9 mln zł. Faktycznie wydatkowano 83,2 mln zł, w tym 29,3 mln zł stanowiła kwota częściowego wykorzystania środków niewygasających z 1998 r. (114,4 mln zł). Z kolei na 2000 r. przeszły środki niewygasające w kwocie 67,4 mln zł.

Od wydatków odliczono obowiązkowe wpłaty ze środków specjalnych przekazane do budżetu państwa.

W związku z wprowadzonymi zmianami w ustawowym zakresie naliczania odpisów i wykorzystywania środków specjalnych, MSP w 2002 r. w znacznym zakresie wykorzystało środki specjalne na finansowanie swoich wydatków bieżących i inwestycyjnych.

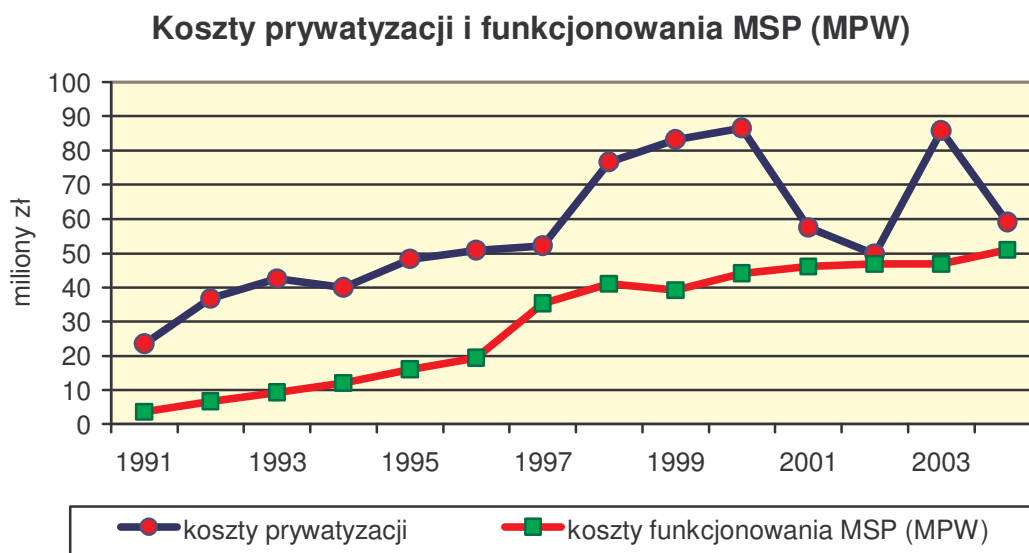
Podczas kontroli wykonania budżetu w zbadanej grupie wydatków na kwotę 10 912 tys. zł, proporcje finansowania MSP ukształtowały się jak 1 232 tys. zł (z budżetu) do 9 680 tys. zł (ze środka specjalnego). Na przykład zarówno z budżetu jak ze środka specjalnego zaplanowano wydatki na zakup materiałów biurowych i wyposażenia MSP (150 tys. zł z budżetu i 1 254 tys. zł ze środka specjalnego), na remonty budynku MSP (75 tys. zł z budżetu i 5 846 tys. zł ze środka specjalnego), na zagraniczne podróże służbowe urzędników MSP (210 tys. zł z budżetu i 400 tys. zł ze środka specjalnego), na wydatki majątkowe MSP (797 tys. zł z budżetu i 2 180 tys. zł ze środka specjalnego).³⁷

Wysokie, blisko 100% wskaźniki wykonania wydatków przez MSP, w ocenie NIK wynikały z możliwości finansowania Ministerstwa z dwóch źródeł – budżetu i Funduszu Skarbu Państwa. Najwyższa Izba Kontroli za nierzetelne uznała, stosowane w MSP, praktyki polegające na przeksięgowywaniu wydatków. Przykładem takiego przeksięgowania była kwota 62 200 zł za świadczenie usług serwisowych zapłacona zgodnie z planem finansowym

³⁷ *Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2002 roku część nr 36 Skarb Państwa*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2003, 25/2003/P02116/KGP

z rachunku środka specjalnego FSP we wrześniu 2002 r. a następnie przeksięgowana z datą 17 grudnia 2002 r. do budżetu w § 4270. Ze środków budżetowych finansowano także zakładane poprzednio do sfinansowania ze środka specjalnego, wydatki na zakup materiałów i wyposażenia w Delegaturach MSP, koszty usług telekomunikacyjnych oraz koszty delegacji służbowych. W efekcie stosowania tej praktyki, ewentualne przekroczenia wydatków budżetowych na określony cel w toku realizacji budżetu, niedopuszczalne w świetle art. 26 ustawy o finansach publicznych, były ukrywane poprzez przesunięcie do finansowania z rachunku środka specjalnego, którego plan finansowy także obejmował daną pozycję wydatków.

Koszty funkcjonowania (wydatki budżetu na funkcjonowanie resortu – dział administracja publiczna) Ministerstwa Przekształceń Własnościowych i następnie Ministerstwa Skarbu Państwa w latach 1991-2004 wyniosły łącznie 417,2 mln zł (0,5% przychodów z prywatyzacji).

Stosunek kosztów prywatyzacji do przychodów w latach 1991-1994 gwałtownie się obniżał i wynosił kolejno 13,8%, 7,6%, 5,4% i 2,5%. Było to wynikiem powstania krajowych firm konsultingowych i ich konkurowania z zagranicznymi firmami w realizacji procesów prywatyzacyjnych na podstawie umów zawieranych z Ministrem Przekształceń Własnościowych. W następnych latach 10 latach wskaźnik oscylował w granicach między 0,3% (w 2000 r.) a 2,1% (w 2003 r.). Uzyskanie tak korzystnych wskaźników (zwykle szacowanych na 5-10% wartości transakcji) było możliwe dzięki finansowaniu całości lub znacznej części kosztów przez prywatyzowane spółki i przedsiębiorstwa państwowe.

Koszty funkcjonowania ministerstwa tylko w 1991 r. przekroczyły poziom 2,0% przychodów z prywatyzacji i wyniosły 2,1%. W następnych latach kształtowały się pomiędzy 0,2% (w 2000 r.) a 1,6% (w 2002 r.).

2.2.3. ZASÓB PRYWATYZACYJNY

Potencjalny zasób prywatyzacyjny Skarbu Państwa, w postaci akcji i udziałów w spółkach handlowych można oszacować, po uwzględnieniu rezerw celowych opisanych w punkcie 2.2.5 *Informacji*, na ok. 80 miliardów złotych (na koniec 2004 r.).

Na dzień 31 grudnia 2004 r. Minister Skarbu Państwa wykonywał prawa majątkowe Skarbu Państwa w 1546 spółkach handlowych³⁸:

- SP był właścicielem 463 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (jsSP). Suma kapitałów zakładowych tych spółek (wartość nominalna akcji i udziałów) wynosiła 27 133,2 mln zł, zaś suma kapitałów własnych (większych od zera) wynosiła 45 220,7 mln zł.
- SP był współwłaścicielem 1083 spółek z częściowym udziałem SP, w tym 72 spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) lub na rynku CeTO³⁹. Łączna wartość nominalna akcji i udziałów SP w spółkach z częściowym udziałem SP wynosiła 11 832,1 mln zł, a ich wartość księgowa 13 736,6 mln zł. Łączna wartość rynkowa akcji SP spółek notowanych na GPW lub na CeTO wynosiła 25 884 8 mln zł, wobec ich wartości nominalnej 1 914,9 mln zł.

Wartość rynkowa czterech pakietów akcji, największych pod względem ich wartości, wynosiła 22 841,4 mln zł (88,2% wartości akcji SP w 72 spółkach). Dotyczyło to spółek: PKO BP SA (17 319,4 mln zł), KGHM Polska Miedź SA (2 772,9 mln zł), PKN Orlen SA (1 649,4 mln zł) i Telekomunikacji Polskiej SA (1 099,7 mln zł).

Łączna wartość nominalna akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa wynosiła 38 965,3 mln zł.

Należy jednak zwrócić uwagę, że posiadane zasoby prywatyzacyjne w części podlegały ograniczeniom w zbywaniu, były wydzielone do osobnych zasobów i funduszy oraz stanowiły rezerwę dla zabezpieczenia bieżących i przyszłych zobowiązań Skarbu Państwa. Na 31 grudnia 2004 r. wydzielono w tym celu akcje/udziały Skarbu Państwa o wartości nominalnej 7 895,4 mln zł (20,3% wartości nominalnej całości zasobów) w 857 spółkach⁴⁰.

Ministerstwo Skarbu Państwa w *Sprawozdaniu o stanie mienia Skarbu Państwa* na dzień 31 grudnia 2003 r. oszacowało rynkową wartość akcji i udziałów Skarbu Państwa na blisko 100 mld zł. Odliczenie 20% na wyżej wymienionych zasadach pozwala oszacować przychody możliwe do uzyskania z prywatyzacji na 80 mld zł. Zasadniczy wpływ na przyszłe przychody z prywatyzacji będą miały jednak decyzje Sejmu i Rządu dotyczące kontynuacji prywatyzacji oraz jej zakresu.

³⁸ Zestawienia sporządzone dla potrzeb kontroli przez **Wydział Mienia Skarbu Państwa w Spółkach Kapitałowych** (WMSPwSK) **Departamentu Ewidencji i Gospodarki Mieniem Skarbu Państwa** (DEiGMSP) w MSP na podstawie dokumentów transakcyjnych nadesłanych do DEiGMSP do dnia 7 stycznia 2005 r.

³⁹ Centralna Tabela Ofert SA, powstała w 1996 r., prowadzi regulowany rynek pozagiełdowy. Od maja 2004 r. Spółka weszła a alians strategiczny z włoską spółką MTS S.p.A. i przyjęła nazwę MTS-CeTO SA.

⁴⁰ Zestawienie sporządzone przez WMSPwSK na podstawie dokumentów transakcyjnych nadesłanych do DEiGMSP do dnia 7 lutego 2005 r.

Największe ryzyko zmniejszenia wartości zasobu prywatyzacyjnego dotyczy spółek z częściowym udziałem Skarbu Państwa, nienotowanych na rynkach papierów wartościowych. W części spółek, prowadzenie działalności gospodarczej było zagrożone:

- W upadłości znajdowało się 74 jsSP o łącznych kapitałach zakładowych 477 363 tys. zł (1,8% wartości kapitałów zakładowych wszystkich jsSP).
- W likwidacji było 36 jsSP o łącznych kapitałach zakładowych 131 360 tys. zł (0,5% wartości kapitałów zakładowych wszystkich jsSP).
- 217 spółek z częściowym udziałem SP znajdowało się w stanie upadłości. Wartość nominalna udziałów SP w tych spółkach wynosiła 440 677 tys. zł (3,7% wartości nominalnej wszystkich udziałów SP w tych spółkach), a ich wartość księgowa 3 957 tys. zł (poniżej 0,1% wartości księgowej wszystkich udziałów SP w tych spółkach).
- W likwidacji znajdowało się 70 spółek z częściowym udziałem Skarbu Państwa, o wartości nominalnej udziałów SP 100 354 tys. zł (0,8% wartości nominalnej wszystkich udziałów SP w tych spółkach), a wartość księgowa wynosiła 1 141 tys. zł (poniżej 0,1% wartości księgowej wszystkich udziałów SP w tych spółkach).
- Spośród 72 spółek z częściowym udziałem SP, notowanych na GPW lub na CeTO – 4 spółki znajdowały się w upadłości. Wartość nominalna akcji SP wynosiła 880 tys. zł (poniżej 0,1% wartości nominalnej wszystkich udziałów SP w tych spółkach), a ich wartość rynkowa 930 tys. zł.

W latach 1995-1996 do programu NFI Minister Skarbu Państwa włączył 512 spółek. Na koniec 2004 r. Skarb Państwa posiadał akcje i udziały, o łącznej wartości nominalnej 129 815 tys. zł, w kapitałach 231 spółek uczestniczących w programie NFI. Udział SP w kapitałach zakładowych tych spółek wynosił od 0,29% do 40% (w 17 spółkach do 5%, a w 151 spółkach powyżej 20%). Aż 92 z nich (tj. 39,8%) znajdowało się w stanie upadłości, a cztery były w likwidacji.

W ocenie MSP mniejszościowy udział w kapitale NFI nie dawał wpływu na politykę właścicielską prowadzoną przez innych akcjonariuszy. Nie jest też pewne, czy MSP uda się wyjść z tej inwestycji na zasadach nie gorszych niż pozostali akcjonariusze.⁴¹

2.2.4. WYKORZYSTANIE PRZYCHODÓW Z PRYWATYZACJI

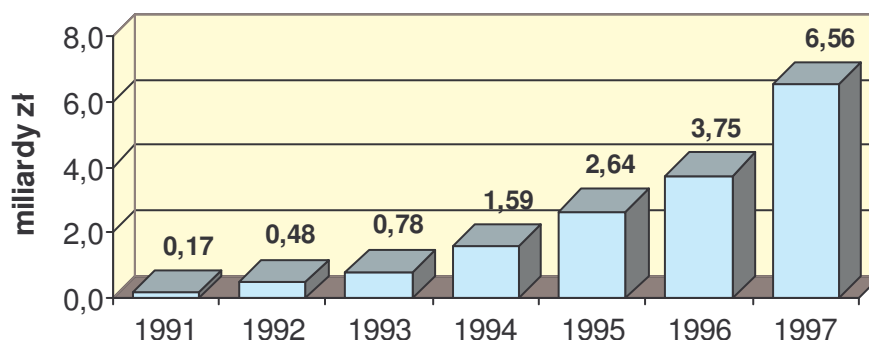
Do końca 1997 r. przychody z prywatyzacji stanowiły dochody budżetu i ustawy budżetowe nie określały ich kierunkowego wykorzystania, innego niż pokrycie wydatków budżetowych. Przychody z prywatyzacji w latach 1990 – 1997 wyniosły 15 980 mln zł, zaś przychody (dochody) budżetu 15 960 mln zł.

W latach 1997 – 2002 przychody uzyskane ze zbycia mienia polikwidacyjnego gromadzone były na koncie środka specjalnego Fundusz Mienia Polikwidacyjnego (FMP) i były przeznaczone na utrzymanie tego mienia i dofinansowanie procesów likwidacyjnych. W 1997 r. przychody FMP wyniosły 20 mln zł. Ministerstwo Skarbu Państwa przychodów FMP nie uwzględniało w przychodach

⁴¹ *Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa. Majątek Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych*, MSP, Warszawa 2004, str. 124.

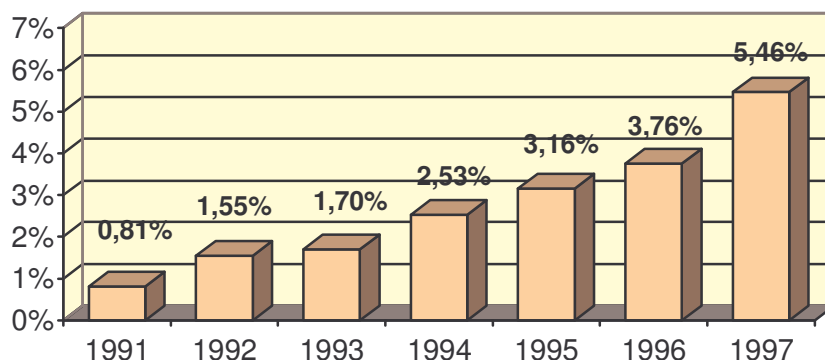
z prywatyzacji, a wydatków funduszu nie zaliczało do kosztów prywatyzacyjnych. Było to wynikiem pozabudżetowego funkcjonowania tego środka specjalnego. W niniejszej *Informacji* Przychody z prywatyzacji zostały powiększone o przychody FMP, a wydatki FMP doliczono do kosztów prywatyzacji.

Przychody z prywatyzacji

Przychody prywatyzacji były co roku wyższe (wykres powyżej) i rósł również ich udział w dochodach budżetowych (wykres poniżej).

Udział przychodów z prywatyzacji w dochodach budżetu

Od 1998 r. przychody z prywatyzacji nie były dochodami budżetu lecz źródłem finansowania potrzeb pożyczkowych (deficytu i wybranych wydatków) budżetu państwa.

Przychody z prywatyzacji (po odliczeniu ustawowych odpisów) i ich wykorzystanie w okresie objętym kontrolą (lata 1999-2004) przedstawiały się następująco (w mln złotych):

Rok	Plan wg ustawy budżetowej		Wykonanie ustawy budżetowej	
	Kwota	Przeznaczenie	Wykorzystanie	Kwota
1999	6 900,0	jak w art. 3 ust. 1 ^{a)} z upoważnieniem, na mocy art. 3 ust. 3 do zwiększenia finansowania deficytu budżetu państwa o kwotę nie wyższą niż 1 100 000 tys. zł	finansowanie deficytu budżetu państwa	8 000,0
			nieplanowana w ustawie budżetowej pożyczka dla ZUS	4 000,0
			zwiększenie stanu środków na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa na koniec danego roku (deficyt 2000)	1 347,5
			razem	13 347,5
2000	20 100,0	jak w art. 4 ustawy ^{b)}	finansowanie dotacji dla ZUS	11 000,0
			rekompensaty ^{c)}	3 400,0
			sfinansowanie pozostałych potrzeb pożyczkowych budżetu państwa.	12 346,2
			razem	26 746,2
2001	10 140,0	jak w art. 4 ustawy ^{b)} w tym: wpływy, o których mowa w art. 4 ustawy z 25.06.1997 ^{d)}	na uzupełnienie kwot rekompensat ^{c)}	1 337,5
	12 122,0		na sfinansowanie pozostałych potrzeb pożyczkowych budżetu państwa	5 152,6
			razem	6 490,1
2002	6 600,0	jak w art. 4 ustawy ^{b)} w tym: ustawa z dnia 25.06.1997 ^{d)}	na finansowanie pożyczkowych potrzeb budżetu państwa	1 936,6
	3 500,0		restrukturyzacja przemysłowego potencjału obronnego	35,0
			razem	1 971,6
2003	7.400,0	jak w art. 4 ustawy ^{b)} w tym: ustawa z dnia 25.06.1997 ^{d)}	na uzupełnienie kwot rekompensat ^{c)}	2 962,9
	4 000,0		razem	2 962,9
2004	7 000,0	jak w art. 3 ustawy ^{b)}	reforma systemu ubezpieczeń społecznych	5 921,4
			rekompensaty ^{c)}	1 385,7
			restrukturyzacja przemysłowego potencjału obronnego	63,4
			razem	7 370,5

^{a)} Deficyt budżetu państwa, spłata zobowiązań długoterminowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2, rozchody, o których mowa w art. 2 ust. 3, pożyczki i kredyty, o których mowa w art. 7, oraz wykup bonów skarbowych zostaną pokryte przychodami z tytułu sprzedaży skarbowych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek zagranicznych, przychodami z prywatyzacji oraz środkami z innych przychodów.

^{b)} Źródłem pokrycia pożyczkowych potrzeb budżetu państwa, w tym deficytu budżetu państwa, są środki pozostające na rachunku budżetu państwa w dniu 31 grudnia [...] przychody z tytułu sprzedaży skarbowych papierów wartościowych, przychody z prywatyzacji [...] przychody z tytułu kredytów i pożyczek zagranicznych oraz przychody z innych tytułów.

^{c)} Dla osób uprawnionych z tytułu okresowego nie podwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent.

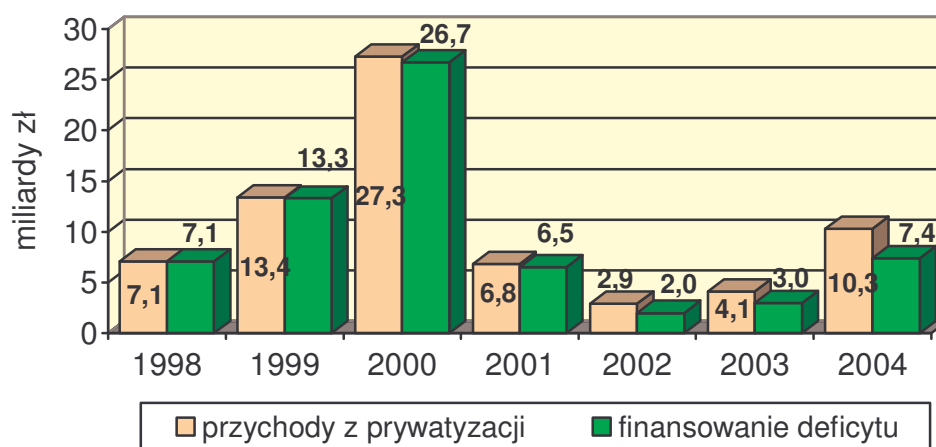
d) *Ustawa o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia SP na cele związane z reformą ubezpieczeń społecznych.*

W ustawie budżetowej na 2004 r. przychody z prywatyzacji zaplanowano w wysokości 8 834,6 mln zł. Odmienne niż w latach poprzednich, w kwocie tej ujęto zarówno przychody stanowiące źródło finansowania niedoboru budżetowego, jak też kwoty rozdysponowywane zgodnie z *ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji*. Na środki specjalne oraz dla ARP SA i FnRNP⁴² zaplanowano przekazanie łącznie kwoty 1 834,6 mln zł (błąd planowania opisano na str. 25 *Informacji*). Faktyczne wykonanie przychodów z prywatyzacji wyniosło 10 254,0 mln zł, z czego wspomniane odpisy wyniosły 2 883,5 mln zł, a przychody z prywatyzacji na pokrycie niedoboru budżetowego (tzn. liczone analogicznie do lat wcześniejszych) 7 370,5 mln zł.

Wobec niewykonania planowanych przychodów z prywatyzacji w latach 2001-2003 (odpowiednio 62,4%, 29,9% i 40,0% planu) ich wykorzystanie nie odpowiadało założeniom określonym w ustawach budżetowych na dany rok.

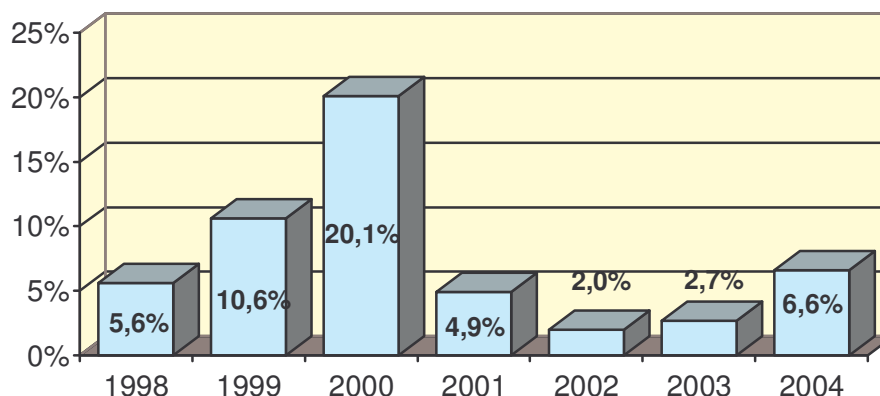
Całkowite przychody z prywatyzacji, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu, stosunek przychodów z prywatyzacji do przychodów budżetu oraz do wielkości deficytu w latach 1998 – 2004 przedstawiono na wykresach poniżej.

Przychody z prywatyzacji i finansowanie deficytu

⁴² Agencja Rozwoju Przemysłu SA i Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej.

Stosunek przychodów z prywatyzacji do dochodów budżetu państwa

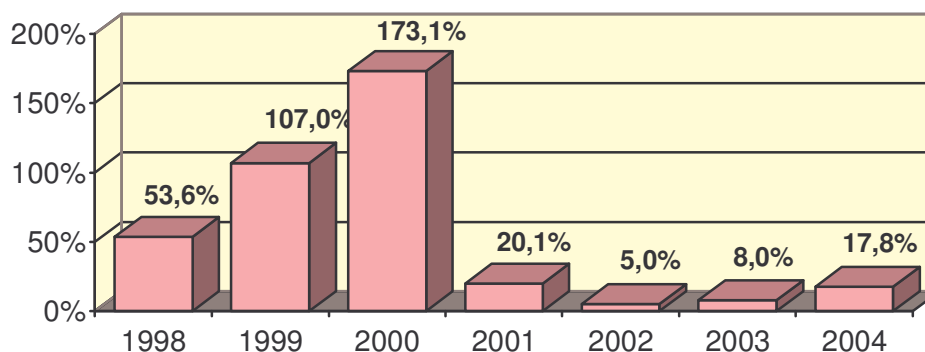
Łączne przychody z prywatyzacji w latach 1991-2004 w wysokości 87,87 mld zł zasiliły:

- bezpośrednio budżet państwa w kwocie 81,92 mld zł, w tym dochody budżetu w latach 1991-1997 w kwocie 15,96 mld zł oraz pożyczkowe potrzeby budżetu państwa w latach 1998-2004 w kwocie 65,96 mld zł,
- środki specjalne i fundusze celowe w latach 1997-2004 w kwocie 5,95 mld zł.

Z kwoty 65,96 mld zł, przeznaczonej na pożyczkowe potrzeby budżetu państwa, wykorzystano:

- 20,92 mld zł przeznaczono na reformę systemu ubezpieczeń społecznych,
- 9,09 mld zł na rekompensaty (dla osób uprawnionych z tytułu okresowego nie podwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent),
- 0,10 mld zł na restrukturyzację spółek przemysłowego potencjału obronnego proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP
- 35,85 mld zł bezpośrednio na finansowanie deficytu budżetu państwa.

Stosunek przychodów z prywatyzacji po odliczeniach wynikających z ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji do deficytu budżetu państwa

Z kwoty 5 953 mln zł odpisów dokonanych na podstawie *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*, przekazano:

- na pokrycie kosztów prywatyzacji (Fundusz Skarbu Państwa oraz funkcjonujące wcześniej: Fundusz Finansowania Prywatyzacji, Fundusz Gospodarowania Mieniem, Fundusz Mienia Polikwidacyjnego) kwotę 1 093 mln zł,
- na odszkodowania za utracone mienie (Fundusz Reprywatyzacji) kwotę 1 655 mln zł,
- na rozwój nauki i technologii (Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Fundusz Nauki i Technologii Polskiej) kwotę 384 mln zł,
- na aktywizację zawodową 181 mln zł,
- na restrukturyzację i pomoc dla przedsiębiorstw 2 640 mln zł (ARP SA i Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców).

Ustawy budżetowe w latach 2002-2004 nakładały na dysponentów środków specjalnych obowiązek odprowadzania części pozyskanych środków do budżetu. Minister Skarbu Państwa przekazał z tego tytułu łącznie 1 421 mln zł, zaś Komitet Badań Naukowych (Fundusz Nauki i Technologii Polskiej) kwotę 110 mln zł.

2.2.5. ŚRODKI SPECJALNE I REZERWY CELOWE

W badanym okresie akcje spółek i przychody z ich sprzedaży były kierowane do 10 funduszy, środków specjalnych i rezerw celowych. W tym czasie ośmiokrotnie zmieniały się przepisy dotyczące tworzenia rezerw i wykorzystania środków z prywatyzacji, w tym ze sprzedaży akcji stanowiących rezerwy, na cele wskazane w *ustawie o kip*. Ujednolicenie i uproszczenie przepisów nastąpiło z dniem 1 stycznia 2005 r.⁴³ W kontroli ustalono stan rezerw w postaci akcji Skarbu Państwa w jsSP i spółkach z częściowym udziałem SP, nie badano prawidłowości ich naliczenia.

W efekcie wzrostu przychodów z prywatyzacji oraz zapisów ustawowych, w latach 2001-2004 corocznie wzrastały odpisy celowe z przychodów prywatyzacji. Ich suma wyniosła łącznie 5 820,5 mln zł, z czego 544,5 mln zł (2,0% przychodów) w 2000 r., 323,7 mln zł (4,8%) w 2001 r., 888,2 mln zł (31,1%) w 2002 r., 1 180,6 mln zł (28,5%) w 2003 r. i 2 883,5 mln zł (28,1%) w 2004 r.

Środek specjalny Fundusz Skarbu Państwa

Środki pozostające w dniu wejścia w życie ustawy (1 kwietnia 2002 r.), na rachunkach środków specjalnych (Fundusz Mienia Polikwidacyjnego, Fundusz Gospodarowania Mieniem i Fundusz Finansowania Prywatyzacji) podlegały przekazaniu na poczet środków specjalnych Fundusz Skarbu Państwa. Ponadto FSP zasiłało 2% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym, przeznaczonych na pokrycie kosztów prywatyzacji, gospodarowania mieniem Skarbu Państwa oraz na wykonanie przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa innych ustawowo określonych zadań, na które nie przeznaczono środków w budżecie państwa w danym roku budżetowym.

⁴³ Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 273, poz. 2703).

Fundusz Mienia Polikwidacyjnego. Stan środka specjalnego Fundusz Mienia Polikwidacyjnego na 1 stycznia 1999 r. wynosił 29 644 tys. zł. W latach 1999-2002 (31 marca) przychody wyniosły 91 197 tys. zł, zaś wydatki 75 380 tys. zł (w tym 20 000 tys. zł wpłata do budżetu). Z dniem 1 kwietnia 2002 r. Fundusz Mienia Polikwidacyjnego (środki finansowe w kwocie 45 461 tys. zł) włączony został do nowo utworzonego Funduszu Skarbu Państwa.

Fundusz Gospodarowania Mieniem. W latach 2000-2002 (31 marca) przychody środka specjalnego Fundusz Gospodarowania Mieniem wyniosły 949 tys. zł, zaś wydatki 933 tys. zł. Z dniem 1 kwietnia 2002 r. Fundusz Gospodarowania Mieniem (środki finansowe w kwocie 16 tys. zł) włączony został do nowo utworzonego Funduszu Skarbu Państwa.

Fundusz Finansowania Prywatyzacji. W latach 2000-2002 (31 marca) przychody środka specjalnego Fundusz Finansowania Prywatyzacji wyniosły 647 964 tys. zł, zaś wydatki 586 609 tys. zł (w tym 490 818 tys. zł wpłaty do budżetu). Z dniem 1 kwietnia 2002 r. Fundusz Finansowania Prywatyzacji (środki finansowe w kwocie 61 355 tys. zł) włączony został do nowo utworzonego Funduszu Skarbu Państwa.

Stan środka specjalnego Fundusz Skarbu Państwa na 1 kwietnia 2002 r. wynosił 106 831 tys. zł i był równy sumie sald zlikwidowanych środków specjalnych (Fundusz Mienia Polikwidacyjnego, Fundusz Gospodarowania Mieniem i Fundusz Finansowania Prywatyzacji), podlegających przekazaniu do Funduszu Skarbu Państwa. W latach 2002 (1 kwietnia) – 2004 przychody Funduszu Skarbu Państwa wyniosły 382 847 tys. zł, zaś wydatki 388 010 tys. zł (w tym 203 323 tys. zł wpłaty do budżetu). Stan Funduszu Skarbu Państwa na 31 grudnia 2004 r. wynosił 101 668 tys. zł.

Sumarycznie, przychody czterech powyższych środków specjalnych w latach 1999-2004 wyniosły 1 123,0 mln zł, zaś wydatki 1 050,9 mln zł, w tym 714,1 mln zł wpłaty do budżetu.

Fundusz Reprywatyzacji i rezerwa na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa

Od 13 października 1993 r. do 30 marca 2001 r. właściwe organy państwowe zobowiązane były do utworzenia rezerw mienia Skarbu Państwa na cele reprywatyzacji, w postaci 5% akcji i udziałów w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa przeznaczonych do prywatyzacji i odpowiednio większej liczby akcji (udziałów) Skarbu Państwa w spółkach, do których zgłoszono udokumentowane roszczenia reprywatyzacyjne.

Od 6 maja 2000 r. na cele związane z zaspokojeniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa przeznaczono 5% akcji należących do Skarbu Państwa w każdej ze spółek powstałych w wyniku komercjalizacji albo wpływu uzyskanego przez budżet państwa ze sprzedaży tych akcji.

W kolejnych latach uzyskano przychody ze sprzedaży akcji spółek (pakietów z rezerw reprywatyzacyjnych) w wysokości:

Rok	2000	2001	2002	2003*	2004**	Razem
Przychody wg księgowania (mln zł)	66,5	186,9	155,7	392,9	852,9	1 655,0
Liczba sprzedanych pakietów akcji	5	17	23	19	28	92

* bez dwóch spółek, których sprzedaż (444 tys. zł) zaksięgowano w 2004 r.

** bez jednej spółki, której sprzedaż (211 tys. zł) przeniesiono do zaksięgowania w 2005 r.

Największą pozycję przychodów Funduszu Reprywatyzacji stanowiła kwota 705,6 mln zł uzyskana w 2004 r. ze sprzedaży akcji PKO BP S.A.

Łączne przychody Funduszu Reprywatyzacji wyniosły 1 771,2 mln zł, a wydatki 222,2 mln zł, w tym:

- 156,2 mln zł wypłaty na roszczenia i odszkodowania realizowane na podstawie wyroków sądowych,
- 50,5 mln zł wpłaty do budżetu.

Stan środków na koniec 2004 r. wynosił 1 549,0 mln zł.

Według wykazu sporządzonego przez Wydział Mienia Skarbu Państwa w Spółkach Kapitałowych, na koniec 2004 r. rezerwa obejmowała akcje 685 spółek (w tym 387 jsSP i 298 spółek z częściowym udziałem Skarbu Państwa) o wartości nominalnej 1 686,9 mln zł. Wartość roszczeń, zgłoszonych w 54 tys. wnioskach, MSP szacuje na 32 do 40 miliardów zł⁴⁴.

W dotychczas rozstrzygniętych sprawach zasądzano 100% odszkodowanie. Przyrost środków Funduszu Reprywatyzacji o kwoty uzyskane ze sprzedaży akcji spółek powstałych w wyniku komercjalizacji nie jest więc w stanie w przyszłości zabezpieczyć realizacji wypłat zasądzonych odszkodowań. Pomimo wieloletnich prac nie została uchwalona ustawa⁴⁵ regulująca wielkość rekompensat dla poszkodowanych z tytułu utraconego mienia. Nieuregulowanie sposobu zaspokojenia roszczeń byłych właścicieli może spowodować poważny problem dla SP związany z wypłatą odszkodowań.

Akcje i przychody z ich sprzedaży, przeznaczone na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej oraz na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa

Od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r. po 2% akcji jsSP przeznaczano na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej (przez wniesienie na majątek **Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej**) oraz na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa (przez podwyższenie kapitału **Agencji Rozwoju Przemysłu SA**).

Od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2004 r. 2% przychodów z prywatyzacji przeznaczono na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej (środki podlegały przekazaniu do **Komitetu Badań Naukowych**). Również od 1 kwietnia 2002 r. obowiązywał przepis o przeznaczeniu 15% przychodów z prywatyzacji na pomoc restrukturyzacyjną dla przedsiębiorców oraz na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów. Od 31 maja 2004 r. powyższe 15% przychodów z prywatyzacji zostało przeznaczone na pomoc na ratowanie i pomoc na restrukturyzację przedsiębiorców (środek specjalny Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców), a 1/3 przychodów tego środka specjalnego przeznaczona była na coroczne podwyższenie kapitału zakładowego ARP.

Równolegle od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2004 r. wpływy uzyskane ze sprzedaży akcji i udziałów przeznaczonych na wniesienie do majątku Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz na podwyższenie kapitału ARP, podlegały przekazaniu na rzecz tych podmiotów.

Według interpretacji MSP⁴⁶ przepisy *ustawy o kip*, dotyczące wniesienia akcji na majątek Fundacji i podwyższenie kapitału ARP, nie miały zastosowania

⁴⁴ Sprawozdanie o stanie mienia Skarbu Państwa. Majątek Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych, MSP, Warszawa 2004, str. 124.

⁴⁵ Ostatnio: rządowy projekt *ustawy o rekompensatach za przejęte przez państwo nieruchomości oraz niektóre inne składniki mienia* – skierowany przez Sejm do Komisji Skarbu Państwa w dniu 15 kwietnia 2005 r., druk nr 3789.

⁴⁶ Pismo z dnia 21 lipca 2000 r. Podsekretarza Stanu MSP – Jacka Ambroziaka do Zarządu Fundacji, znak MSP/DBiF/535/PM/00

do tych jsSP, w których proces prywatyzacji rozpoczął się przed wejściem w życie tych przepisów.

Od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r. Fundacja i ARP nie otrzymały żadnych akcji/udziałów jsSP, gdyż wg wyjaśnień MSP⁴⁷ nie sprywatyzowano w tym czasie, tzn. nie dokonano pierwszego zbycia akcji lub udziałów jsSP osobom innym niż Skarb Państwa, żadnej ze spółek, których akcje przeznaczono dla Fundacji i ARP. Wyjaśnienie to budziło wątpliwości w zestawieniu z danymi dotyczącymi przychodów z prywatyzacji, przedstawionymi przez **Departament Budżetu i Finansów**. Wynikało z nich, że w latach 2000-2002 sprzedano akcje i udziały 73 spółek, w tym samym roku, w którym rozpoczęto proces prywatyzacyjny.

W latach 2002 (1 kwietnia) – 2004 na konta Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i ARP dokonano przelewów środków w kwocie 103 212 tys. zł (po 51 606 tys. zł dla każdego z tych podmiotów).

W 2002 r. przekazano kwoty po 36 596 tys. zł, pochodzące ze sprzedaży pakietów akcji dwóch spółek (**Zakład Energetyczny STOEN SA i AKWAWIT S.A.**). W 2003 r. nie przekazano żadnych środków, a w 2004 r. przekazano po 15 011 tys. zł, pochodzące ze sprzedaży zarezerwowanych pakietów akcji i udziałów pięciu spółek (**Zespół Elektrociepłowni Poznańskich SA, Wolsztyńska Fabryka Okuć WOLMET Sp. z o.o., Kieleckie Kopalnie Kwarcytu w Wiśniówce SA, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne SA i Przedsiębiorstwo Energetyczne Systemy Ciepłownicze S.A.**).

Decyzją z dnia 14 grudnia 2004 r. Minister Skarbu Państwa zatrzymał akcje PKO BP SA, objęte rezerwą na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej oraz rezerwą na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa, w wyniku czego w 2004 r. nie przekazano odpisów celowych dla Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w kwocie **282,24 mln zł** oraz w tej samej kwocie na podwyższenie kapitału Agencji Rozwoju Przemysłu SA.

Podsekretarz Stanu – Przemysław Morysiak wyjaśnił⁴⁸ m.in., że na wniesienie na majątek Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz na podwyższenie kapitału Agencji Rozwoju Przemysłu SA zarezerwowano po 14 mln akcji PKO BP SA. Podejmując decyzję o przeznaczeniu przychodów z prywatyzacji tej spółki Minister Skarbu Państwa brał pod uwagę, że rozliczenie wszystkich rezerw utworzonych w PKO BP SA w ramach oferty publicznej akcji Banku przeprowadzonej w 2004 r. mogłoby uniemożliwić uzyskanie zakładanych wpływów z prywatyzacji i wykonanie ustawy budżetowej.

Najwyższa Izba Kontroli nie zgodziła się w pełni z powyższym stwierdzeniem i przedstawioną argumentacją. W 2004 r. wykonanie przychodów z prywatyzacji wyniosło 10 254,0 mln zł i przekroczyło przychody planowane na ten rok (8 834,6 mln zł) w *ustawie budżetowej na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r.* o 1 419,4 mln zł. Przychody po odpisach wyniosły 7 370 mln zł. W uzasadnieniu do *ustawy budżetowej na 2004 r. pn. Kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa w 2004 r.*⁴⁹ szacowano, że budżet państwa (po dokonaniu obligatoryjnych

⁴⁷ Wyjaśnienie Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów – Jarosława Wojtowicza, pismo MSP/DBiF/2825/105/JW. z 10 marca 2005 r.

⁴⁸ Pismo MSP/DIF/1421/05 z dnia 30 marca 2005 r. W piśmie błędnie podano liczbę 1,4 mln akcji zarezerwowanych dla Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i ARP.

⁴⁹ Wyd. wrzesień 2003 r.

potrąceń) zasilony zostanie w 2004 r. kwotą około 7 000 mln zł. Należy zauważyć, że 7 000 mln zł przychodów z prywatyzacji (po odpisach) było możliwe do uzyskania przy następujących, innych od zrealizowanego, wariantach rozliczenia sprzedaży akcji PKO BP SA:

- 1) sprzedaż wszystkich akcji stanowiących rezerwy na podwyższenie kapitału ARP i wniesienie na majątek Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i części akcji rezerwy reprivatyzacyjnej,
- 2) sprzedaż części akcji stanowiących rezerwy na podwyższenie kapitału ARP i wniesienie na majątek Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i wszystkich akcji rezerwy reprivatyzacyjnej.

Wiceminister Przemysław Morysiak stwierdził też, że kolejne nowelizacje przepisów doprowadziły do sytuacji, w której jeden cel uzyskiwał dwukrotne wsparcie (cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej oraz pomoc na restrukturyzację). Należy jednak zauważyć, że było to celowe działanie ustawodawcy, a nie przypadkowy wynik nowelizacji przepisów:

- powyższe przepisy zostały ustalone tym samym aktem prawnym – *ustawą z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw* (art. 39 i art. 75),
- beneficjentami środków były różne podmioty:
 - Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej i Komitet Badań Naukowych w przypadku celów związanych z rozwojem nauki i technologii polskiej,
 - ARP i minister właściwy do spraw Skarbu Państwa w przypadku celów związanych z pomocą restrukturyzacyjną (z uwzględnieniem od 31 maja 2004 r. podwyższania kapitału ARP),
- do czasu nowelizacji Fundacja i ARP nie uzyskały żadnych środków z prywatyzacji, a jedynie utworzono odpowiednie rezerwy w postaci akcji jsSP, w tym akcji PKO BP SA.

Na 31 grudnia 2004 r. rezerwa na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej obejmowała akcje i udziały 373 spółek o wartości nominalnej 499,2 mln zł, zaś rezerwa na restrukturyzację spółek Skarbu Państwa (przez podwyższenie kapitału ARP) obejmowała akcje i udziały 372 spółek o wartości nominalnej 497,8 mln zł. Uchylenie z dniem 1 stycznia 2005 r. art. 75 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw* oznaczało likwidację tych rezerw.

W latach 2002-2004 przekazano dla Komitetu Badań Naukowych łącznie kwotę 332,4 mln zł (w 2002 r. 8 przelewami kwotę 44,4 mln zł, w 2003 r. 39 przelewami kwotę 82,9 mln zł i w 2004 r. 38 przelewami kwotę 205,1 mln zł). Z tych środków do końca 2004 r. 110,4 mln zł (33,2%) wróciło do budżetu państwa jako obowiązkowe wpłaty ze środków specjalnych.

Przeciwdziałanie bezrobociu i Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców

W okresie od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r. utworzono rezerwę na cele uwłaszczenia obejmującą 7% akcji jsSP powstałych w wyniku komercjalizacji. Od 1 kwietnia 2002 r. do 1 stycznia 2003 r. przychody ze sprzedaży należących

do Skarbu Państwa akcji i udziałów stanowiących rezerwę na cele uwłaszczenia, podlegały przekazaniu na poczet środków specjalnych, przeznaczonych na pomoc restrukturyzacyjną oraz na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów. Od 1 stycznia 2003 r. przychody ze sprzedaży należących do Skarbu Państwa akcji i udziałów, stanowiących rezerwę na cele uwłaszczenia, przeznaczono na wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej. Ponadto od 15 stycznia 2003 r. środki te podlegały przekazaniu do ministra właściwego do spraw pracy z przeznaczeniem na finansowanie zadań tego ministra na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Równolegle, od 1 kwietnia 2002 r. 10% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym przeznaczono na pomoc restrukturyzacyjną oraz na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów. Od 1 stycznia 2003 r. pomoc ta, w wysokości 15% przychodów uzyskanych z prywatyzacji, została przeznaczona na pomoc restrukturyzacyjną w rozumieniu przepisów o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz na finansowanie zadań określonych w przepisach o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy. Wzrost odpisu z 10% do 15% objął również przychody z prywatyzacji uzyskane w 2002 r.

Od 31 maja 2004 r. 15% przychodów uzyskanych z prywatyzacji w danym roku budżetowym przeznaczono na pomoc na ratowanie i pomoc na restrukturyzację przedsiębiorców (przychody środka specjalnego Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców).

W okresie od 6 maja 2000 r. do 31 marca 2002 r., wg wyjaśnień MSP⁵⁰, nie sprywatyzowano, tzn. nie dokonano pierwszego zbycia akcji jsSP osobom innym niż Skarb Państwa, żadnej ze spółek, których akcje tworzyły rezerwę uwłaszczeniową. W ocenie NIK wyjaśnienie to budzi podobne wątpliwości, jak przedstawione już w opisie środków specjalnych na rozwój nauki i technologii polskiej.

W 2002 r. przychody uzyskane ze sprzedaży dwóch pakietów akcji z rezerw uwłaszczeniowych wyniosły 128,4 mln zł. Pierwsze środki finansowe, w kwocie 15,0 mln zł, zostały przekazane przez MSP na konto Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w dniu 23 grudnia 2002 r. W dniu 8 kwietnia 2003 r. MSP przekazało na rachunek MGPIPS kwotę 113,4 mln zł, z przeznaczeniem na wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej. W 2004 r. przychody ze sprzedaży pięciu pakietów akcji i udziałów wyniosły 52,5 mln zł i zostały przekazane na rachunek MGIP.

Na koniec 2004 r. wartość nominalna akcji i udziałów w 343 spółkach, stanowiących rezerwę na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw pracy na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (wcześniej rezerwę na cele uwłaszczeniowe), wynosiła 1 398,0 mln zł.

Największą pozycję przychodów Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców stanowiła kwota 1 140,1 mln zł uzyskana w końcu 2004 r. ze sprzedaży akcji PKO BP SA. Łączne przychody tego Funduszu w latach 2002-2004 wyniosły 2 753,0 mln zł, a wydatki 2 185,5 mln zł, w tym:

- 128,4 mln zł wpłaty na wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej,
- 1 295,5 mln zł wniesienie wkładów do spółek,

⁵⁰ Wyjaśnienie Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów – Jarosława Wojtowicza, pismo MSP/DBiF/2825/105/JW. z 10 marca 2005 r.

- 100,7 mln zł pożyczki na restrukturyzację spółek (z czego 82 mln zł **ZM Bumar-Łabędy**),
- 656,1 mln zł (23,8% przychodów) wpłaty do budżetu.

Stan środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców na koniec 2004 r. wynosił 570,4 mln zł.

Akcje i udziały udostępnione i zarezerwowane dla uprawnionych pracowników, rolników, plantatorów i rybaków

Uprawnionym pracownikom, a także w określonych przypadkach rolnikom lub rybakom, przyznano prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru.

W tabeli poniżej przedstawiono nieodpłatne udostępnienie akcji i udziałów Skarbu Państwa osobom uprawnionym oraz rezerwy utworzone w tym celu.

		Pracownicy	Rolnicy i rybacy	Razem
Akcje i udziały udostępnione do 31 grudnia 2004 r.	Liczba spółek	489	53	489
	Liczba uprawnionych	1 079 599	91 726	1 171 325
	Wartość nominalna akcji i udziałów	2 837,8 mln zł	70,8 mln zł	2 908,6 mln zł
Akcje i udziały pozostające w rezerwie	Liczba spółek	717	64	717
	Wartość nominalna akcji i udziałów	3 633,2 mln zł	122,9 mln zł	3 756,1 mln zł

Średnio dla jednego pracownika przypadły akcje/udziały o wartości nominalnej 2,63 tys. zł, a rolnika/rybaka o wartości nominalnej 0,77 tys. zł. Ich wartość rynkową można oszacować odpowiednio na 35,5 tys. zł i 10,4 tys. zł.⁵¹

Na przykład: w I etapie prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA, w drodze oferty publicznej, cena 1 akcji wyniosła 15,20 zł. 100 965 pracowników Telekomunikacji Polskiej otrzymało nieodpłatnie łącznie 107 385 271 akcji tej spółki. Średnio na osobę przypadło 1 603,6 akcji o wartości – według ceny z oferty publicznej - 16 166 zł.

Wpłaty do budżetu ze środków specjalnych

Odpisy w latach 1999-2004 na wskazane powyżej cele i środki specjalne wyniosły łącznie 5 820,5 mln zł. Ustawy budżetowe nakładały na dysponentów środków specjalnych obowiązek odprowadzenia części środków do budżetu. Łącznie wpłaty do budżetu ze środków specjalnych, których dysponentem był Minister Skarbu Państwa, wyniosły 1 420,7 mln zł, jak to przedstawiono poniżej.

w mln zł					
	Przychody środków specjalnych	Wpłaty do budżetu	Pozostałe wydatki	Wpłaty do pozostałych wydatków	Saldo środka na koniec 2004 r.
Fundusz Skarbu Państwa	1 122,0	714,1	336,8	212,0%	101,7

⁵¹ Użyto mnożnika 13,52, tj. stosunku wartości rynkowej do wartości nominalnej akcji Skarbu Państwa notowanych na rynku publicznym na koniec 2004 r.

Fundusz Reprywatyzacji	1 771,2	50,5	171,7	29,4%	1 549,0
Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców	2 753,0	656,1	1 529,4	42,9%	570,4
Razem	5 646,2	1 420,7	2 037,9	69,7%	2 221,1

2.2.6. WYKORZYSTANIE AKCJI SKARBU PAŃSTWA PRZEZ MINISTRA FINANSÓW

Wyodrębnienie akcji na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa

W okresie objętym kontrolą doszło do opóźnień w wydawaniu przez Radę Ministrów, na wniosek Ministra Skarbu Państwa uzgodniony z Ministrem Finansów, *rozporządzeń w sprawie wyodrębnienia akcji do zasobu majątkowego Skarbu Państwa*⁵² – dwukrotnie ponad rok i raz ponad pół roku. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Minister Finansów nie wykazał wystarczającego zdecydowania w działaniach podjętych na rzecz wyeliminowania tych opóźnień. Ponadto, naruszony został art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach⁵³ poprzez wyodrębnienie do zasobu na 2000 r. akcji o wartości mniejszej niż wymagana.

Przepis art. 26 ust. 4 ustawy o poręczeniach i gwarancjach stanowił, że Rada Ministrów wyodrębnia, na wniosek Ministra Skarbu Państwa uzgodniony z Ministrem Finansów, w drodze rozporządzenia, do dnia 28 lutego każdego roku⁵⁴, akcje lub udziały w spółkach stanowiące własność Skarbu Państwa, które składają się na zasób.

Akcje o wartości 77 498 153,90 zł wyodrębniono po raz pierwszy do zasobu w drodze rozporządzenia z dnia 18 marca 1999 r.⁵⁵, tj. z ponad rocznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego na 1998 r. i z 17-dniowym opóźnieniem w stosunku do terminu ustawowego określonego na 1999 r. Minister Skarbu Państwa przekazał Ministrowi Finansów pierwszy projekt rozporządzenia do uzgodnienia dopiero 27 lutego 1998 r.⁵⁶, a następnie, mimo wielokrotnych monitów⁵⁷, zwlekał z odpowiedzią na uwagi formalno-prawne Ministra Finansów. Przekroczenie terminu spowodowane było również trudnościami w uzgodnieniach – po-

⁵² Zwanego dalej zasobem.

⁵³ Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (T.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689 ze zm.)

⁵⁴ Termin zmieniony na 30 czerwca każdego roku przez art. 1 pkt 22 lit. b) ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. (Dz.U. Nr 216, poz. 1824) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2003 r.

⁵⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 1999 r. w sprawie wyodrębnienia akcji skarbu państwa przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz.U. Nr 27, poz. 245).

⁵⁶ Pismo Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza do Ministra Finansów – Leszka Balcerowicza, znak DP-EB-026-17/98.

⁵⁷ Pismo z 10 marca 1998 r. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Jarosława Bauca do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DP/S-5/39/924/98; pismo z 6 sierpnia 1998 r. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Rafała Zagórnego do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa – Alicji Kornasiewicz, znak DG/W-6/20/63/98; pismo z 26 listopada 1998 r. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Jarosława Bauca do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DG/W-2/107/971/98.

między Ministrem Finansów a Ministrem Skarbu Państwa – dotyczących wyboru spółek Skarbu Państwa, których akcje i udziały zostaną przeznaczone do zasobu.⁵⁸

W 2000 r. nie zostało wydane rozporządzenie w sprawie wyodrębnienia akcji lub udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa do zasobu. Minister Skarbu Państwa zgłosił Ministrowi Finansów projekt rozporządzenia w sprawie wyodrębnienia akcji i udziałów przeznaczonych do zasobu w sierpniu 2000 r., po trzech monitach⁵⁹. Ostatecznie, akcje do zasobu na 2000 r. zostały wyodrębnione w drodze *rozporządzenia z dnia 28 lutego 2001 r.*⁶⁰, tj. z rocznym opóźnieniem w stosunku do terminu ustawowego określonego na 2000 r.

Projekt *rozporządzenia w sprawie wyodrębnienia akcji do zasobu na 2001 r.*, Minister Skarbu Państwa przekazał Ministrowi Finansów, z prośbą o akceptację, dopiero przy piśmie⁶¹ z dnia 30 marca 2001 r. Według opinii **Rządowego Centrum Legislacji**⁶² (dalej RCL): „w związku z wydaniem w 2001 r. rozporządzenia oraz w związku z upływem terminu do jego wydania, brak jest podstaw do wydania w bieżącym roku kolejnego rozporządzenia w tej sprawie.” Stanowiska tego nie podzielali zarówno Minister Finansów, jak i Minister Skarbu Państwa⁶³, który stwierdził: „Biorąc pod uwagę okoliczność, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2001 r. [...] dotyczy wyodrębnienia akcji do zasobu majątkowego Skarbu Państwa za rok 2000, istnieje potrzeba wydania nowego rozporządzenia za rok 2001.” Ostatecznie, akcje do zasobu wyodrębniono w drodze *rozporządzenia z dnia 18 września 2001 r.*⁶⁴, tj. z ponad półrocznym opóźnieniem w stosunku do terminu ustawowego określonego na 2001 r.

Minister Skarbu Państwa wyjaśnił⁶⁵, że: „powyższe rozporządzenia zostały wydane z opóźnieniem z powodu czasochłonnej procedury sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów oraz wyodrębniania akcji do zasobu przez Ministra Skarbu Państwa”. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli niedotrzymywanie ustawowych terminów wyodrębniania akcji i udziałów do zasobu w latach 1998-2001 wynikało również z niedostatecznych działań Ministra Finansów dla

⁵⁸ Notatka z dnia 4 sierpnia 1998 r. Dyrektora Departamentu Gwarancji i Poręczeń – Piotra Sawickiego dla Ministra Rafała Zagórnego w sprawie opóźnień w realizacji postanowień ustawowych dotyczących utworzenia zasobu majątkowego przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa, znak DG/W-6/18/56/98

⁵⁹ Pismo z 12 kwietnia 2000 r. Sekretarza Stanu w MF – Jarosława Bauca do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DG/S-4/49/356/2000; pismo z 22 maja 2000 r. Sekretarza Stanu w MF – Jarosława Bauca do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DG/S-4/71/473/2000; pismo z 12 lipca 2000 r. Podsekretarza Stanu w MF – Rafała Zagórnego do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DG/S-4/105/2321/2000.

⁶⁰ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2001 r. w sprawie wyodrębnienia akcji w spółkach stanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa* (Dz.U z 2001 r. Nr 16, poz.175).

⁶¹ Pismo DP-KB-026-4/01 z 30 marca 2001 r. Ministra Skarbu Państwa – Aldony Kamela-Sowińskiej do Ministra Finansów – Jarosława Bauca.

⁶² Pismo RCL-110-162/01 z 19 czerwca 2001 r. **Departamentu Legislacyjnego Rządowego Centrum Legislacji** do Sekretarza **Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów**.

⁶³ Pismo DP-KB-026-4/01 z 29 sierpnia 2001 r. Ministra Skarbu Państwa – Aldony Kamela-Sowińskiej do p.o. Sekretarza Rady Ministrów – Jolanty Rusiniak.

⁶⁴ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wyodrębnienia akcji w spółkach stanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa* (Dz.U. z 2001 r. Nr 116 poz.1237).

⁶⁵ Wyjaśnienie Ministra Skarbu – Jacka Sochy, MSP/DKSiW/549/04 z 15 grudnia 2004 r.

dotrzymania tych terminów. Minister Finansów, wobec nieskuteczności podejmowanych działań, mógł wystąpić z inicjatywą określenia zasad współpracy pomiędzy Ministrem Skarbu Państwa a Ministrem Finansów lub podjąć interwencję na Radzie Ministrów. Należy zauważyć, że 3 lipca 2003 r. zostało zawarte, przez Ministra Finansów i Ministra Skarbu Państwa, *Porozumienie w sprawie określenia zadań związanych z zasobem majątkowym Skarbu Państwa*.

Krytyczna ocena NIK dotyczyła także wyodrębnienia do zasobu na 2000 r. akcji o wartości mniejszej niż określał art. 26 ust. 1 ustawy o poręczeniach i gwarancjach, stanowiący, że łączna wartość akcji (udziałów) podlegających wyodrębnieniu w danym roku powinna wynosić nie mniej niż 0,5% łącznej kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych w roku poprzednim.

Pół procenta łącznej kwoty udzielonych w 1999 r. poręczeń i gwarancji stanowiło kwotę 7 898 334,07 zł, tymczasem do zasobu na 2000 r. wyodrębniono akcje o wartości 7 578 233,80 zł, tj. mniej o **320 100,27 zł**. Przyczyny wyjaśnił pan Jacek Barylski – p.o. Dyrektora Departamentu Gwarancji i Poręczeń w Ministerstwie Finansów⁶⁶: „wyodrębnienie w drodze rozporządzenia z dnia 28 lutego 2001 r. do zasobu akcji o mniejszej wartości niż określa art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. [...] spowodowane było różnicą kursów akcji spółek notowanych na GPW, która powstała w skutek przedłużających się prac związanych z opublikowaniem rozporządzenia, które powinno ukazać się do 28 lutego 2000 r., a zostało opublikowane z rocznym opóźnieniem.” Zdaniem NIK możliwe było dotrzymanie zapisów ustawowych np. przez odpowiednie zwiększenie liczby akcji wyodrębnianych do zasobu w trakcie prac nad rozporządzeniem lub przez wcześniejsze określenie liczby akcji z marginesem, zapewniającym dotrzymanie ich wartości określonej w ustawie (ustawa określa jedynie wartość minimalną).

W wyniku rocznego opóźnienia wyodrębnienia akcji do zasobu majątkowego w 2000 r., zasób wyodrębniony w 1999 r. okazał się niewystarczający dla zaspokojenia roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa w 2000 r.

Na początku 2000 roku **Bank Śląski SA** wypowiedział umowę kredytową **Hucie Baildon SA** i poinformował **Departament Poręczeń i Gwarancji MF** o realizacji poręczenia Skarbu Państwa⁶⁷. Minister Finansów wystąpił do Ministra Skarbu Państwa o uruchomienie procedury zbycia akcji **Zespołu Elektrociepłowni Wrocław KOGENERACJA SA** lub akcji (udziałów) innego podmiotu o wartości odpowiadającej kwocie, o której mowa w § 1 ust. 3 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 1999 r.*, bowiem⁶⁸ „w ocenie Ministerstwa Finansów, jak najszybsze uruchomienie pozabudżetowej formy finansowania wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa, przyczyni się do częściowego przynajmniej odciążenia budżetu państwa w najbliższym czasie, kiedy to kumuluje się ryzyko finansowe związane z poręczeniami udzielonymi m.in. za **Elektrownię Opole SA, KWK Budryk SA**, przedsiębiorstw sektora hutniczego itp.” W wyniku zbycia w dniu 19 maja 2000 r. akcji Zespołu Elektrociepłowni

⁶⁶ Wyjaśnienie DG/W-4/376/3996/2004 z 7 grudnia 2004 r.

⁶⁷ Wyjaśnienie DG/W-4/370/4047/2004 z 1 grudnia 2004 r. p.o. Dyrektora Jacka Barylskiego.

⁶⁸ Pismo z 19 kwietnia 1999 r. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Jarosława Bauca do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DG/S-4/69/281/99.

Wrocław SA, Minister Finansów otrzymał na rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych środki w wysokości 77 790 160 zł. Tymczasem wydatki z tytułu spłaty za Hutę Baildon SA wypowiedzianego kredytu wyniosły 113 450 806 zł, tj. o **35 660 646 zł** więcej.

Izba zwróciła uwagę, że przepisy ustawy o poręczeniach i gwarancjach pozwalały na wyodrębnienie w 1999 r. do zasobu akcji o wartości większej niż 77 498 153,90 zł. Limit, określony w art. 26 ust. 1 ww. ustawy, określał wartość zasobu na kwotę nie mniejszą niż 0,5% łącznej kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych w roku 1998, tj. nie mniej niż 1 954 611,32 zł i dopuszczał wartość nie większą niż 15% łącznej wartości wszystkich zobowiązań wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji według stanu na koniec 1998 r., tj. nie więcej niż 2 958 476 751,54 zł.

Kontrola wykazała, że pomiędzy Ministrem Finansów a Ministrem Skarbu Państwa trwały spory dotyczące wyboru spółek i łącznej wartości akcji, które zostaną wyodrębnione do zasobu. Ministerstwo Finansów prezentowało stanowisko⁶⁹, że najlepszym rozwiązaniem byłoby skierowanie do zasobu akcji spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych, co zapewniłoby należyta płynność zasobu, odciążając jednocześnie budżet państwa od bieżącego przeznaczania środków na spłatę poręczonych i gwarantowanych kredytów.

Wysokość proponowanej w 2000 r. przez Ministra Skarbu Państwa wartości akcji i udziałów przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji nie była dla Ministerstwa Finansów satysfakcjonująca, gdyż zdaniem Ministra Finansów⁷⁰: „w opracowaniu znajdowała się ustawa o restrukturyzacji **PKP SA**, na mocy której może on zostać zobligowany do pokrycia niektórych zobowiązań przedsiębiorstwa ze środków budżetowych.” Minister Skarbu Państwa w odpowiedzi stwierdził⁷¹, że Ministerstwo Skarbu Państwa przekazało na cele zabezpieczenia udzielanych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji niezbędną ilość akcji, zaś dalsze zwiększanie liczby akcji musi pozostawać w korelacji z realizowanymi planami i programami prywatyzacji.

W latach 1999-2004 r. (I. półrocze) Minister Finansów nie wykorzystał środków znajdujących się na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa. Zobowiązania w tej dziedzinie realizował Minister Finansów ze środków budżetu państwa, bowiem zdaniem p.o. Dyrektora Departamentu Gwarancji i Poręczeń – pana Jacka Barylskiego⁷² „powstanie funduszu ryzyka, jakim było w istocie stworzenie zasobu majątkowego miało za zadanie zamortyzować negatywny skutek spiętrzeń wydatków, o ile takie zjawiska będą miały miejsce.”

W trakcie kontroli stwierdzono, że powyższe wyjaśnienie nie pokrywa się z opinią Ministra Finansów wyrażoną w korespondencji do Ministra Skarbu Państwa.

⁶⁹ Pismo z 6 sierpnia 1998 r. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Rafała Zagórnego do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa – Alicji Kornasiewicz, znak DG/W-6/20/63/98.

⁷⁰ Pismo z 4 września 2000 r. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów – Rafała Zagórnego do Ministra Skarbu Państwa – Andrzeja Chronowskiego, znak DG/S-4/131/3148/2000.

⁷¹ Pismo z 2 października 2000 r. Ministra Skarbu Państwa – Andrzeja Chronowskiego do Ministra Finansów – Jarosława Bauca, znak DP-RB-026-4/00 (MSP/DP/5588/00).

⁷² Pismo z 1 grudnia 2004 r., znak DG/W-4/370/4047/ 2004.

stwa⁷³, o potrzebie korzystania z zasobu: „utworzenie zasobu akcji lub udziałów mających realną wartość oraz należytą płynność mogłoby, przynajmniej częściowo, odciążyć budżet państwa od bieżącego przeznaczania środków na spłatę poręczonych i gwarantowanych kredytów. Jest to niezwykle istotne w związku z dążeniem do ograniczania wydatków budżetowych oraz deficytu budżetowego, szczególnie w czasie wprowadzania pakietu reform systemowych.”

Akcje i udziały składające się na zasób, poza przypadkiem dotyczącym akcji Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA, nie były zbywane.

Izba nie wniosła uwag do procedury zbycia akcji Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA. Zbycia dokonał **Bank Gospodarstwa Krajowego**, na zlecenie Ministra Skarbu Państwa wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów, zgodnie z wymogami określonymi w art. 28 *ustawy o poręczeniach i gwarancjach*. Środki uzyskane ze sprzedaży w wys. 77 790 160 zł wpłynęły na rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych, uruchomiony przez Ministra Finansów w I Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego. Rezerwy poręczeniowe i gwarancyjne stanowiły⁷⁴ „rezerwę przewidzianą do wykorzystania w przypadku szczególnych zagrożeń dla budżetu, na przykład na skutek postawienia w stan natychmiastowej wymagalności kredytu poręzonego lub gwarantowanego przez Skarb Państwa, którego wartość jest znaczna.”

Stan środków na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa, otwartym przez Ministra Finansów w Banku Gospodarstwa Krajowego, na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosił 125 139 514,22 zł (rachunek a`vista: 12 227 368,71 zł i rachunek lokat: 112 912 145,51 zł).

Wyodrębnione do zasobu akcje (udziały) były wycofywane i zastępowane innymi akcjami (udziałami) o łącznej wartości odpowiadającej łącznej wartości wycofanych akcji i udziałów, zgodnie z art. 26 ust. 5 *ustawy o poręczeniach i gwarancjach*.

W okresie od stycznia 1999 r. do czerwca 2004 r. Minister Skarbu Państwa wycofał z zasobu⁷⁵ wyodrębnione akcje i udziały w pięciu spółkach, a mianowicie:

- akcje **Centrozap SA** z siedzibą w Katowicach, ze względu na ich wykluczenie z obrotu giełdowego przez Radę **Giełdy Papierów Wartościowych SA**⁷⁶,

⁷³ Pismo z 13 maja 1998 r. Ministra Finansów – Leszka Balcerowicza do Ministra Skarbu Państwa – Emila Wąsacza, znak DP/S-5/64/1077/98.

⁷⁴ *Informacja o poręczeniach i gwarancjach udzielonych w 2000 roku przez Skarb Państwa, niektóre osoby prawne oraz Bank Gospodarstwa Krajowego* – Ministerstwo Finansów, maj 2001 r., dokument sporządzany corocznie, zatwierdzany przez Radę Ministrów i przedstawiany Sejmowi RP.

⁷⁵ Pismo z 19 lutego 2002 r. Ministra Skarbu Państwa – Wiesława Kaczmarka do Ministra Finansów – Marka Belki, znak MSP/DPR/399/2002; pisma Ministra Skarbu Państwa – Piotra Czyżewskiego do Ministra Finansów – Andrzeja Raczko z 15 stycznia 2004 r., znak MSP/DEiGMSP/275/04 oraz z 15 stycznia 2004 r., znak MSP/DEiGMSP/275/04; pismo z 27 października 2003 r. Dyrektora Departamentu Poręczeń i Gwarancji Ministerstwa Finansów, znak DG/S-4/244/3804/2003; pismo z 9 kwietnia 2004 r. Ministra Skarbu Państwa – Zbigniewa Kaniewskiego do Ministra Finansów – Andrzeja Raczko, znak MSP/DEiGMSP/1769/04/MM; pismo z 30 czerwca 2004 r. Podsekretarza Stanu – Tadeusza Soroki, z up. Ministra Skarbu Państwa do Ministra Finansów – Andrzeja Raczko, znak MSP/DNWII/4124/DN/2004.

⁷⁶ Wyjaśnienie z dnia 29 listopada 2004 r. p.o. Dyrektora Departamentu Gwarancji i Poręczeń – Jacka Barylskiego, znak DG/W-4/368/3996/2004.

- akcje spółki **Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Farmaceutycznego Cefarm-Warszawa SA z siedzibą w Warszawie** z uwagi na to, że stanowiły przedmiot umowy prywatyzacyjnej zawartej z **FARMACOL SA z siedzibą w Katowicach** w dniu 10 czerwca 2002 r.⁷⁷,
- udziały **Krakowskich Zakładów Sprzętu Ortopedycznego Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie**, z uwagi na podjęte czynności związane z wdrożeniem procedur prywatyzacyjnych,
- akcje **OPOCZNO SA z siedzibą w Opocznie** z uwagi na to, że stanowiły przedmiot umowy sprzedaży z dnia 7 maja 2004 r. zawartej z **Credit Suisse First Boston Ceramic Partners (Poland) S.A.R.L.**,
- akcje **Elektrowni „Bełchatów” SA z siedzibą w Rogowcu** z uwagi na wniesienie ich przez Ministra Skarbu Państwa na podwyższenie kapitału zakładowego holdingu **BOT Górnictwo i Energetyka SA** w dniu 30 czerwca 2004 r.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działania i konsultacje podejmowane przez pana Piotra Sawickiego – Podsekretarza Stanu MF z Ministerstwem Skarbu Państwa, BGK, RCL i Radą Legislacyjną, mające na celu doprowadzenie do zmiany *rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie przekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego akcji i udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa*.

Zgodnie z art. 35 ustawy o *poręczeniach i gwarancjach* BGK tworzy **Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych**. Minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może w drodze rozporządzenia, przekazać nieodpłatnie BGK akcje lub udziały stanowiące własność Skarbu Państwa. Podział środków finansowych stanowiących przychód ze sprzedaży przekazanych akcji lub udziałów został w ustawie określony w następujący sposób:

- 50% zasila Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych,
- 50% przekazywane jest **Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości**, z przeznaczeniem na udzielanie dotacji, o których mowa w *ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości*⁷⁸.

Na mocy *rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 27 lutego 2003 r.*, BGK miał otrzymać wymienione w załączniku do rozporządzenia akcje i udziały 39 spółek o wartości księgowej 74 475 418,63 zł (wg stanu na 31 grudnia 2001 r.). Podsekretarz Stanu w MF Piotr Sawicki,⁷⁹ przekazując swoje uwagi do projektu przedmiotowego rozporządzenia, zwracał Ministerstwu Skarbu Państwa uwagę na konieczność weryfikacji listy spółek, których akcje lub udziały miały być przekazane do BGK (na zasilenie Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych - dalej KFPK). Ponadto w rozporządzeniu nie określono trybu przekazania akcji i udziałów spółek wymienionych w załączniku.

Pomimo wielokrotnie przekazywanego stanowiska BGK, w sprawie uprzedniej weryfikacji sytuacji finansowo-prawnej przekazywanych spółek, na liście stanowiącej załącznik do rozporządzenia znalazły się spółki nie spełniające ustalonych wcześniej wymogów. W wyniku przeprowadzonych analiz sytuacji praw-

⁷⁷ Wyjaśnienie z dnia 15 grudnia 2004 r. Ministra Skarbu Państwa – Jacka Sochy, znak MSP/DKSiW/549/04.

⁷⁸ Dz.U. Nr 109, poz. 1158.

⁷⁹ Pismo z dnia 7 lutego 2003 r. do Podsekretarza Stanu w MSP – Barbary Misterskiej-Dragan, znak DG/W-1/JS/73/BM6-1014/2003.

nej i ekonomicznej każdego podmiotu Bank odmówił przejęcia akcji i udziałów 15 spółek (spośród 39) wskazanych w załączniku do *rozporządzenia*.

Zgodnie z informacją o działalności KFPK w 2003 r. przekazano do BGK nieodpłatnie akcje i udziały Skarbu Państwa w kwocie 34 757,4 tys. złotych (46,7% wartości wskazanej w rozporządzeniu). Według informacji z działalności KFPK za pierwsze półrocze 2004 r. przychody Funduszu z tytułu sprzedaży otrzymanych mniejszościowych udziałów i akcji Skarbu Państwa – wyniosły 7 323,2 tys. zł.

W tej sytuacji Minister Skarbu Państwa podjął decyzję o usunięciu z załącznika do rozporządzenia części spółek i sprostowania danych dotyczących liczby faktycznie przekazanych udziałów w dwóch podmiotach. W wyniku wątpliwości zgłaszanych przez Rządowe Centrum Legislacji, co do możliwości prawnych nowelizacji przedmiotowego rozporządzenia, do końca 2005 r. decyzja Ministra Skarbu Państwa nie została zrealizowana.

2.2.7. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z PRYWATYZACJI PRZEZ MINISTRA GOSPODARKI I PRACY NA PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji w art. 56 stanowiła o przeznaczeniu części przychodów z prywatyzacji m.in. na wsparcie programów tworzenia miejsc pracy dla absolwentów oraz wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej.

Minister Pracy i Polityki Społecznej oraz Minister Skarbu Państwa podpisali 10 grudnia 2002 r. *Porozumienie* w sprawie określenia trybu przekazywania przez Ministra Skarbu Państwa środków finansowych określonych w art. 56, przeznaczonych na wsparcie tworzenia miejsc pracy dla absolwentów. Minister Pracy i Polityki Społecznej oświadczył, że *Program aktywizacji zawodowej absolwentów „Pierwsza Praca”* stanowi między innymi realizację wskazanego przepisu.

Ustalono, że środki finansowe na realizację *Programu „Pierwsza Praca”* będą przekazane przez Ministra Skarbu Państwa z „Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców”, na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Zostaną one zaliczone na poczet środków, które Minister Skarbu Państwa będzie zobowiązany przekazać ministrowi właściwemu do spraw pracy⁸⁰ na podstawie zmienionego art. 56 ust. 1 *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*.

Pierwsze środki finansowe, w kwocie 15,0 mln zł, zostały przekazane przez Ministerstwo Skarbu Państwa na konto Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w dniu 23 grudnia 2002 r. W dniu 8 kwietnia 2003 r. MSP przekazało na rachunek MGPIPS kwotę 113 436 462,44 zł, z przeznaczeniem na wspieranie rządowych programów służących aktywizacji zawodowej. Minister Skarbu Państwa, wykonując postanowienia art.56 ust.1 pkt 5 *ustawy o kip*, sprzedał 7% pakiety akcji rezerwy uwłaszczeniowej w spółkach:

- **Zespół Elektrociepłowni Poznańskich SA** w Poznaniu za kwotę 29 219 119,33 zł,

⁸⁰ Od 7 stycznia 2003 r. był to Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej a od 4 maja 2004 r. Minister Gospodarki i Pracy.

- **Wolsztyńska Fabryka Okuć WOLMET Sp. z o.o.** w Wolsztynie za kwotę 279 720 zł.

Przelewu kwoty 29 498 839,33 zł na rachunek środka specjalnego „Pierwsza Praca” dokonano w dniu 9 lipca 2004 r. Łącznie przekazano więc z przychodów z prywatyzacji na środek specjalny „Pierwsza praca” 157,66 mln zł

W dniu 25 lipca 2002 r. zawarta została umowa nr 1/BGK/2002 pomiędzy Ministrem Gospodarki i Polityki Społecznej – Jerzym Hausnerem a Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) reprezentowanym przez Prezesa Zarządu BGK – Ryszarda Pazurę. Mając na uwadze potrzebę wdrożenia przyjętego przez Radę Ministrów *Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”*, ustalono, że BGK, ze środków finansowych przekazanych przez MPiPS, będzie udzielał pożyczek na finansowanie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej przez absolwentów oraz pożyczek na utworzenie dodatkowych miejsc pracy dla absolwentów. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła – pod względem celowości i gospodarności – działania Ministerstwa w celu wykorzystania środków z prywatyzacji na realizację programu wspierającego zatrudnienie absolwentów.

W umowie ustalono, że środki na pożyczki na finansowanie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej przez absolwenta i pożyczki na finansowanie kosztów tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla absolwentów przekazywane będą corocznie po uchwaleniu ustawy budżetowej. Kwota na pożyczki w 2002 r. wyniesie 32,0 mln zł i będzie od dnia 15 października 2002 r. przekazywana sukcesywnie na specjalnie utworzony rachunek. BGK w terminie do 20 dnia miesiąca po upływie kwartału będzie składał kwartalną informację o realizacji programu, obejmującą m.in. ilość udzielonych pożyczek, przyznanych umorzeń i kwoty spłat pożyczek.

W dniu 14 sierpnia 2003 r. podpisany został Aneks nr 2 do powyższej umowy. Ustalono, że na udzielanie pożyczek zostaną postawione do dyspozycji BGK środki na wyodrębnionym rachunku bankowym „Praca dla absolwenta” środków specjalnych MGPIPS, utworzonych na podstawie art.56 *ustawy o kip*, w wysokości 15,0 mln zł w 2002 r. i 35,0 mln zł w 2003 r.

W dniu 14 lipca 2004 r. podpisany został Aneks nr 3 do umowy z dnia 25 lipca 2002 r. *Program „Praca dla absolwenta”* został zastąpiony *Programem „Praca dla młodych”*. Przewidywał on: udzielanie pożyczek na finansowanie kosztów rozpoczęcia działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne do 25 roku życia lub osoby bezrobotne, legitymujące się dyplomem wyższej uczelni, które nie ukończyły 27 roku życia.

Do końca 2003 r. BGK zrealizował pożyczki, podpisując odpowiednie umowy, jedynie w kwocie 15,7 mln zł. Początkowe zainteresowanie programem pożyczek nie przekształciło się jednak w odpowiednią liczbę wniosków. Okazało się, że pomimo preferencyjnego oprocentowania pożyczek, nie ma takiej liczby chętnych, jakiej się spodziewano. Nie zachodziła potrzeba ani zwiększenia wartości umowy, ani kolejnych kwot w planie wydatków. Niski poziom zainteresowania pożyczkami spowodował, że Aneksem nr 2 dokonano rewizji początkowych założeń. Zdecydowano – wobec innych pilnych potrzeb rynku pracy – nie zamrażać przewidzianej w umowie kwoty, poprzez udostępnienie jej w całości Bankowi. Nie mniej postawiono środki finansowe do dyspozycji BGK w taki sposób, że w przypadku rozwoju projektu można było z nich skorzystać do wysokości 50 mln zł.

W 2003 r. udzielono 347 pożyczek na łączną kwotę 15 570 tys. zł, co pozwoliło na utworzenie 476 nowych miejsc pracy dla absolwentów. W I kwartale 2004 r. udzielono 49 pożyczek na łączną kwotę 2 526 tys. zł na utworzenie 75 nowych miejsc pracy, a w II kwartale 2004 r. udzielono 79 pożyczek na łączną kwotę 5 084 tys. zł na utworzenie 145 nowych miejsc pracy.

Ministerstwo Gospodarki i Pracy nie było właściwie przygotowane do realizacji zadań, bowiem plan wykorzystania środka specjalnego „Pierwsza Praca” na 2003 r. został zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego dopiero 6 sierpnia 2003 r. – ponad siedem miesięcy po otrzymaniu pierwszych środków z MSP.

Pan Cezary Miżejewski – pełniący obowiązki Dyrektora Departamentu Rynku Pracy w piśmie⁸¹ z dnia 24 czerwca 2003 r., przedstawił projekt wykorzystania kwoty 78,4 mln zł środka specjalnego „Pierwsza praca”, pozostającej do dyspozycji po odliczeniu kwoty 50 mln zł postawionej do dyspozycji Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK).

Departament Rynku Pracy w porozumieniu z **Departamentem Funduszy** proponował przeznaczenie kwoty 61,2 mln zł na finansowanie następujących zadań i przedsięwzięć:

- tworzenie **Gminnych Centrów Informacji** (konkurs realizowany przy wsparciu technicznym **Wojewódzkich Urzędów Pracy**) – 20,0 mln zł,
- utworzenie **Mobilnych Centrów Informacji** w **Ochotniczych Hufcach Pracy** – 20,0 mln zł,
- utworzenie **Kiosków Multimedialnych** w **Powiatowych Urzędach Pracy** – 10,0 mln zł,
- wsparcie rozwoju **Akademickich Biur Karier** (konkurs realizowany przy wsparciu technicznym WUP-ów) – 1,5 mln zł,
- tworzenie **Szkolnych Ośrodków Karier** (konkurs realizowany przy wsparciu technicznym OHP) – 2,0 mln zł,
- wspieranie tworzenia **Spółdzielni Absolwentów** – 1,5 mln zł,
- zakup testów psychologicznych dla PUP-ów (licencja oraz opracowanie polskiej wersji) – 1,5 mln zł,
- wspieranie wolontariatu i zatrudnienia socjalnego – 1,5 mln zł,
- wydanie poradników *Wyprawka dla maturzysty* i *Vademecum do-brych praktyk* – 3,0 mln zł,
- zakup sprzętu informatycznego, jako nagród w konkursie dla najlepszych urzędów pracy oraz organizacji pozarządowych, realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu – 0,2 mln zł.

Pozostała kwota (18,2 mln zł⁸²) miała stanowić rezerwę na realizację innych przedsięwzięć – stosownie do występujących potrzeb. W przypadku nie wystąpienia takich potrzeb istniała możliwość przekazania tych środków na Fundusz Pracy i dokonanie ich rozdziału wg algorytmu na urzędy pracy.

Powyższy projekt został, na ww. piśmie, zaakceptowany w dniu 24 czerwca 2003 r. przez pana Marka Szczepańskiego – Podsekretarza Stanu. W planie finansowym środka specjalnego „Pierwsza Praca” na 2003 r., sporządzonym na druku B-4Z, zaakceptowanym 6 sierpnia 2003 r. przez panią Jadwigę Mołdawę – Dyrektora Generalnego, przewidziano przychody w kwocie 114 136 tys. zł i wykorzy-

⁸¹ Pismo bez znaku, skierowane do Podsekretarza Stanu – Marka Szczepańskiego.

⁸² Powinno być 17,2 mln zł (78,4 mln zł minus 61,2 mln zł) – przypis NIK

stanie kwoty 65 249 tys. zł, w tym 15 750 tys. zł do przekazania do dyspozycji BGK i 49 499 tys. zł na zadania zaproponowane przez Departament Rynku Pracy. Stan niewykorzystanych środków na koniec 2003 r. miał wynosić 63 891 tys. zł.

W *Rocznym sprawozdaniu z wykonania planów finansowych środków specjalnych jednostek budżetowych za okres od początku roku do dnia 31 grudnia 2003 r.*⁸³ wykazano:

- stan środków na początek roku w wysokości 15 004 tys. zł,
- przychody wyniosły 114 079 tys. zł (99,95% planu),
- w paragrafie 2980 (pozostałe rozliczenia z bankami) wydatkowano kwotę 15 734 tys. zł (99,89% planu),
- pozostałe wydatki wyniosły 49 459 tys. zł (99,92% planu),
- stan środków pieniężnych na koniec roku wynosił 63 891 tys. zł (100% planu).

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła – pod względem rzetelności – planowanie i realizację planu wydatków środka specjalnego „Pierwsza Praca” na 2004 r. Brak współpracy między departamentami Ministerstwa oraz niekompetentne działania urzędników były przyczynami nierzetelnego przygotowania planu finansowego środka specjalnego „Pierwsza praca” na 2004 r., a błędnie podane kwoty zostały uwidocznione w *ustawie budżetowej na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r.*

Skutkiem niewłaściwego planowania było określenie maksymalnych wydatków na 2004 r. na poziomie 23 700 tys. zł, wobec możliwości rozdysponowania kwoty 63 891 tys. zł, tj. większej o **40 191 tys. zł** (np. 35 000 tys. zł dla BGK oraz 28 891 tys. zł na pozostałą działalność). Wyjaśnienia złożone w tej sprawie nie pozwoliły na jednoznaczne wskazanie osób odpowiedzialnych za błędne opracowanie planu na 2004 r.

Zastępca Dyrektora Departamentu Rynku Pracy – Hanna Świątkiewicz-Zych dopiero w trakcie realizacji planu 2004 r. zwracała się⁸⁴ do **Biura Administracyjno-Budżetowego** o wyjaśnienie m.in. następujących zagadnień:

- czy planując działania szczegółowe ograniczyć należy łączne wydatki do poziomu określonego w planie?
- jakie wydatki mogą być uwzględnione w ramach projektowanych działań?
- czy docelowo możliwe jest wydatkowanie w 2004 r. kwoty większej niż kwota wydatków określonych w planie środka specjalnego i zaplanowanie wydatków na poziomie wynikającym ze stanu środków dostępnych na koncie?

Zdaniem NIK, wątpliwości te powinny być wyjaśnione na etapie planowania, w 2003 r.

Dopiero 30 czerwca 2004 r. został zmieniony plan środka specjalnego na 2004 r. Plan skorygowano poprzez przeniesienie, w ramach wydatków bieżących z grupy §§ 4210-4420 (materiały i usługi), kwoty 12 mln zł: na § 2980 (pozostałe rozliczenia z bankami) 5 mln zł i na § 2990 (dotacje celowe) kwoty 7 mln zł.⁸⁵

⁸³ Druk Rb-32 z dnia 20 lutego 2004 r., podpisany przez Dyrektora Biura Administracyjno-Budżetowego – Andrzeja Bednarka i Główną Księgową Ministerstwa – Janinę Siek.

⁸⁴ Pismo DPR-I-4017-JJ/04 z 22 marca 2004 r.

⁸⁵ Pismo DRP-I-079-25-JJ/04 z 30 czerwca 2004 r., podpisane przez p.o. Dyrektora Departamentu Rynku Pracy – Lecha Antkowiaka.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła – pod względem celowości – pozostałe działania Ministerstwa w zakresie wykorzystania przychodów z prywatyzacji w ramach środka specjalnego „Pierwsza Praca”. Ze środka specjalnego w latach 2003-I półrocze 2004 zrealizowane były m.in. następujące działania:

- Ministerstwo zawarło 12 listopada 2003 r. z samorządami województw *Porozumienia w sprawie wsparcia realizacji przez samorząd województwa zadań wynikających z pełnienia przez wojewódzki urząd pracy funkcji beneficjenta końcowego w procesie realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich”*. Na podstawie porozumień przekazano ze środka specjalnego środki z przeznaczeniem na pokrycie przez samorządy województwa, w okresie od dnia podpisania porozumienia do 30 kwietnia 2004 r., kosztów realizacji zadań objętych porozumieniem. Obejmowały one niezbędne wydatki na zwiększenie zatrudnienia w wojewódzkim urzędzie pracy (w stosunku do stanu zatrudnionych na czas nieokreślony na dzień 30 września 2003 r.), wyposażenia nowo utworzonych stanowisk w sprzęt biurowy (w tym komputerowy) oraz zakup innych niezbędnych usług. Na realizację powyższych porozumień przeznaczono 7,5 mln zł. Wykorzystano kwotę 7,0 mln zł, różnicę zwrócono do Ministerstwa. Ministerstwo zawarło 4 maja 2004 r. z samorządami województw kolejne *Porozumienia*. Środki finansowe przeznaczone były na: wypłatę miesięcznego wynagrodzenia pracowników wojewódzkiego urzędu pracy, którzy według stanu na 30 kwietnia 2004 r. byli zatrudnieni w nowo utworzonych komórkach organizacyjnych, tworzących strukturę odpowiedzialną za realizację zadań, o których mowa w *Porozumieniu z 12 listopada 2003 r.* oraz opłacenie składników pochodnych od wynagrodzeń.
- W dniu 5 sierpnia 2003 r. Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zawarł z samorządami województw porozumienia dotyczące przeprowadzenia konkursu na tworzenie Gminnych Centrów Informacji, w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „PIERWSZA PRACA”. Według zawartych umów i aneksów na granty na rozwój Gminnych Centrów Informacji przekazano 22 595 tys. zł. Tytułem niewykorzystanych środków zwrócono 300 tys. zł.
- W dniu 26 września 2003 r. podpisano aneks do umowy licencyjnej dotyczącej stosowania w latach 2004 i 2005 przez urzędy pracy w Polsce *Testów preferencji i zainteresowań zawodowych*, stanowiących własność **Psychological Assessment Resources** (PAR). Przedłużenie umowy na stosowanie testów sfinansowano (środkami z rezerwy uwłaszczeniowej) w ramach Programu „Pierwsza Praca” w kwocie 225 000 USD. Na podstawie umowy licencyjnej⁸⁶ PAR udzielił licencji na publikację nieograniczonej liczby egzemplarzy polskiej adaptacji testów psychologicznych *Zestawu do Samobadania i Kwestionariusza Preferencji Zawodowych*, rozprowadzenie adaptacji po-

⁸⁶ Umowa z 6 listopada 1997 r. pomiędzy Psychological Assessment Resources Inc., spółką zarejestrowaną w USA, z siedzibą przy 16204 N. Florida Avenue, Lutz, Florida 33549 oraz Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej.

przez biura licencjobiorcy na terenie Polski i wykorzystywanie jej w wymienionych biurach.

W procesie poradnictwa zawodowego, aby pomóc klientom w poznaniu swoich możliwości i preferencji zawodowych, a tym samym ułatwić im podejmowanie właściwej decyzji zawodowej, wykorzystywane były testy do badania zainteresowań, ogólnych uzdolnień zawodowych, a także cech osobowości. Każdy klient, który wyraził zgodę na przeprowadzenie badań psychologicznych, miał możliwość nieodpłatnego skorzystania z takich badań. Z badań testowych w 2003 r. ogółem skorzystało 24 577 klientów, w tym 17 125 osób bezrobotnych, 1 145 osób poszukujących pracy oraz 6 307 osób tzw. „innych”. W 2003 r. w centrach informacji i planowania kariery zawodowej skorzystało z badań testowych 11 625 klientów, a w powiatowych urzędach pracy 12 952 osoby.⁸⁷

2.2.8. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z PRYWATYZACJI PRZEZ KOMITET BADAŃ NAUKOWYCH

Najwyższa Izba Kontroli nie wniosła uwag do wykorzystania środków gromadzonych w Funduszu Rozwoju Nauki na wspieranie inwestycji służących potrzebom badań naukowych i prac rozwojowych.

Na podstawie art. 39 *ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw*, dokonano zmiany przepisów art. 56 *ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*, w wyniku której, od 1 kwietnia 2002 r., 2% przychodów z prywatyzacji podlegało przekazaniu do KBN na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej. Pierwsze środki finansowe z tego tytułu Ministerstwo Skarbu Państwa przekazało do Komitetu, na konto środka specjalnego Fundusz Rozwoju Nauki (FRN), w końcu listopada 2002 r. Do końca października 2004 r. przekazano łącznie 169 975,6 tys. zł, z tego:

- w 2002 r. 44 234,1 tys. zł,
- w 2003 r. 82 870,4 tys. zł,
- w 2004 r. 42 871,0 tys. zł.

W badanym okresie Komitet Badań Naukowych zakwalifikował do finansowania ze środka specjalnego 141 wniosków jednostek naukowo-badawczych, o charakterze inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, na łączną kwotę 97 996,9 tys. zł (tj. 57,7% otrzymanych środków z prywatyzacji), z tego:

- we wrześniu 2003 r. 69 wniosków na kwotę 40 263,0 tys. zł,
- w grudniu 2003 r. 48 wniosków na kwotę 32 136,4 tys. zł,
- w kwietniu 2004 r. 24 wnioski na kwotę 25 597,5 tys. zł.

Wobec uznania, że spełniono warunki, zawarte w umowach podpisanych z jednostkami naukowo-badawczymi, ze środków Funduszu wypłacono do końca października 2004 r. łącznie 84 765,4 tys. zł (tj. 86,5% przeznaczonych środków), z czego 39 873,0 tys. zł w 2003 r. i 44 892,4 tys. zł. w 2004 r.

⁸⁷ Informacja o realizacji poradnictwa zawodowego w urzędach pracy w 2003 r. sporządzona w Departamencie Rynku Pracy Ministerstwa, str. 10, pkt 3.

Od utworzenia Funduszu do 20 października 2004 r. do budżetu państwa KBN miał dokonać wpłat ze środka specjalnego na łączną kwotę 92 716,4 tys. zł, tj. 54,5% środków uzyskanych z prywatyzacji.

*Ustawa budżetowa na 2002 r.*⁸⁸ w art. 49 nakazywała wpłatę w wysokości 20% planowanych wpływów w częściach, co kwartał, w wysokości 25% wpłaty w terminie 20 dni po zakończeniu kwartału, a za czwarty kwartał – w terminie do 20 grudnia 2002 r. W przypadku nadwyżki pomiędzy planowanym a faktycznym stanem środków obrotowych na koniec roku, dysponent środków specjalnych, w terminie 5 dni od przyjęcia sprawozdania finansowego, miał dokonać wpłaty do budżetu państwa 20% tej nadwyżki. W budżecie na 2002 r. nie ujęto przychodów i wydatków środka specjalnego Fundusz Rozwoju Nauki. Wpłaty dokonywane były w oparciu plan przychodów z prywatyzacji w 2002 r.

Na podstawie zaplanowanych przychodów z prywatyzacji w kwocie 6 800 mln zł wpłata KBN do budżetu została określona na kwotę 27 200 tys. zł. Do 20 grudnia FRN pozyskał tylko 13 720,6 tys. zł i całość tej kwoty przekazał do budżetu. Po została część została przekazana z kwoty 30 343,2 tys. zł otrzymanej 31 grudnia 2002 r. (prywatyzacja STOEN SA). Ponieważ całość środków pozostałych na koncie FRN stanowiła nieplanowaną nadwyżkę, dodatkowa wpłata, dokonana po przyjęciu sprawozdania finansowego za 2002 r., wyniosła 3 407,4 tys. zł. Fundusz dysponował więc kwotą 13 626,7 tys. zł.

*Ustawa budżetowa na 2003 r.*⁸⁹ w art. 48 nakazywała wpłatę w wysokości 5% planowanych wpływów w częściach, co kwartał, w wysokości 25% wpłaty w terminie 20 dni po zakończeniu kwartału, a za czwarty kwartał – w terminie do 20 grudnia 2003 r. W budżecie na 2003 r. nie ujęto przychodów i wydatków środka specjalnego Fundusz Rozwoju Nauki. Wpłaty dokonywane były w oparciu plan przychodów z prywatyzacji w 2002 r.

Na podstawie zaplanowanych przychodów z prywatyzacji na 2002 r. w kwocie 9 100 mln zł wpłata KBN została określona na kwotę 9 100 tys. zł i została zrealizowana terminowo. Konieczność wpłat do budżetu zdecydowała o tym, że pierwsza kwalifikacja wniosków o finansowanie inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych została przeprowadzona dopiero we wrześniu 2003 r., tj. po półtorarocznym obowiązywaniu przepisu o przekazaniu 2% przychodów z prywatyzacji do KBN na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej.

Ustawa budżetowa na 2004 r. w art. 45 nakazywała wpłatę w wysokości 40% planowanych wpływów w częściach, co kwartał, w wysokości 25% wpłaty w terminie 20 dni po zakończeniu kwartału, a za czwarty kwartał – w terminie do 20 grudnia 2004 r.

W budżecie na 2003 r. zaplanowano przychody FRN w kwocie 176 691 tys. zł i wpłatę do budżetu 70 678 tys. zł, tj. 17 669,5 tys. zł kwartalnie. Wobec niedoboru środków wpłata za III kwartał wyniosła 7 361,4 mln zł. Pozostała część, tj. 10 308,1 tys. zł została wpłacona w IV kwartale 2004 r., po uzyskaniu przychodów z prywatyzacji PKO BP SA.

⁸⁸ Dz. U. Nr 30, poz. 275.

⁸⁹ Dz. U. z 2002 r. Nr 235, poz. 1981.

Do zakończenia kontroli NIK, nie określono formalnych kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych, jak również sposobu wykonywania nadzoru i kontroli nad realizacją zadań, wynikających z umów zawartych z jednostkami naukowo-badawczymi, finansowanych z FRN, bowiem *Zarządzenie Nr 17/2002 Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych z dnia 24 października 2002 r. w sprawie dysponowania środkami finansowymi uzyskanymi z prywatyzacji, zgromadzonymi na rachunku środka specjalnego pod nazwą Fundusz Rozwoju Nauki* (zwane dalej *Zarządzeniem Nr 17/2002 Przewodniczącego KBN*), nie dotyczyło ww. kwestii.

Najwyższa Izba Kontroli nie wniosła zastrzeżeń do rozdystrybuowania środków finansowych z przychodów z prywatyzacji, przeznaczonych na wsparcie badań naukowych i prac rozwojowych. Jednocześnie, kontrola NIK wykazała, że w badanym okresie nie podjęto kontroli, na podstawie *Rozporządzenia Przewodniczącego KBN z 5 września 2001 r.*, co do sposobu realizacji zadań określonych w podpisanych umowach, w żadnej jednostce organizacyjnej, korzystającej ze środków FRN. Zdaniem NIK przeprowadzanie doraźnych resortowych kontroli – w różnych fazach realizacji wniosków – w jednostkach korzystających ze środków finansowych FRN, pozwoliłoby na ocenę wykonywania postanowień umownych i miałyby oddziaływanie prewencyjnie dyscyplinujące.

2.2.9. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z PRYWATYZACJI PRZEZ FUNDACJĘ NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ

W ocenie NIK działalność finansowa prowadzona przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej (dalej zwaną Fundacją lub FNP) w latach 2001-2004 była mało efektywna.

Fundacja prowadziła podstawową działalność statutową w oparciu o dochody powstałe z inwestowania własnych środków finansowych (pokrytych wartością statutowego funduszu własnego) na rynku finansowym. Z tego tytułu, tj. na powyższych operacjach finansowych, wygospodarowała ona w ostatnich latach zysk/dochód netto w wysokości:

- w 2001 r. 19 990 tys. zł (rentowność netto⁹⁰ 9,91%),
- w 2002 r. 271 tys. zł (rentowność netto 0,14%),
- w 2003 r. minus 7 290 tys. zł (strata, ujemna rentowność netto 1,86%),
- do 31 października 2004 r. 12 964 tys. zł (rentowność netto 3,63% za 10 miesięcy, co odpowiada rentowności 4,35% w skali roku).

W badanym okresie 2001-2004 (31 października) Fundacja wygospodarowała z działalności finansowej łączne dochody w wysokości 25 935 tys. zł, uzyskując przeciętną roczną stopę zwrotu z kapitału 3,13%. Przeciętny roczny wskaźnik inflacji (wyznaczony indeksem cen towarów i usług konsumpcyjnych) ukształtował się w tym samym okresie na poziomie 3,17%. Faktyczna efektywność gospodarki finansowej była jeszcze niższa, gdyż powyższe dane nie uwzględniają wydatków na opłaty związane z zarządzaniem aktywami Fundacji, które w 2002 r. wyniosły 2 173 tys. zł, a w 2003 r. 2 523 tys. zł.

⁹⁰ Stopa zwrotu w odniesieniu do wielkości funduszy własnych na koniec roku poprzedzającego.

Prezes Fundacji trafnie – w ocenie NIK – nakreślił⁹¹ sens ekonomiczny i istotę gospodarki finansowej Fundacji: „Stanowiący jej własność fundusz ma charakter jednorazowo nadanej ordynacji. Ponieważ Fundacja nie otrzymuje żadnych subwencji budżetowych, oznacza to, że może wydawać na cele statutowe jedynie środki pochodzące z własnych dochodów, wytwarzanych głównie w wyniku operacji finansowych. [...] Szczególna odpowiedzialność Zarządu to dbałość o to, aby posiadany fundusz nie ulegał inflacyjnej deprecjacji. Dlatego też pewna część dochodu pozostaje nie wydatkowana i w postaci zysku jest odkładana na działalność statutową w latach następnych, powiększając tym samym fundusz statutowy. Dla pełnej ochrony tego funduszu przed inflacją stopa tak zdefiniowanego zysku nie może być mniejsza od stopy inflacji. Oznacza to, że na wydatki statutowe w danym roku powinno się przeznaczać kwotę nie większą niż różnica pomiędzy dochodowością a stopą inflacji.”

Założenia te nie były zrealizowane w latach 2001-2004 (31 października), ponieważ wydatki Fundacji na realizację jej zadań statutowych wyniosły w tym okresie 75 996 tys. zł i były niemal 3-krotnie wyższe od wypracowanych dochodów finansowych. Różnica w wysokości ponad 50 mln zł została pokryta z funduszu własnego, przeznaczonego na działalność statutową.

Wzrost wartości funduszu własnego z 201,7 mln zł w dniu 1 stycznia 2001 r. do 357,3 mln zł w dniu 31 października 2004 r. był o 35,5 mln zł mniejszy od sumy przychodów statutowych (46,1 mln zł z prywatyzacji przekazanych przez Ministerstwo Skarbu Państwa) i kwot wpłaconych przez Urzędy Skarbowe (78,6 mln zł tytułem zwrotu niesłusznie pobranych podatków i odsetek od FNP oraz 66,4 mln zł odsetek należnych FNP z tego tytułu).

Odpowiedzialność za ten stan rzeczy ponosił zarząd Fundacji. W ocenie NIK strategia inwestycyjna FNP, cechująca się w kontrolowanym okresie niską efektywnością, nie była właściwa dla realizacji deklarowanych zasad gospodarki finansowej Fundacji, przedstawionych w wyżej cytowanej wypowiedzi. Umowy o zarządzanie aktywami FNP były niekorzystne, gdyż ich koszty nie były adekwatne do uzyskanych wyników z inwestycji.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Fundacja zawarła z **BRE Asset Management SA**⁹² niekorzystną – pod względem gospodarności – umowę o zarządzanie akcjami i udziałami z prywatyzacji jsSP.

Przedmiot umowy nie został dostosowany do indywidualnych potrzeb korzystającego. Przede wszystkim – zdaniem Izby – nieuzasadniona i zawyżona była wielkość ustalonych w umowie kosztów stałych jej realizacji. Pierwotnie ustalono je w wysokości 50 tys. zł miesięcznie, następnie 10 tys. zł i w końcu zupełnie wykreślono je z umowy. Ponoszenia tych kosztów nie uzależniono od rzeczywistego terminu rozpoczęcia przekazywania przez Ministerstwo Skarbu Państwa przedmiotowych akcji i udziałów. Z tytułu tej umowy Fundacja poniosła nieuzasadnione koszty w wysokości co najmniej **600 tys. zł**.

Pierwszą *Umowę o zarządzanie portfelem papierów wartościowych niedopuszczonych do publicznego obrotu*⁹³, z tytułu przewidywanych ich wpływów z prywatyzacji jsSP, Fundacja zawarła z BRE Asset Management SA w dniu 1 kwietnia 2001 r. Wobec nieskutecznej jej realizacji przez 11 miesięcy

⁹¹ List Prezesa Zarządu Fundacji zawarty w *Raporcie Rocznym 1997*, udostępnionym na stronie internetowej FNP http://www.fnp.org.pl/publikacje/raporty_wykaz.html

⁹² Dalej: BRE AM.

⁹³ Nr Ref. 210 249.

i poniesieniu przez Fundację z tego tytułu kosztów stałych w wysokości 550 tys. zł, na wniosek Fundacji dokonano zmian w umowie w formie spisanego w dniu 1 marca 2002 r. *Aneksu nr 1 do Umowy z dnia 1 kwietnia 2001 r.*⁹⁴. Wysokość comiesięcznej opłaty stałej zmniejszono z 50 tys. zł do 10 tys. zł. Po dalszej bezowocnej realizacji zmienionej umowy przez okres następnych pięciu miesięcy i poniesieniu przez Fundację z tego tytułu kosztów stałych w wysokości 50 tys. zł, na wniosek Fundacji dokonano kolejnej zmiany w umowie, w formie spisanego w dniu 1 sierpnia 2002 r. *Aneksu nr 2 do Umowy z dnia 1 kwietnia 2001 r.*, na rzecz całkowitego zniesienia opłaty stałej. Z racji dalszego braku wpływów z prywatyzacji, tj. niewniesienia przez MSP na majątek Fundacji żadnych akcji prywatyzowanych jsSP, ustanowiona w umowie 2% prowizja, od przychodów uzyskanych z potencjalnej sprzedaży tych akcji i udziałów, nie mogła być realizowana i nie spowodowała dla Fundacji dalszych kosztów.

Ponadto, wobec wyżej wykazanego braku wpływów z prywatyzacji, z dniem 1 kwietnia 2002 r. powyższa Umowa stała się bezprzedmiotowa. Z tym dniem weszła w życie *ustawa z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw*, która zmieniła postanowienia *ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*, dotyczące środków z prywatyzacji przeznaczonych na cele związane z rozwojem nauki i technologii polskiej:

- z 2% akcji jsSP na 2% przychodów uzyskanych z prywatyzacji (art. 39 pkt 4),
- adresata środków: z Fundacji na Komitet Badań Naukowych (funkcjonujący w ramach Ministerstwa Nauki i Informatyzacji)
- ustanowiła, że wpływy uzyskane ze sprzedaży akcji i udziałów przeznaczonych na wniesienie do majątku Fundacji na rzecz Nauki Polskiej – będących w dniu wejścia w życie ustawy w posiadaniu ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa – podlegają przekazaniu na rzecz tych podmiotów w sposób określony w przepisach dotychczasowych (art. 75 ust. 1).

Fundacja nie dostrzegła zmiany ustawy i mimo jej obowiązywania od 1 kwietnia 2002 r., przez dalsze cztery miesiące ponosiła niezasadne koszty stałe w wysokości 10 tys. zł miesięcznie. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Zarządu Fundacji, z uwagi na fakt, że władze Fundacji dowiedziały się o tych ustawowych zmianach dopiero w dniu 14 sierpnia 2002 r., w następstwie rozmowy Prezesa Fundacji z Ministrem Nauki i Informatyzacji, związanej z innym tematem. Nieznajomość zmian obowiązującego prawa nie usprawiedliwia działań niegospodarnych, a bieżące śledzenie zmian w przepisach dotyczących Fundacji należy do jej podstawowych obowiązków.

Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na wysokie koszty administracyjne, w tym osobowe, ponoszone przez Fundację. Stosunek kosztów administracyjnych do wydatków na działalność statutową kształtował się jak 1 do 3.

Koszty działalności administracyjnej Fundacji, kształtowały się w tym okresie na poziomie 6 021 – 6 703 tys. zł. Dominowały w nich (po wyeliminowaniu kosztów usług obcych, w tym poniesionych kosztów z tytułu zarządzania środkami finansowymi Fundacji) koszty wynagrodzeń. Te ostatnie wyznaczały głównie

⁹⁴ Nr Ref. 210 249.

płace pracowników Fundacji (24,7 – 25,7 etatów). W porównaniu z płacami pracowników administracji państwowej w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji (kształtującymi się w 2003 r. na poziomie 3,6 tys. zł⁹⁵), były one blisko dwukrotnie wyższe. W ostatnich czterech latach kształtowały się ogółem na poziomie 6,7 – 7,4 tys. zł na etat, w tym członków zarządu (2,75 etatu) w wysokości 14,7 – 17,1 tys. zł i pracowników wykonawczych (22 – 23 etatów) w wysokości 5,7 – 6,2 tys. zł.

Wydatki FNP na działalność statutową w ostatnich trzech w pełni rozliczonych latach 2001-2003 wyniosły 18 888 - 20 612 tys. zł. Fundacja w kontrolowanym okresie realizowała corocznie kilkanaście programów pomocowych. Służyły one wsparciu wyróżniających się – wyłonionych w drodze konkursowej – naukowców (w tym również młodych), przyznając im stypendia krajowe i zagraniczne. Wspierano też instytucje naukowe i ich warsztaty badawcze, w tym także w zakresie transferu osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej.

NIK pozytywnie oceniła fakt odrębnego ujęcia przez Fundację środków uzyskanych z prywatyzacji spółek Skarbu Państwa na oddzielnym rachunku bankowym, umożliwiającym bieżące ich monitorowanie i niezależne, pełne rozliczenie wyników gospodarowania tymi środkami.

W latach 2000-2002 Fundacja nie otrzymała z MSP akcji ani udziałów.

Według interpretacji MSP⁹⁶ przepisy *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*, dotyczące wniesienia akcji na majątek Fundacji, nie miały zastosowania do tych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, w których proces prywatyzacji rozpoczął się przed wejściem w życie tych przepisów. Za moment rozpoczęcia prywatyzacji należało uznać: „pierwsze uzewnętrznione działanie właściwego organu podjęte w celu zbycia akcji jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, są to zatem:

- a) publiczne ogłoszenie przetargu lub zaproszenie do rokowań w sprawie wyboru podmiotu, któremu zostanie powierzone opracowanie analizy o której mowa w art. 32 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych,
- b) udzielenie Agencji Prywatyzacji upoważnienia do dokonania prywatyzacji pośredniej spółki,
- c) wystąpienie Ministra Skarbu Państwa do Rady Ministrów o zgodę na odstąpienie od trybu zbycia akcji, określonego w art. 33 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.”

Po uzyskaniu 24 stycznia 2003 r. pierwszych wpływów ze sprzedaży przynależnej Fundacji puli 2% akcji (**STOEN SA** i **AKWAWIT SA**), w łącznej kwocie 36 696 tys. zł, niezwłocznie przekazano je na rachunek firmy zarządzającej. Na koniec grudnia 2003 r. w posiadanym zestawie papierów dłużnych Fundacja miała 40,2 tys. szt. obligacji skarbowych o rynkowej wartości 38 177 tys. zł. W 2003 r. osiągnięto zatem dla Fundacji zysk netto w kwocie 1 481 tys. zł. W rozliczeniu daje to rentowność równą 4,0%, a w rozliczeniu rocznym rentowność ta wzrasta do 4,4%.

W 2004 r., otrzymane od MSP środki z prywatyzacji czterech jsSP, w łącznej kwocie 14 353 tys. zł, Fundacja niezwłocznie przekazywała na rachunek

⁹⁵ Źródło: NIK, Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2003 roku, Warszawa, czerwiec 2003, str. 121.

⁹⁶ Pismo z dnia 21 lipca 2000 r. Podsekretarza Stanu MSP – Jacka Ambroziaka do Zarządu Fundacji, znak MSP/DBiF/535/PM/00

nek firmy zarządzającej. Równocześnie część tych środków, w kwocie ok. 4,1 mln zł Fundacja wydała na bieżące sfinansowanie stypendiów dla młodych naukowców.

Były to roczne stypendia dla najzdolniejszych młodych naukowców (w wieku do 30 lat lub 32 lat dla osób po urlopach wychowawczych) z dorobkiem udokumentowanym publikacjami. Co roku otrzymuje je ok. 100 osób. Od edycji w 2001 r. stypendyści mają możliwość ubiegania się o przedłużenie stypendium na drugi rok. Stypendia przyznawane są w wysokości 20 tys. zł/rok i płatne są w układzie kwartalnym, pod koniec każdego kwartału w wysokości 5 tys. zł. Są one zwolnione od podatku dochodowego osób fizycznych. Przykładowo w jedenastej edycji konkursu, tj. na 2003 r. wpłynęło 631 wniosków, a przyznano 108 stypendiów. Na 2004 r. przyznano 104 stypendia, w tym 49 dla młodych naukowców z tytułem doktora. Ze 108 stypendystów z poprzedniego roku, stypendium na drugi rok uzyskało w 2004 r. 86 młodych naukowców, tj. 80%.

W 2004 r. (do 31 października) zysk z inwestycji środków z prywatyzacji wyniósł 2 032 tys. zł. Dało to ich przybliżoną rentowność równą 4,9%, a w rozliczeniu rocznym rentowność ta wynosiła 5,9%.

2.2.10. DZIAŁANIA PRYWATYZACYJNE MINISTRA INFRASTRUKTURY

W latach 1999-2004 (I półrocze) Ministerstwo Infrastruktury (Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej) nie uzyskało żadnych przychodów z prywatyzacji spółek, wobec których Minister sprawował nadzór właścicielski. W związku z powyższym, w tym okresie nie miało miejsca nieodpłatne przekazywanie akcji/udziałów Skarbu Państwa pracownikom spółek lub innym osobom. Nie nastąpiło również w tych latach przekazywanie akcji/udziałów Skarbu Państwa do innych podmiotów gospodarczych lub zasobów wyodrębnionych.

W badanym okresie Minister Transportu i Gospodarki Morskiej a następnie Minister Infrastruktury był organem założycielskim dla trzech przedsiębiorstw państwowych:

- w całym okresie 1999-2004 (I półr.) dla **Przedsiębiorstwa Państwowego Porty Lotnicze w Warszawie**, zwanego dalej PP Porty Lotnicze,
- w latach 1999-2000 Minister Transportu i Gospodarki Morskiej pełnił funkcje założycielskie dla przedsiębiorstwa państwowego **Polskie Koleje Państwowe**, które zostało w drodze ustawowej⁹⁷ przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pn. **Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna**, zwaną dalej PKP SA,
- w latach 2001-2004 (I półr.) Minister pełnił taką funkcję wobec **Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej Poczta Polska**, zwanego dalej PPUP Poczta Polska.

Pogram prywatyzacji majątku Skarbu Państwa do roku 2006, przyjęty przez Radę Ministrów⁹⁸, nie przewidywał prywatyzacji dwóch ww. przedsiębiorstw

⁹⁷ Ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego **Polskie Koleje Państwowe**, zwana dalej ustawą z dnia 8 września 2000 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.).

⁹⁸ Protokół ustaleń Nr 48/2003 posiedzenia Rady Ministrów w dniu 18 listopada 2003 r.

państwowych. W części tego dokumentu zatytułowanej *Założenia docelowego kształtu sektora państwowego* ustalono m.in.:

„Sektory i przedsiębiorstwa, w których docelowo dominować będzie własność państwowa, obejmować będą głównie urządzenia infrastruktury, m. in. porty lotnicze, morskie i śródlądowe, linie kolejowe, przesyłowe sieci elektroenergetyczne, sieci gazowe i naftowe, szkieletowe sieci telekomunikacyjne, strategiczne bazy magazynowe. Domeną własności państwowej pozostaną również te sektory, w których nie uda się wdrożyć pełnej regulacji rynku. Dotyczy to przede wszystkim przedsiębiorstw użyteczności publicznej m.in. niektórych placówek naukowych, podstawowej części instytucji edukacyjnych, rynku usług pocztowych.”

Wcześniej, w art.3, ust.3 pkt 10 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji postanowiono, że komercjalizacji mogą podlegać przedsiębiorstwa państwowe z wyjątkiem przedsiębiorstwa użyteczności publicznej Poczta Polska.

NIK pozytywnie oceniła wyniki ekonomiczno-finansowe osiągnięte w latach 2002-2004 (I półr.) przez PP Porty Lotnicze i PPUP Poczta Polska:

W latach 2002-2003 PP Porty Lotnicze powiększyło przychody ze sprzedaży o 11,5% (z 686 141 tys. zł do 764 981 tys. zł), a na koniec I półr. 2004 r. wyniosły one 412 473 tys. zł. Zysk netto wyniósł odpowiednio: 113 963 tys. zł, 119 619 tys. zł i 102 708 tys. zł, zaś aktywa netto wzrosły w tym okresie o 38,5% (z 1 406 311 tys. zł, do 1 947 938 tys. zł).

PPUP Poczta Polska w latach 2002-2003 zwiększyło przychody ze sprzedaży o 6,4% (z 5 409 502 tys. zł do 5 758 842 tys. zł), a w I półr. 2004 r. przychody wyniosły 2 997 700 tys. zł. Zysk netto wyniósł odpowiednio 20 975 tys. zł, 98 565 tys. zł i 278 222 tys. zł (w latach 2002-2003 wzrósł o 369,9%). Przedsiębiorstwo zwiększyło wartość aktywów netto o 40,6% (z 1 060 026 tys. zł do 1 490 513 tys. zł).

Zdaniem Izby, wysoka dynamika wyników ekonomiczno-finansowych wymienionych przedsiębiorstw państwowych sprzyjała ich dalszemu rozwojowi.

Minister Infrastruktury (wcześniej Minister Transportu i Gospodarki Morskiej) sprawował w imieniu Skarbu Państwa nadzór właścicielski w:

- dwóch spółkach żeglugowych, powstałych w oparciu o umowy międzyrządowe i zarejestrowanych za granicą, tj. **Chińsko-Polskie Towarzystwo Okrętowe SA** i **Koreańsko-Polskie Towarzystwo Żeglugowe Sp. z Sp o.o.**,
- dwóch spółkach kolejowych, utworzonych zgodnie z ustawą z dnia 8 września 2000 r., tj. **PKP SA** oraz **PKP Polskie Linie Kolejowe SA**, które rozpoczęły działalność z dniem 1 stycznia 2001 r. oraz 30 października 2001 r.

Według stanu na koniec 2003 r. kapitał zakładowy firm żeglugowych Chińsko-Polskie Towarzystwo Okrętowe SA oraz Koreańsko-Polskie Towarzystwo Żeglugowe Sp. z o.o. wynosił odpowiednio 39 762 500 USD i 1 900 000 USD. Udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym każdej spółki wynosił 50%. W 2003 r. wartość udziału Skarbu Państwa w kapitale własnym pierwszej spółki, mającej siedzibę w Szanghaju (CHRL), wzrosła o 0,54% (ze 136 754 519 USD do 137 493 519 USD), natomiast wartość udziału Skarbu Państwa w drugiej spółce, mającej siedzibę w Pyongyang (Phenian, KRLD), była zerowa (ujemne kapitały własne 350 742 USD na koniec 2003 r.).

Na dzień 30 czerwca 2004 r. kapitał zakładowy PKP SA oraz PKP PLK SA wynosił odpowiednio:

- 10 150 715 600 zł i dzielił się na 101 507 156 akcji o wartości nominalnej 100 zł każda,
- 810 860 000 zł i dzielił się na 810 860 akcji o wartości nominalnej 1 000 zł każda.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r. udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym PKP SA wynosił 100%. Skarb Państwa oraz PKP SA posiadały: 92,9% oraz 7,1% akcji w kapitale zakładowym spółki PKP PLK SA. Zgodnie z *ustawą z dnia 8 września 2000 r.* (art.15, ust.8) oraz statutem PKP PLK SA (§ 10), akcje spółki PKP PLK SA będące własnością PKP SA i Skarbu Państwa nie mogły być zbywane.

Ponadto, oprócz spółek, wobec których nadzór właścicielski sprawował Minister Infrastruktury (merytorycznie **Departament: Kolejnictwa i Departament Transportu Morskiego**), akcje/udziały Skarbu Państwa posiadały podmioty podległe Ministerstwu Infrastruktury. Według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r., 10 jednostek podległych Ministerstwu wykonywało prawa z akcji/udziałów o łącznej wartości nominalnej 337 725 zł.

NIK oceniła, że w przypadku prywatyzacji PKP SA, potencjalny dochód budżetu państwa z prywatyzacji Spółki, oszacowany według wartości aktywów netto na 30 czerwca 2004 r., wyniósłby 6 569 mln zł. Przy wycenie potencjalnego dochodu budżetu państwa z prywatyzacji PKP SA uwzględniono zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, odpisy ustawowe⁹⁹ na łączną kwotę 2 074 mln zł, w tym:

- 432 mln zł – na Fundusz Reprywatyzacji,
- 173 mln zł – na Fundusz Nauki i Technologii Polskiej,
- 1 296 mln zł – na Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców,
- 173 mln zł – na Fundusz Skarbu Państwa (koszty prywatyzacji).

Zdaniem Izby, uregulowanie stanu prawnego nieruchomości i gruntów powiększy cenę akcji PKP SA i korzystnie wpłynie na wartość zasobu prywatyzacyjnego Skarbu Państwa w przypadku prywatyzacji Spółki, ponieważ:

- według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r., nieuregulowany stan prawny posiadało: 62 667 nieruchomości gruntowych (działki ewidencyjne) o powierzchni 60 707,6 hektarów gruntów, co stanowiło odpowiednio: 65,7% wszystkich nieruchomości PKP SA oraz 56,0% powierzchni wszystkich gruntów Spółki,
- nieruchomości te są na ewidencji pozabilansowej PKP SA, a tym samym nie określona jest ich wartość. Dopiero z chwilą uregulowania ich stanu prawnego na rzecz PKP SA, określone zostaną ich wartości i ujęte w ewidencji księgowej Spółki.

W 2001 r. z PKP SA wydzielono, w ramach restrukturyzacji organizacyjno-prawnej, 24 spółki zależne, z których utworzono Grupę PKP. W przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. dokumencie pn. *Program dalszej re-*

⁹⁹ Art. 56 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji zmieniony przez art. 30 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw.

strukturyzacji oraz prywatyzacji spółek Grupy PKP do roku 2006 (dalej *Program*) zapisano m.in., że:

- PKP ponosi znaczne straty od momentu jej powstania. Spółka-matka przejęła cały dług po przedsiębiorstwie państwowym PKP, a jednocześnie ma ograniczone możliwości uzyskania przychodów, których głównymi źródłami są sprzedaż i gospodarowanie nieruchomościami.
- W przypadku pozytywnego przeprowadzenia procesów prywatyzacyjnych i zbywania nieruchomości możliwa będzie wcześniejsza spłata konwertowanych zobowiązań. Strategie prywatyzacji i restrukturyzacji będą kształtowane tak, aby zminimalizować wpływ czynników rynkowych i zminimalizować ryzyko uruchomienia gwarancji Skarbu Państwa.

Wg zamieszczonej w *Programie* tabeli¹⁰⁰, zakładane w okresie 2004 r. – 2006 r. przychody z prywatyzacji oraz ze sprzedaży nieruchomości, miały wynieść około: 3 400 mln zł oraz 215 mln zł – jako m.in. możliwe do pozyskania w tych latach środki na spłatę zobowiązań PKP S.A.

Zakładane na 2004 r., w *Programie* dochody z prywatyzacji spółek Grupy PKP w kwocie ponad 60 mln zł, ze względu na występujące opóźnienia, były zagrożone. Według *Informacji*¹⁰¹ za III kwartał 2004 r.:

- podpisanie umowy prywatyzacyjnej spółki **Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o.** przewidywane było do końca 2004 r., a zakończenie procesu prywatyzacji spółki **Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.** w styczniu 2005 r., zaś według *Harmonogramu prywatyzacji spółek Grupy PKP*, zbycie udziałów wymienionych spółek powinno nastąpić w III/IV kw. 2004 r.;
- w przypadku spółki **Bombardier Transportation (ZWUS) Polska Sp. z o.o.** podjęto decyzję o zawieszeniu działań prywatyzacyjnych (zakończenie zaplanowano na koniec IV kw. 2004 r.) do czasu uregulowania sporu z firmą **Bombardier**;
- w projekcie prywatyzacji **Kolejowego Szpitala Uzdrowiskowego Sp. z o.o. w Ciechocinku** (zakładano sprzedaż udziałów w IV kw. 2004 r.) prowadzone są prace związane z odbiorem analizy spółki przygotowanej przez doradcę. Zaproszenie do rokowań zostanie opublikowane do końca 2004 r., a zakończenie procesu prywatyzacji przewidywane jest w I półroczu 2005 r.;
- zaplanowaną na III/IV kwartał 2004 r. prywatyzację **Biura Wczasowo-Turystycznego „Koltur” Sp. z o.o.** przewiduje się zakończyć w I kwartale 2005 r.

Przychody ze sprzedaży nieruchomości (narastająco za trzy kwartały 2004 r.) wyniosły 135,5 mln zł i były o 35% wyższe od założonych w *Programie* 100 mln zł na rok 2004.

¹⁰⁰ Nr 8 „Zobowiązania PKP SA i ich źródła spłaty w latach 2003-2010”.

¹⁰¹ *Informacja w sprawie postępów restrukturyzacji PKP SA oraz Grupy PKP w okresie III kwartału 2004 r.*, przesłana (za pismem, znak: FK2gk-002-038/04 z dnia 18 listopada 2004 r.) przez Podsekretarza Stanu w MI do Podsekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa RM, Przewodniczącego Zespołu ds. wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych na restrukturyzację PKP S.A.

Zbyt wolno realizowano restrukturyzację majątkową PKP SA, obejmującą zarówno regulację stanów prawnych nieruchomości, jak i ich sprzedaży. Powolne regulowanie stanów prawnych nieruchomości spowodowało, że do spółek Grupy PKP nie wniesiono w formie aportu niezbędnych nieruchomości. Uwzględniając przebieg restrukturyzacji, opracowywany został projekt zmian *Programu restrukturyzacji Grupy PKP*¹⁰², przewidujący m.in. utworzenie trzech sektorowych grup kapitałowych: infrastrukturalnej, przewozów towarowych i przewozów pasażerskich.

NIK zwróciła uwagę, że opóźnienia procesów prywatyzacji spółek z Grupy PKP zadecydują o przesunięciu terminów wpływów z ich sprzedaży oraz spowolnieniu spłat zobowiązań PKP SA gwarantowanych przez Skarb Państwa. Ostateczna w przyszłości zweryfikowana przez rynek cena sprzedaży PKP SA oraz uzyskany dochód budżetu z prywatyzacji Spółki, mogą być mniejsze od oszacowań Izby.

Zdaniem Izby, nierealizowanie restrukturyzacji majątkowej PKP SA i kolejna zmiana Programu restrukturyzacji Grupy PKP wydłużą przeprowadzenie działań zakładanych do końca 2006 r., a następnie termin osiągnięcia stanu docelowego.

2.2.11. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z PRYWATYZACJI NA RESTRUKTURYZACJĘ SPÓŁEK PRZEMYSŁOWEGO POTENCJAŁU OBRONNEGO I PROCES MODERNIZACJI TECHNICZNEJ SIŁ ZBROJNYCH RP

W ustawach budżetowych na lata 2000-2003 określono planowane przychody z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego (ppo), przeznaczone na jego restrukturyzację, a także na proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP. Wykorzystanie przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego na jego restrukturyzację zostało opóźnione o ponad rok.

Zaplanowane w *ustawie budżetowej na 2000 rok* przychody z prywatyzacji spółek ppo w wysokości 95 mln zł nie zostały zrealizowane, ponieważ nie zakończyły się negocjacje w sprawie sprzedaży spółek ppo.

W latach 2001-2002 dokonano prywatyzacji dwóch spółek ppo, z której wpływy dla budżetu państwa wynosiły ogółem 290 752,4 tys. zł. Ministerstwo Skarbu Państwa nie przewidywało wpływów z prywatyzacji spółek ppo w 2003 r. Stąd też w *ustawie budżetowej na 2003 rok* zostały ujęte tylko środki z prywatyzacji spółek z lat poprzednich w kwocie 190 752 tys. zł, stanowiącej różnicę pomiędzy ogólną kwotą środków z prywatyzacji spółek ppo 290 752,4 tys. zł i kwotą 100 000 tys. złotych zaplanowaną do wykorzystania w 2002 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, przychody uzyskane z prywatyzacji spółek ppo służyły wspieraniu procesu modernizacji armii oraz działań restrukturyzacyjnych.

¹⁰² Pismo KFsek-077-106/2004 z 28 października 2004 r.

Na podstawie *Decyzji Ministra Finansów z dnia 24 sierpnia 2002 r. w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2002*, z ogólnej puli środków z prywatyzacji spółek ppo przewidzianej do wykorzystania w 2002 r., tj. kwoty 100 mln zł, do końca roku uruchomiono środki w kwocie 35 mln złotych dla Ministra Obrony Narodowej z przeznaczeniem na zakupy sprzętu wojskowego.

Do końca 2002 roku nie były uruchamiane środki dla spółek przemysłowego potencjału obronnego, z przeznaczeniem na finansowanie działań i zadań restrukturyzacyjnych, o których mowa w ustawie.

Podmioty będące beneficjentami pomocy ze środków pochodzących z prywatyzacji spółek ppo zostały określone dopiero w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2003 r. w sprawie wykazu spółek, przedsiębiorstw państwowych i jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzących działalność na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa, a także spółek realizujących obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa oraz dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa*¹⁰³. Zasady i tryb udzielania wsparcia dla spółek ppo określono w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przyznawania środków na wspieranie procesu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego.

W 2003 roku uruchomiono wszystkie środki ujęte w ustawie budżetowej na 2003 rok, tj. w kwocie 190 752 tys. zł:

- dla Ministra Obrony Narodowej w kwocie 66 763,2 tys. zł z przeznaczeniem na zakupy uzbrojenia i sprzętu wojskowego¹⁰⁴,
- dla Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w kwocie ogólnej 123 988,8 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów¹⁰⁵.

Pozostałe środki z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego w kwocie 65 mln zł – niewykorzystane w 2002 r. – zostały przekazane w 2004 r.:

- Dla Ministra Obrony Narodowej – w kwocie 10 mln zł¹⁰⁶,
- Dla Ministra Gospodarki i Pracy – w kwocie 55 mln zł, na podstawie decyzji Ministra Finansów¹⁰⁷.

Planowane przychody oraz faktyczne wpływy w danym roku budżetowym (w tys. zł) przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Ustawa budżetowa z dnia, art.	Przychody z prywatyzacji spółek ppo		Wykorzystanie środków	
		Planowane	Faktyczne wpływy	Planowane	Przekazane a) MON b) MGPIPS

¹⁰³ Dz. U. Nr 86, poz. 790.

¹⁰⁴ *Decyzja Ministra Finansów FB2-462-KW-6/2003/119 z dnia 31 stycznia 2003 r.*

¹⁰⁵ *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-2/2003 z dnia 31 stycznia 2003 r.* na kwotę 1 300 000 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-10/2003/1654 z dnia 25 lutego 2003 r.*, na kwotę 28 953 000 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-74/2003/10790 z dnia 3 października 2003 r.*, na kwotę 9 073 650 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-74/2003/11791 z dnia 30 października 2003 r.*, na kwotę 12 335 800 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-87/2003/12179 z dnia 31 października 2003 r.*, na kwotę 72 326 340 zł.

¹⁰⁶ Pismo z dnia 17 czerwca 2004 r. **Departamentu Finansowania Bezpieczeństwa Państwa**, znak FB2-068-KW-47/2004/BM6-7369.

¹⁰⁷ *Decyzja Ministra Finansów GN-450-47/2004/8460/9129 z dnia 29 lipca 2004 r.*, na kwotę 41 232 850 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-77/1/2004/13249 z dnia 28 października 2004 r.*, na kwotę 7 342 000 zł; *Decyzja Ministra Finansów GN3-450-80/2004/14592 z dnia 22 listopada 2004 r.*, na kwotę 6 425 150 zł.

Rok	Ustawa budżetowa z dnia, art.	Przychody z prywatyzacji spółek ppo		Wykorzystanie środków	
		Planowane	Faktyczne wpływy	Planowane	Przekazane a) MON b) MGPIPS
2000	21 stycznia 2000 r. art. 35	95 000	0,0	95 000	0,0 0,0
2001	1 marca 2001 r. art. 33	29 613	28 009,8	29 613	0,0 0,0
2002	14 marca 2002 r. art. 38	100 000	262 742,6	100 000	35 000,0 0,0
2003	18 grudnia 2002 r. art. 37	190 752	0,0	190 752	66 763,2 123 988,8
2004	23 stycznia 2004 r. zał. nr 3	23 0000	0,0	88 000 ^{a)}	10 000,0 55 000,0
razem			290 752,4		290 752,0

a) W tym 65 000 tys. zł z przychodów z prywatyzacji uzyskanych w 2002 roku

Działania prywatyzacyjne i wykorzystanie środków z prywatyzacji przez Ministra Obrony Narodowej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykorzystanie przez Ministra Obrony Narodowej przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego (ppo) na modernizację techniczną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i restrukturyzację ppo w latach 2002-2004.

Przychody uzyskane z prywatyzacji spółek ppo służyły wspieraniu procesu modernizacji technicznej m.in. w ten sposób, że część przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego była przeznaczana na:

- zakupy nowoczesnego uzbrojenia lub sprzętu wojskowego produkowanego w spółkach przemysłowego potencjału obronnego,
- unowocześnienie zaplecza remontowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej przez restrukturyzację przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej, oraz spółek powstałych w wyniku komercjalizacji tych przedsiębiorstw.

Drugi z wymienionych celów został określony w *ustawie z dnia 22 listopada 2002 r. o zmianie ustawy o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*, obowiązującej od 15 stycznia 2003 r.

Ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2001-2006 zobowiązała Ministra Obrony Narodowej do wprowadzenia programu przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych w latach 2001-2006. W art. 6 tej ustawy przychody z prywatyzacji spółek ppo zostały określone jako jedno ze źródeł finansowania tego programu. Zgodnie z art.12 na finansowanie programu przeznaczono co najmniej 35% całości kwoty z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego.

W latach 2000-2001 nie wystąpiły przychody z prywatyzacji ppo. Przychody w latach 2002-2003 wyniosły 290 752 tys. zł. Minister Obrony Narodowej, w wyniku uzgodnień z Ministrem Gospodarki w sprawie podziału tych środków, wykorzystał kwotę 101 763,2 tys. zł., tj. 35% przychodów z prywatyzacji:

- 35 000 tys. zł w 2002 r.,
- 66 763,2 tys. zł w 2003 r.

Środki te wykorzystano jedynie na modernizację techniczną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, tj. zakupy nowoczesnego uzbrojenia i sprzętu produkowanego w spółkach przemysłu obronnego, nadzorowanych przez Ministra Gospodarki i Ministra Skarbu Państwa.

Od 5 czerwca 2003 r., tj. wejścia w życie *rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przyznawania środków na wspieranie procesów restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego*, istniała możliwość przeznaczania środków z prywatyzacji ppo na unowocześnienie zaplecza remontowego Sił Zbrojnych RP. Wsparcia finansowego udzielano na podstawie decyzji właściwego ministra (Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Gospodarki i Pracy) po zawarciu stosownej umowy. Podmiot ubiegający się o wsparcie był zobowiązany przedłożyć wniosek z dołączonym programem restrukturyzacyjnym.

Rozporządzenie w §3 ust. 1 stanowiło jednak, że wniosek o przyznanie wsparcia dla działań restrukturyzacyjnych składa się nie później, niż 60 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej. Mimo że w dniu 18 czerwca 2003 r. Minister Obrony Narodowej zatwierdził *Program restrukturyzacji Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni na lata 2003 – 2008*, to udzielenie wsparcia *Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni* stało się możliwe dopiero w 2004 r.

W 2004 r. MON otrzymał (i wykorzystał) tylko 15,4% (10 mln zł) z całości zrealizowanych w 2004 r. wydatków na restrukturyzację przemysłowego potencjału obronnego i modernizację techniczną Sił Zbrojnych RP (65 mln zł).

Ustawa budżetowa na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r. określiła¹⁰⁸ m.in. przychody z prywatyzacji i ich rozdysponowanie. Rozchody na restrukturyzację przemysłowego potencjału obronnego i modernizację techniczną Sił Zbrojnych RP określono na kwotę 88 000 tys. zł, w tym 65 000 tys. zł z przychodów z prywatyzacji uzyskanych w 2002 roku, które zostały przeznaczone w 2002 r. na wsparcie restrukturyzacji ppo, a nie zostały na ten cel wykorzystane.

Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej i Minister Obrony Narodowej ustalili¹⁰⁹ następujący podział kwoty 88 mln zł:

- MON 33 mln zł, tj. 37,5% z kwoty 88 mln zł. Środki te obejmowały 10 mln zł z kwoty 65 mln zł uzyskanych z prywatyzacji spółek ppo w latach wcześniejszych oraz 100% z kwoty 23 mln zł przewidywanych do uzyskania z prywatyzacji w 2004 r.,
- MGPIPS 55 mln zł (tj. 62,5% z kwoty 88 mln zł) z kwoty 65 mln zł uzyskanych z prywatyzacji spółek ppo w latach wcześniejszych.

W związku z wnioskiem¹¹⁰ o uruchomienie środków pochodzących z prywatyzacji ppo, Minister Finansów przedstawił stanowisko, że na rachunek

¹⁰⁸ Załącznik 3, poz. 46.

¹⁰⁹ Notatka uzgodnieniowa z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie podziału ujętych w budżecie państwa na rok 2004 przychodów z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego (ppo) przeznaczonych na wsparcie restrukturyzacji ppo oraz modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP.

¹¹⁰ Pismo 1337/3/DB z dnia 19 kwietnia 2004 r.

MON może zostać przekazana kwota 10 mln zł, obejmująca środki uzyskane z prywatyzacji spółek ppo w latach wcześniejszych. Natomiast kwotę w wysokości 23 mln zł będzie można przekazać dopiero w przypadku uzyskania w 2004 r. faktycznych przychodów z prywatyzacji tych spółek.

Izba zwróciła uwagę na długotrwałość realizacji procedur związanych z uruchomieniem środków MON przeznaczonych na wspieranie procesu modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP w 2004 r., w tym na restrukturyzację przedsiębiorstw przemysłu obronnego.

Stocznia Marynarki Wojennej w Gdyni¹¹¹ złożyła wniosek¹¹² dotyczący udzielenia wsparcia dla działań restrukturyzacyjnych w 2004 r. w wysokości 18 598 425 zł na:

- promocję eksportu wytworzonego w Rzeczypospolitej Polskiej uzbrojenia lub sprzętu wojskowego,
- restrukturyzację zatrudnienia,
- wdrożenie do produkcji nowoczesnego uzbrojenia lub sprzętu wojskowego,
- pozyskanie majątku niezbędnego do zapewnienia produkcji uzbrojenia lub sprzętu wojskowego.

W dniu 1 marca 2004 r. Minister Obrony Narodowej zaakceptował wniosek SMW, skorygowany przez **Departament Polityki Zbrojeniowej**, o udzielenie w latach 2004 – 2005 wsparcia w łącznej wysokości 10 mln zł.

Na działania restrukturyzacyjne SMW, przewidziane do realizacji w 2004 r., przeznaczono środki¹¹³ w wysokości 5 680 tys. zł, z tego:

- 385 tys. zł na wdrożenie do produkcji nowoczesnego sprzętu wojskowego,
- 5 295 tys. zł na pozyskanie majątku niezbędnego do zapewnienia produkcji uzbrojenia lub sprzętu wojskowego.

Decyzję uzasadniono m.in. potrzebą utrzymania potencjału Stoczni Marynarki Wojennej, niezbędnego na czas pokoju oraz okres zagrożenia wojennego. Uwzględniono także fakt, że Stocznia nie dysponuje własnymi środkami na realizację działań restrukturyzacyjnych i znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Umowa¹¹⁴ ze Stoczną Marynarki Wojennej w Gdyni została zawarta w dniu 21 lipca 2004 r., a więc blisko pięć miesięcy po akceptacji wniosku SMW.

Pozostała część środków, tj. 4 320 tys. zł, została przeznaczona dla **Wojskowych Zakładów Mechanicznych w Siemianowicach Śląskich**¹¹⁵ na modernizację uzbrojenia. Kontrola wykazała, że uruchomienie tych środków miało nastąpić dopiero w I kwartale 2005 r.

Na koniec 2004 r. Minister Obrony Narodowej sprawował nadzór założycielski (poprzez Departament Polityki Zbrojeniowej¹¹⁶) nad 23 funkcjonującymi przedsiębiorstwami państwowymi:

¹¹¹ Dalej zwana SMW.

¹¹² Pismo 1235/DPZ z dnia 6 lutego 2004 r.

¹¹³ Decyzja Nr 199/MON/DPZ z dnia 21 lipca 2004 r.

¹¹⁴ Nr 1/R/DPZ/2004/522.

¹¹⁵ Umowa nr DZSZ/396/VI-9/UZ/NEG/Z/2004/727 z 15 października 2004 r.

¹¹⁶ Decyzja Nr 319/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie bezpośredniego podporządkowania jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych (Dz. Urz. MON Nr 18, poz. 196).

- 12 wojskowymi przedsiębiorstwami remontowo–produkcyjnymi,
- 4 wojskowymi przedsiębiorstwami wydawniczo–poligraficznymi,
- 4 wojskowymi biurami projektów budowlanych,
- 3 wojskowymi przedsiębiorstwami handlowymi.

Stwierdzono niekorzystną sytuację ekonomiczną znacznej ich części. Na 23 przedsiębiorstwa wojskowe, 15 z nich uzyskało w 2003 r. dodatnie wyniki na działalności gospodarczej w łącznej kwocie 26 643 060 zł, a suma ich kapitałów własnych na dzień 31 grudnia 2003 r. wynosiła 354 466 157 zł, w tym suma funduszy założycielskich wynosiła 40 390 879 zł. Ich rentowność można więc ocenić jako wysoką. Pozostałe 8 przedsiębiorstw, o sumie kapitałów własnych w wysokości 12 459 469 zł i sumie funduszy własnych 49 690 778 zł, poniosło straty na łączną kwotę 51 774 287 zł, w tym największe straty wykazały Stocznia Marynarki Wojennej 40 672 860 zł i **Wojskowe Zakłady Graficzne w Warszawie** 6 802 812 zł. Sytuacja ekonomiczna siedmiu przedsiębiorstw, które poniosły straty w 2003 r. wskazywała na ich zagrożenie upadłością. Zarządzeniem¹¹⁷ Ministra Obrony Narodowej z dnia 1 listopada 2004 r. **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Łodzi** postawiono w stan likwidacji.

Ponadto w nadzorze Ministra Obrony Narodowej znajdowały się trzy wojskowe przedsiębiorstwa handlowe nie prowadzące działalności gospodarczej: **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Krakowie w upadłości**¹¹⁸, **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Lublinie w upadłości**¹¹⁹, **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Szczecinie w upadłości**¹²⁰.

Kontrola wykazała powolny przebieg przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych, dla których funkcję organu założycielskiego pełnił Minister Obrony Narodowej.

W latach 1999-2000 dokonano prywatyzacji bezpośredniej tylko trzech wojskowych przedsiębiorstw handlowych (planowano prywatyzację 10 przedsiębiorstw). W okresie od września 2000 r. do grudnia 2004 r. nie przeprowadzono komercjalizacji lub prywatyzacji żadnego przedsiębiorstwa nadzorowanego przez MON. Minister Skarbu Państwa 30 grudnia 2004 r. podpisał akt komercjalizacji **Wojskowych Zakładów Mechanicznych w Siemianowicach Śląskich**. Na koniec 2004 r. trwały procedury zmierzające do prywatyzacji bezpośredniej **Domu Wydawniczego BELLONA w Warszawie**, **Wojskowych Zakładów Graficznych w Warszawie**, **Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Warszawie**.

Izba nie wniosła uwag odnośnie procedur zastosowanych przy prywatyzacji trzech wojskowych przedsiębiorstw państwowych, zwróciła natomiast uwagę na ich relatywnie niskie ceny.

Podstawę do rozpoczęcia i przeprowadzenia prywatyzacji stanowiła *Decyzja Nr 161/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 września 1998 r. w sprawie realizacji przedsięwzięć związanych z prywatyzacją bezpośrednią wojskowych 9 przedsiębiorstw handlowych oraz Wojskowego Przedsiębiorstwa Transportowo-Uslugowego w Warszawie*.

¹¹⁷ Nr 29/MON z dnia 29 października 2004 r.

¹¹⁸ Postanowienie sądu z dnia 6 września 2004 r. o ukończeniu postępowania upadłościowego, w opracowaniu decyzja MON w sprawie uznania WPH w Krakowie za zlikwidowane.

¹¹⁹ Postanowienie sądu z dnia 14 października 1999 r. o ogłoszeniu upadłości.

¹²⁰ Postanowienie sądu z dnia 9 marca 2000 r. o ogłoszeniu upadłości, Decyzja Nr 245/MON z dnia 13 września 2002 r. w sprawie uznania WPH w Szczecinie za zlikwidowane, brak postanowienia sądu o wykreśleniu WPH w Szczecinie z rejestru przedsiębiorstw.

Całość procedur związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem prywatyzacji wyżej wymienionych przedsiębiorstw prowadziła **Agencja Prywatyzacji** na podstawie:

- pełnomocnictwa z dnia 29 października 1998 r., udzielonego Prezesowi Agencji Prywatyzacji przez Ministra Obrony Narodowej, do dokonania w imieniu organu założycielskiego czynności prawnych niezbędnych do prywatyzacji bezpośredniej 10 wymienionych przedsiębiorstw,
- umowy Nr U-11/V/WPH/98 z dnia 29 września 1998 r. wraz z 3 aneksami na przygotowanie i przeprowadzenie prywatyzacji bezpośredniej,
- § 14 ust. 1 pkt 1 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie nadania statutu Agencji Prywatyzacji*¹²¹.

Umowa¹²² z dnia 29 września 1998 r., zawarta przez Ministra Obrony Narodowej z Agencją Prywatyzacji, przewidywała prywatyzację 10 przedsiębiorstw do dnia 31 marca 1999 r. Kolejnymi aneksami¹²³ termin ten został przedłużony do 30 czerwca 2000 r. W wyniku umowy sprywatyzowano trzy przedsiębiorstwa. Pozostałe siedem przedsiębiorstw nie spotkało się z zainteresowaniem inwestorów. Trzy z nich zostały zlikwidowane w wyniku postępowań upadłościowych¹²⁴, w dwóch trwa postępowanie likwidacyjne¹²⁵, a dwa kontynuują działalność gospodarczą¹²⁶.

Przychody Skarbu Państwa z prywatyzacji trzech przedsiębiorstw wyniosły 6 852,3 tys. zł. Wartość księgowa tych przedsiębiorstw wynosiła 2 479,7 tys. zł, zaś wartość skorygowanych aktywów netto 6 167,9 tys. zł.

Wojskowe Przedsiębiorstwo Transportowo-Usługowe w Warszawie wyceniono metodą skorygowanych aktywów netto (3 074 700 zł) oraz metodą likwidacyjną (2 074 700 zł). W wyniku rokowań przeprowadzonych przez Agencję Prywatyzacji z zainteresowanymi inwestorami, wyłonionymi w drodze ogłoszeń o zaproszeniu do rokowań w sprawie sprzedaży przedsiębiorstwa, wybrany został nabywca **KB FOLIE POLSKA Sp. z oo.** Protokół uzgodnień nabycia przedsiębiorstwa za cenę 5 090 600 zł podpisany został w dniu 11 maja 1999 r. Umowę sprzedaży Wojskowego Przedsiębiorstwa Transportowo-Usługowego w Warszawie zawarto 23 grudnia 1999 r. Nabywca uiścił 20% ceny (1 018 120 zł) oraz wpłacił na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych kwotę 460 800 zł. Pozostała część płatności została rozłożona na osiem półrocznych rat. Ponadto nabywca zobowiązał się do utrzymania stanu zatrudnienia (12 etatów) przez okres 24 miesięcy oraz do poniesienia w okresie dwóch lat nakładów inwestycyjnych na nabyte przedsiębiorstwo w wysokości 300 tys. zł.

Prywatyzację **Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Gdańsku**, na wniosek dyrektora i rady pracowniczej o dokonanie prywatyzacji bezpośredniej poprzez oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania spółce pracowniczej. Wyceny przedsiębiorstwa dokonano metodą zweryfikowanych aktywów netto (2 057 700 zł) oraz metodą likwidacyjną (255 100 zł). Umowę od-

¹²¹ Dz. U. Nr 33, poz. 199.

¹²² Nr U-11/V/WPH/98.

¹²³ Aneks nr 1 z dnia 31 marca 1999 r. i Aneks nr 2 z dnia 31 grudnia 1999 r.

¹²⁴ Przedsiębiorstwo Handlowe w Krakowie w upadłości, Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Szczecinie w upadłości, **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Rzeszowie**.

¹²⁵ Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Lublinie w upadłości, Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Łodzi w likwidacji.

¹²⁶ **Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Poznaniu, Wojskowe Przedsiębiorstwo Handlowe w Warszawie.**

dania Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Gdańsku do odpłatnego korzystania spółce **Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Handlowe MERKURY SA** za kwotę 1 500 000 zł, zawarto 31 maja 2000 r. Umowę zawarto na 10 lat tj. od dnia 1 czerwca 2000 r. do dnia 31 maja 2010 r. Ponadto, spółka pracownicza zobowiązała się do utrzymania stanu zatrudnienia przez okres 24 miesięcy oraz do zainwestowania w przedmiot umowy kwoty 400 tys. zł w okresie pierwszych 6 lat trwania umowy.

Wyceny **Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Bydgoszczy** dokonano metodą zweryfikowanych aktywów netto (1 061 389 zł) oraz metodą likwidacyjną (742 346 zł). W wyniku rokowań przeprowadzonych przez Agencję Prywatyzacji z zainteresowanymi inwestorami, wyłonionymi w drodze ogłoszeń o zaproszeniu do rokowań w sprawie sprzedaży przedsiębiorstwa, wybrany został nabywca **Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne Polski Tytoń SA w Radomiu**. Protokół uzgodnień nabycia przedsiębiorstwa za cenę 850 000 zł podpisany został w dniu 13 grudnia 1999 r. Umowę sprzedaży Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Bydgoszczy zawarto w dniu 31 sierpnia 2000 r. Nabywca wpłacił na rachunek Ministerstwa Skarbu Państwa kwotę 622 500 zł oraz wpłacił na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych kwotę 127 500 zł. Umowa zobowiązywała kupującego do poniesienia, w okresie dwóch lat od dnia jej zawarcia, nakładów inwestycyjnych na nabyte przedsiębiorstwo w wysokości 600 000 zł oraz zainwestowania 800 000 zł w środki obrotowe nabytego przedsiębiorstwa. Ponadto, nabywca zobowiązał się do utrzymania stanu zatrudnienia (121 etatów) przez okres 24 miesięcy.

Izba zwróciła uwagę, że opracowanie na początku 2003 r. programu restrukturyzacji i prywatyzacji wojskowych przedsiębiorstw państwowych nie skutkowało do końca 2004 r. żadną prywatyzacją.

W dniu 24 lutego 2003 r. Minister Obrony Narodowej zaakceptował *Wstępną koncepcję restrukturyzacji przedsiębiorstw państwowych, jednostek badawczo – rozwojowych oraz ośrodków badawczo – wdrożeniowych*. Weryfikacji tego dokumentu dokonały zespoły złożone z przedstawicieli komórek i jednostek organizacyjnych MON, powołane decyzjami Ministra Obrony Narodowej: Nr 146 i 147/MON z 23 maja 2003 r. W wyniku prac zespołów powstał m.in. *Program restrukturyzacji przedsiębiorstw państwowych*.

Generalnym założeniem programu było pozostawienie w nadzorze MON tylko tych podmiotów, których rola dla systemu zabezpieczenia logistycznego wojsk jest znacząca. Dotyczyło to w szczególności wojskowych przedsiębiorstw remontowo – produkcyjnych, **Wojskowych Zakładów Kartograficznych i Wojskowego Biura Studiów Projektów Budowlanych i Lotniskowych**. Pozostałe podmioty miałyby być poddane przekształceniom własnościowym lub likwidacji. Program nie wykluczał przekształceń własnościowych podmiotów o szczególnym znaczeniu dla systemu zabezpieczenia logistycznego, jeśli z upływem czasu spadnie ich rola lub ze względów technicznych lub finansowych wskazane będzie pozyskanie inwestora strategicznego.

Wykorzystanie środków z prywatyzacji przez Ministra Gospodarki i Pracy na restrukturyzację przemysłowego potencjału obronnego

Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę, że przez trzy lata (2000-2002) nie uruchamiano rezerw celowych na wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego w zakresie przewidzianym do wykorzystania przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Nierzetelnie i nieterminowo rozliczano środki rezer-

wy wykorzystane w 2003 r. oraz nierzetelnie opracowano wnioski dotyczące wsparcia restrukturyzacji podmiotów przemysłowego potencjału obronnego w 2004 r.

Środki przeznaczone na restrukturyzację przemysłowego potencjału obronnego, a także na proces modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w latach 2000-2003 określone były rokrocznie w ustawach budżetowych, w rezerwach celowych. W budżecie na rok 2000 zaplanowano przychody z prywatyzacji spółek przemysłowego potencjału obronnego w kwocie 95 000 tys. zł i utworzono rezerwę celową w tej wysokości na restrukturyzację ppo i modernizację techniczną SZ. Budżet państwa nie pozyskał w 2000 r. przychodów z prywatyzacji spółek ppo i nie uruchomiono też środków z rezerwy celowej.

W 2001 r. przychody z prywatyzacji spółek ppo i rezerwę celową przeznaczoną na restrukturyzację ppo i modernizację techniczną SZ określono na kwotę 29 613 tys. zł. Faktyczne przychody z prywatyzacji spółek ppo w 2001 r. wyniosły 28 009,8 tys. zł. Kwota powyższa nie została wykorzystana.

W budżecie na 2002 r., przychody z prywatyzacji spółek ppo i rezerwę celową (część 83) przeznaczoną na restrukturyzację ppo i modernizację techniczną SZ określono na kwotę 100 000 tys. zł. Ze środków rezerwy celowej do dyspozycji ministra właściwego do spraw gospodarki przypadła kwota 65 000 tys. zł. W adnotacji pod *Zestawieniem wykorzystania środków z rezerwy celowej w roku 2002 w cz. 20 Gospodarka*¹²⁷ stwierdzono, że „rezerwa celowa nie została uruchomiona z uwagi na fakt, że nowelizacja przedmiotowej ustawy¹²⁸, zawierająca delegację dla ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania stosownego rozporządzenia, została ogłoszona 15 stycznia 2003 r., a rozporządzenie¹²⁹ zostało opublikowane w dniu 21 maja 2003 r.” Z powyższego wynika, że utworzenie w 2002 r. rezerwy celowej, w kwocie **65 000 tys. zł**, na wsparcie restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego było niezasadne, ze względu na brak możliwości wykorzystania tych środków. Dotyczy to również niewykorzystanej rezerwy celowej utworzonej w 2001 r. w kwocie **29 613 tys. zł** (nie dokonano podziału kwoty rezerwy do dyspozycji pomiędzy Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw gospodarki).

W budżecie na 2003 r., w poz. 50 rezerw celowych przewidziano wydatki w wysokości 190 752 tys. zł na wsparcie restrukturyzacji ppo i modernizację techniczną SZ. Z tego do dyspozycji ministra właściwego do spraw Gospodarki przypadła kwota 123 989 tys. zł. Wykorzystano kwotę 121 837 tys. zł¹³⁰. Sfinansowano, w formie dotacji, następujące zadania:

- wsparcie działań restrukturyzacyjnych w podmiotach przemysłowego potencjału obronnego (zaangażowana kwota 91 589 tys. zł),

¹²⁷ Załącznik nr 1 do *Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za rok 2002 w części 20 Gospodarka*.

¹²⁸ Ustawa z dnia 22 listopada 2002 r. o zmianie ustawy o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

¹²⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przyznawania środków na wspieranie procesów restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego

¹³⁰ *Sprawozdanie z wykonania Budżetu Państwa za rok 2003 w części 20 Gospodarka* z czerwca 2004 r.

- dokapitalizowanie **Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego Bumar Sp. z o.o.** oraz **Agencji Rozwoju Przemysłu SA** w celu wykupienia od Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych udziałów, jakie Fundusz posiadał w **Polskich Zakładach Lotniczych Sp. z o.o. w Mielcu** i **Fabryce Broni Łucznik-Radom Sp. z o.o.** (kwota 28 953 tys. zł),
- zadania związane z przygotowaniem umów offsetowych oraz z wykonaniem czynności w zakresie monitorowania i kontroli realizacji tych umów (zaangażowana kwota 1 295 tys. zł).

Środki na działania restrukturyzacyjne zostały przekazane, w formie dotacji, do 25 spółek przemysłowego potencjału obronnego oraz do pięciu jednostek badawczo-rozwojowych, przeznaczeniem na:

- pozyskiwanie majątku niezbędnego do zapewnienia produkcji uzbrojenia lub sprzętu wojskowego,
- wdrażanie do produkcji nowoczesnego uzbrojenia lub sprzętu wojskowego,
- promocję eksportu wytworzonego w RP uzbrojenia lub sprzętu wojskowego,
- działalność badawczo-rozwojową,
- restrukturyzację zatrudnienia.

Niepełna realizacja założeń planu, (tj. na poziomie 98,3%) wynikała z bieżącego rozliczania się podmiotów z dotacji uruchamianych w ratach, a także nieuruchomienia dotacji dla jednego podmiotu, z uwagi na niespełnienie wymogów formalnych związanych z uzyskaniem wsparcia procesu restrukturyzacji. Niewykorzystana kwota została zwrócona w dniu 23 stycznia 2004 r. do **Ministerstwa Finansów**, w ramach ogólnej kwoty środków budżetowych niewykorzystanych w 2003 r. Wstępne rozliczenie zostało skorygowane w 2004 r., po pełnym rozliczeniu umów przez podmioty gospodarcze, które otrzymały dotacje w 2003 r. W sumie w 2003 r. na wsparcie działań restrukturyzacyjnych nie wykorzystano kwoty 3 366 tys. zł, z tego:

- kwoty 2 806 tys. zł stanowiącej zwroty dotacji,
- kwoty 560 tys. zł z tytułu nieprzekazanych dotacji.

Przyczyny niepełnego wykorzystania dotacji w 2003 r.:

- **UNIMOR-RADIOCOM Sp. z o.o.** – złożenie sprawozdania z wydatkowania I raty w terminie uniemożliwiającym uruchomienie II raty dotacji. W związku z tym Spółka nie otrzymała II raty dotacji w wysokości 125 tys. zł;
- **Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej** – brak koncesji na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie produkcji i obrotu uzbrojeniem i sprzętem wojskowym. W konsekwencji Instytut nie otrzymał planowanej dotacji w wysokości 431 tys. zł.

Reasumując, jako przyczyny niewykorzystania w 2003 r. przez podmioty ppo dotacji było:

- niedopełnienie przez podmioty wymogów formalnych – 1 351 tys. zł,
- osiągnięte niższe koszty wynikowe, związane z realizacją działań objętych wsparciem – 974 tys. zł,
- wynegocjowanie przez podmioty ppo korzystniejszych cen zakupionych ze środków dotacji maszyn i urządzeń oraz usług – 121 tys. zł,
- niezakupienie przez przedsiębiorstwo planowanej nieruchomości – 919 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli krytycznie oceniła – pod względem rzetelności – fakt, że dopiero w listopadzie 2003 r. zwrócono się do Ministerstwa Finansów z prośbą o wyjaśnienia dotyczące trybu i sposobu rozliczenia przyznanych środków wsparcia¹³¹. Zastrzeżenia NIK – co do rzetelności – budził również fakt, że w kolejnych pismach do Ministerstwa Finansów podawano odmienne kwoty zwróconych środków rezerwy celowej i środków budżetowych:

- w piśmie z dnia 28 października 2004 r.¹³² podano, że w dniu 23 stycznia 2004 r. zwrócono do Ministerstwa Finansów kwotę 2 151 984,40 zł w ramach ogólnej kwoty 25 760 975 zł niewykorzystanych w 2003 r. środków budżetowych,
- w piśmie z dnia 28 stycznia 2005 r.¹³³ podano, że w dniu 23 stycznia 2004 r. zwrócono do Ministerstwa Finansów kwotę 2 110 741,20 zł w ramach ogólnej kwoty 25 792 896,91 zł niewykorzystanych w 2003 r. środków budżetowych oraz w dniu 16 grudnia 2004 r. kwotę 1 255 739,82 zł (razem zwrócono więc 3 366 tys. zł).

Łącznie niezgodność podanych kwot wyniosła **73 165,11 zł**.

Izba zwróciła też uwagę, że zwrot środków do budżetu zakończono dopiero 16 grudnia 2004 r., podczas gdy ich rozliczenie było znane i przedstawione w Sprawozdaniu już w czerwcu 2004 r.

W 2004 r. nierzetelnie opracowano w Ministerstwie wnioski do Ministra Finansów o uruchomienie części środków ujętych w załączniku nr 3 (poz. 46) do ustawy budżetowej na rok 2004 i zwiększenie wydatków w części 20 dział 150 rozdział 15095 (na wsparcie restrukturyzacji podmiotów ppo):

- w kwocie 36 220,2 tys. zł w dniu 30 czerwca 2004 r.¹³⁴ z przeznaczeniem na wsparcie działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez 14 spółek przemysłowego potencjału obronnego oraz przez pięć jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzących działalność na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa,
- w kwocie 9 505,6 tys. zł w dniu 13 lipca 2004 r.¹³⁵ na wsparcie działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez **Zakłady Metalowe MESKO SA**.

Decyzją z dnia 29 lipca 2004 r.¹³⁶ MF przyznało środki w kwocie 41 232 850 zł. Kwota uruchomionych środków była mniejsza o 4 492 950 zł, od łącznej kwoty 45 725 800 zł wnioskowanej w ww. pismach przez Ministra Gospodarki i Pracy, z następujących powodów:

- ze względu na brak opinii **Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)** w zakresie udzielania **Zakładom Chemicznym NITRO-CHEM SA w Bydgoszczy** pomocy w kwocie 450 000 zł wspierającej działalność badawczo-rozwojową; wg stanowiska UOKiK pomoc ta powinna być notyfikowana do **Komisji Europejskiej**,

¹³¹ Pismo DIF-I/Mkat/10343/2004 z 5 października 2004 r.

¹³² Pismo DIF-I-SF/9843/2004.

¹³³ DIF-I-320-7-SF/05/679.

¹³⁴ Pismo Podsekretarza Stanu – Krzysztofa Krystowskiego, znak DIF-III/EB/5261/2004.

¹³⁵ Pismo Podsekretarza Stanu – Ireny Herbst, znak DIF-III/EB/6061/2004.

¹³⁶ Pismo GN3-450-47/2004/8460,9129.

- brak było podstaw do udzielenia trzem podmiotom wsparcia w łącznej kwocie 5 920 450 zł wnioskowanej przez MGIP ponieważ UOKiK wydał pozytywne opinie w sprawie udzielenia pomocy tym spółkom w wysokości 4 177 500 zł, tj. w wysokości, jaką spółki określiły w swoich wnioskach do UOKiK,
- nie uwzględniono pomocy w łącznej kwocie 2 300 000 zł dla dwóch spółek z powodu braku opinii UOKiK w sprawie udzielenia pomocy tym podmiotom.

2.2.12. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW ZE SPRZEDAŻY PRZEDSIĘBIORSTW (PRYWATYZACJA BEZPOŚREDNIA)

Na mocy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji nabywcy przedsiębiorstw państwowych mieli obowiązek przekazania do 15% ceny nabycia na Zakładowe Fundusze Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) – o powyższe kwoty pomniejszane były należności Skarbu Państwa z tytułu zwartych transakcji. Wielkość wpłaty nie mogła przekraczać iloczynu liczby pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwie w dniu zawarcia umowy jego sprzedaży oraz 18-krotnego (lub 24-krotnego) średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku.

Realizację tego zobowiązania w latach 1999-2004 zbadano w 11 urzędach wojewódzkich. Środki przekazane na ZFŚS przedstawia poniższe zestawienie:

Województwo	Liczba sprzedanych przedsiębiorstw	Wpłaty na ZFŚS w tys. zł	Liczba pracowników	Średnia wpłata na pracownika	Średnia wpłata na pracownika w przedsiębiorstwach*	
					minimalna	maksymalna
łódzkie	13	4 926,0	678	7 265 zł	343 zł	47 368 zł
warmińsko-mazurskie	6	636,0	297	2 141 zł	1 425 zł	4 393 zł
podkarpackie	17	3 959,0	1 517	2 610 zł	146 zł	14 189 zł
świętokrzyskie	4	552,0	91	6 066 zł	1 462 zł	37 500 zł
podlaskie	4	448,5	130	3 450 zł	333 zł	18 300 zł
kujawsko-pomorskie	11	1 718,8	521	3 299 zł	188 zł	28 929 zł
pomorskie	11	5 549,2	581	9 551 zł	88 zł	39 131 zł
śląskie	11	5 220,0	734	7 112 zł	2 280 zł	23 196 zł
mazowieckie	16	11 948,4	1 088	10 982 zł	676 zł	38 571 zł
dołnośląskie	16	5 619,5	1 043	5 388 zł	175 zł	51 818 zł
lubuskie	2	626,5	302	2 075 zł	2 015 zł	2 450 zł
razem	111	41 203,9	6 982	5 901 zł	88 zł	51 818 zł

* Wskazano maksymalną i minimalną wartość (średnią wpłatę na pracownika) wśród przedsiębiorstw w województwie.

Niemal we wszystkich województwach wielkość wpłat na ZFŚS przypadająca na jednego pracownika była bardzo zróżnicowana i wynosiła od 88 zł (Bydgoskie Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej LAS w Brusach) do 51 818 zł (Biuro Projektów Budownictwa Wiejskiego BIPROL we Wrocławiu). Dysproporcje te były wynikiem zróżnicowania wartości sprzedanych przedsiębiorstw państwowych.

W przypadku sprzedanego w 1999 r. Biura Projektów Budownictwa Wiejskiego BIPROL we Wrocławiu wyliczenia wielkości wpłaty na ZFŚS dokonane zostały przez były Wydział Nadzoru Założycielskiego i Rolnictwa Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego niezgodnie z dyspozycjami zawartymi w przepisach ustawy o kip. Do obliczeń przyjęto bowiem liczbę zatrudnionych inną niż w umowie sprzedaży przedsiębiorstwa (50 zamiast 22), a jednocześnie nie zastosowano ograniczenia wysokości wpłaty do wielokrotności średnich wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. Spowodowało to zawyżenie kwoty przekazanej na ZFŚS, a tym samym uszczuplenie przychodów Skarbu Państwa o nie mniej niż 187,3 tys. zł.

Od lutego 1997 r. do lutego 2000 r. wojewodowie mieli prawo skorzystać z przepisu ustawy o kip stanowiącego, że kwoty stanowiące 5% przychodów Skarbu Państwa z tytułu prywatyzacji bezpośredniej dokonywanej przez wojewodów pozostawały w dyspozycji organów dokonujących prywatyzacji i z przeznaczeniem na cele związane z realizacją inwestycji o charakterze użyteczności publicznej. Środki niewykorzystane do marca 2000 r. podlegały zwrotowi do budżetu państwa.

Realizację tego uprawnienia w latach 1999-2000 zbadano w 10 urzędach wojewódzkich. Środki z przychodów z prywatyzacji zatrzymano w ośmiu urzędach wojewódzkich, a wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem tylko w trzech województwach. Niewykorzystane kwoty zostały przekazane do przychodów budżetowych.

Województwo	Kwota zatrzymana przez wojewodę	Kwota wykorzystana na cele ustawowe
łódzkie	19,0 tys. zł	0
warmińsko-mazurskie	414,2 tys. zł	411,4 tys. zł
podkarpackie	482,2 tys. zł	0
świętokrzyskie	0	0
podlaskie	16,7 tys. zł	0
kujawsko-pomorskie	164,8 tys. zł	159,7 tys. zł
śląskie	167,8 tys. zł	0
mazowieckie	910,9 tys. zł	910,9 tys. zł
dolnośląskie	0	0
lubuskie	16,5 tys. zł	0
razem	2 192,1 tys. zł	1 482,0 tys. zł

W urzędach wojewódzkich, które nie wykorzystały 5% odpisów z prywatyzacji, postępowanie takie tłumaczono m.in. tym, że:

- ustawy budżetowe na 1999 r. i 2000 r. nie obejmowały środka specjalnego „Prywatyzacja bezpośrednia” (Wojewoda Śląski),
- niejasnościami prawnymi w zakresie wykorzystania tych środków (Wojewoda Podkarpacki),
- nie potrafiono wskazać przyczyn niewykorzystania środków (Wojewoda Łódzki, Podlaski i Lubuski).

Przychody Wojewody Lubuskiego z tytułu prywatyzacji bezpośredniej wyniosły **16 5,tys. zł** i uzyskane zostały w wyniku sprzedaży w dniu 3 stycznia 2000 r. Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego POLON-ZELMECH w Zielonej Górze. Wojewoda skorzystał z prawa pozostawienia do swojej dyspozycji 5% przychodów z ww. sprzedaży, z przeznaczeniem na cele związane z realizacją inwestycji o charakterze użyteczności publicznej. Jednak mimo upływu 5 lat środki te nadal znajdowały się na niskoprocentowanym rachunku sum depozytowych Urzędu. W styczniu 2005 r. Wojewoda Lubuski poinformował NIK o przekazaniu kwoty 16,5 tys. zł na rachunek dochodów budżetu państwa.

3. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI

3.1. Organizacja kontroli

Wcześniejsze kontrole

Tematyka wykorzystania przychodów z prywatyzacji oraz akcji (udziałów) sprywatyzowanych podmiotów nie była przedmiotem odrębnej kontroli prowadzonej przez NIK. Przychody (dochody) z prywatyzacji były przedmiotem badań w corocznych kontrolach wykonania budżetu państwa. W Informacji wykorzystano dane oraz wybrane ustalenia z 35 kontroli przeprowadzonych przez NIK w latach 1992-2005.

Na przełomie 2003/2004 r. Najwyższa Izba Kontroli z własnej inicjatywy przeprowadziła *kontrolę zabezpieczenia interesów państwa w spółkach z mniejszościowym udziałem Skarbu Państwa*. Kontrola wykazała, że po 13 latach od rozpoczęcia procesów prywatyzacyjnych, MSP nie dysponowało wciąż pełnym i wiarygodnym zbiorem danych, pozwalającym na określenie zasobu prywatyzacyjnego (akcji i udziałów możliwych do zbycia). „*Program aktualizacji i uzupełnienia danych o pakietach akcji i udziałów należących do Ministra Skarbu Państwa*”, realizowany¹³⁷ w celu uzupełnienia ewidencji akcji i udziałów Skarbu Państwa, miał ostatecznie zlikwidować problemy z jednoznacznym zdefiniowaniem posiadanych przez MSP pakietów akcji i udziałów, a tym samym ułatwić dysponowanie nimi.

3.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Działania dodatkowe

W trakcie 19 kontroli zasięgnięto, w trybie art. 29 pkt 2 lit. f *ustawy o NIK*, informacji w siedmiu jednostkach niekontrolowanych. Ponadto, w trybie art. 29 pkt 2 lit. d *ustawy o NIK*, przesłuchano sześciu świadków. Odbyto dwie narady pokontrolne (w Podlaskim Urzędzie Wojewódzkim i Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim).

Zastrzeżenia do protokołów kontroli

W 18 jednostkach protokoły kontroli zostały podpisane przez ich kierowników bez zastrzeżeń. Minister Skarbu Państwa złożył do kontrolerów w dniu 14 kwietnia 2005 r.¹³⁸ trzy zastrzeżenia do protokołu kontroli przedłożonego w dniu 31 marca 2005 r. Kontrolerzy uwzględnili dwa zastrzeżenia (sprostowania) dotyczące danych przedstawionych w procesie kontrolnym. Nie uwzględniono zastrzeżenia dotyczącego braku w protokole opisu wyjaśnień złożonych przez Ministra Skarbu Państwa – wskazano miejsce w protokole, gdzie te wyjaśnienia opisano. Minister Skarbu Państwa 28 kwietnia 2005 r. podpisał protokół kontroli.

¹³⁷ Program był realizowany w trakcie i po zakończeniu kontroli NIK.

¹³⁸ Pismo znak MSP/DKSiW/788/05/AG.

**Wystąpienia
pokontrolne**

Najwyższa Izba Kontroli przekazała, w trybie art. 60 *ustawy o NIK*, wystąpienia pokontrolne kierownikom 19 kontrolowanych jednostek. W przypadku czterech jednostek odstąpiono od sformułowania wniosków pokontrolnych:

- W trzech Urzędach Wojewódzki nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.
- Biorąc pod uwagę wejście w życie *ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki*¹³⁹ (5 lutego 2005 r.) – która zniósł Komitet Badań Naukowych i wprowadziła nowe regulacje, związane m.in. z wykorzystaniem środków pozabudżetowych – Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od sformułowania wniosków pokontrolnych.

Kierownicy dwóch jednostek złożyli zastrzeżenia do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych:

- Wojewoda Dolnośląski złożył zastrzeżenia po upływie ustawowego terminu, w związku z czym zostały one oddalone.
- Minister Skarbu Państwa w dniu 9 sierpnia 2005 r. złożył trzy zastrzeżenia dotyczące krytycznych ocen Izby odnośnie zaplanowania i rozliczenia przychodów z prywatyzacji PKO BP SA podlegających przekazaniu dla Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i Agencji Rozwoju Przemysłu SA. Zastrzeżenia zostały rozpatrzone przez Kolegium NIK w dniach 28 września i 26 października 2005 r. i rozstrzygnięte uchwałą Kolegium NIK z dnia 26 października 2005 r. Kolegium w całości oddaliło zastrzeżenia Ministra Skarbu Państwa.

**Realizacja
wniosków
pokontrolnych**

W 15 wystąpieniach zawarto łącznie 38 wniosków pokontrolnych. W odpowiedziach na wystąpienia kierownicy jednostek kontrolowanych poinformowali o podjęciu realizacji wszystkich wniosków.

¹³⁹ Dz. U. Nr 238, poz. 2390.

4. ZAŁĄCZNIKI

- Wykaz [skrótów](#)
- Wykaz [skontrolowanych](#) podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrole
- Wykaz [organów](#), którym przekazano informację o wynikach kontroli
- Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, [odpowiedzialnych](#) za kontrolowaną działalność
- Wykaz [aktów prawnych](#) dotyczących kontrolowanej działalności
- Szczegółowe [tabele](#) i zestawienia liczbowe
- [Bibliografia](#)

4.1. Wykaz skrótów

Użyte skróty:

ARP	Agencja Rozwoju Przemysłu
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CeTO	Centralna Tabela Ofert
FMP	Fundusz Mienia Polikwidacyjnego
FnRNP, FNP	Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej
FRN	Fundusz Rozwoju Nauki
GPW	Giełda Papierów Wartościowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
jsSP	jednoosobowa spółka Skarbu Państwa
KBN	Komitet Badań Naukowych
KFPK	Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych
MF	Ministerstwo Finansów
MGiP	Ministerstwo Gospodarki i Pracy
MGPiPS	Ministerstwo Gospodarki Pracy i Poetyki Społecznej
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
MPW	Ministerstwo Przekształceń Własnościowych
MSP	Ministerstwo Skarbu Państwa
NFI	Narodowe Fundusze Inwestycyjne
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
PP	Przedsiębiorstwo Państwowe
RCL	Rządowe Centrum Legislacji
RM	Rada Ministrów
SA	spółka akcyjna
SMW	Stocznia Marynarki Wojennej w Gdyni
SP	Skarb Państwa
Sp. z o.o.	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
<i>ustawa o kip</i>	<i>ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji</i>
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZWZA	Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy
ZW	Zgromadzenie Wspólników

4.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły w nich kontrole

1.	Ministerstwo Skarbu Państwa	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
2.	Ministerstwo Finansów	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
3.	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
4.	Ministerstwo Infrastruktury	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
5.	Ministerstwo Obrony Narodowej	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
6.	Komitet Badań Naukowych	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
7.	Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK
8.	Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku	Delegatura NIK w Białymstoku
9.	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy	Delegatura NIK w Bydgoszczy
10.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku	Delegatura NIK w Gdańsku
11.	Śląski Urząd Wojewódzki Katowicach	Delegatura NIK w Katowicach
12.	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach	Delegatura NIK w Kielcach
13.	Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi	Delegatura NIK w Łodzi
14.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie	Delegatura NIK w Olsztynie
15.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Delegatura NIK w Rzeszowie
16.	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie	Delegatura NIK w Szczecinie
17.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie	Delegatura NIK w Warszawie
18.	Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu	Delegatura NIK we Wrocławiu
19.	Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim	Delegatura NIK w Zielonej Górze

4.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- 3) Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Prezes Rady Ministrów
- 5) Prezes Trybunału Konstytucyjnego
- 6) Prezes Narodowego Banku Polskiego
- 7) Rzecznik Praw Obywatelskich
- 8) Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Finansów
- 9) Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 10) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- 11) Szef Kancelarii Prezydenta RP
- 12) Minister Skarbu Państwa
- 13) Minister Gospodarki
- 14) Minister Pracy i Polityki Społecznej
- 15) Minister Transportu
- 16) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- 17) Minister Obrony Narodowej
- 18) Minister Sprawiedliwości
- 19) Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
- 20) Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki
- 21) Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
- 22) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
- 23) Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
- 24) Przewodniczący Sejmowej Komisji Ustawodawczej
- 25) Przewodniczący Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych
- 26) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych
- 27) Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki i Finansów Publicznych
- 28) Przewodniczący Senackiej Komisji Skarbu Państwa i Infrastruktury
- 29) Przewodnicząca Senackiej Komisji Ustawodawstwa i Praworządności
- 30) Przewodniczący Senackiej Komisji Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego

4.4. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

dczk – do czasu zakończenia kontroli

	Jednostka kontrolowana	Pełniona funkcja	Imię i nazwisko	Okres
1.	Ministerstwo Skarbu Państwa	Minister Skarbu Państwa	Jacek Socha Zbigniew Kaniewski Piotr Czyżewski Sławomir Cytrycki Wiesław Kaczmarek Aldona Kamela-Sowińska Andrzej Chronowski Emil Wąsacz	02.05.2004 – dczk 28.01.2004 – 02.05.2004 02.04.2003 – 21.01.2004 07.01.2003 – 02.04.2003 19.10.2001 – 07.01.2003 28.02.2001 – 19.10.2001 16.08.2000 – 28.02.2001 31.10.1997 – 16.08.2000
2.	Ministerstwo Finansów	Minister Finansów	Mirośław Gronicki Andrzej Raczko Grzegorz W. Kołodko Marek Belka Halina Wasilewska-Trenkner Jarosław Bauc Leszek Balcerowicz	21.07.2004 – dczk 16.06.2003 – 21.07.2004 06.07.2002 – 16.06.2003 19.10.2001 – 06.07.2002 28.08.2001 – 19.10.2001 12.06.2000 – 28.08.2001 31.10.1997 – 08.06.2000
3.	Ministerstwo Gospodarki i Pracy	Minister Gospodarki i Pracy Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecz. Minister Gospodarki Minister Gospodarki Minister Pracy i Polityki Społecznej	Jerzy Hauser Jerzy Hauser Jacek Piechota Janusz Steinhoff Jerzy Hausner Longin Komołowski	04.05.2004 – dczk 07.01.2003 – 03.05.2004 19.10.2001 – 06.01.2003 31.10.1997 – 19.10.2001 19.10.2001 – 07.01.2003 31.10.1997 – 19.10.2001
4.	Ministerstwo Infrastruktury	Minister Infrastruktury Minister Infrastruktury Minister Transportu i Gospodarki Morskiej	Krzysztof M. Opawski Marek Pol Jerzy Widzyk Tadeusz Syryjczyk	02.05.2004 – dczk 19.10.2001 – 02.05.2004 12.06.2000 – 19.10.2001 08.12.1998 – 08.06.2000
5.	Ministerstwo Obrony Narodowej	Minister Obrony Narodowej	Jerzy Szmajdziński	19.10.2001 – dczk
6.	Komitet Badań Naukowych	Przewodniczący KBN – Minister Nauki i Informatyzacji	Michał Kleiber	19.10.2001 – dczk
7.	Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej	Prezes Zarządu	Maciej Grabski	26.10.1992 – dczk
8.	Podlaski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Podlaski	Marek Strzaliński Krystyna Łukaszuk	22.10.2001 – dczk – 21.10.2001
9.	Kujawsko-Pomorski Urząd Woj.	Wojewoda Kujawsko-Pomorski	Romuald Kosieniak Józef Rogacki	22.10.2001 – dczk 04.01.1999 – 01.10.2001
10.	Pomorski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Pomorski	Cezary Dąbrowski Jan Ryszard Kurylczyk Tomasz Sowiński	26.07.2004 – dczk 22.10.2001 – 25.07.2004 30.10.2002 – 21.10.2001
11.	Śląski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Śląski	Lechosław Jastrzębski Wilibald Winkler Marek Kępski	22.10.2001 – dczk 09.12.2000 – 17.10.2001 12.12.1997 – 07.12.2000

	Jednostka kontrolowana	Pełniona funkcja	Imię i nazwisko	Okres
12.	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Świętokrzyski	Włodzimierz Wójcik Wojciech Lubawski	22.10.2001 – dczk 01.03.1999 – 21.10.2001
13.	Łódzki Urząd Wojewódzki	Wojewoda Łódzki i	Stefan Krajewski Krzysztof Makowski Michał Kasiński	13.05.2004 – dczk 22.10.2001 – 12.05.2004 04.01.1999 – 21.10.2001
14.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Warmińsko-Mazurski	Stanisław L. Szatkowski Zbigniew Babalski	22.10.2001 – dczk 04.01.1999 – 21.10.2001
15.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki	Wojewoda Podkarpacki	Stanisław Kurp Zdzisław Siewierski Zbigniew Sieczkoś	03.03.2003 – dczk 22.10.2001 – 02.03.2003 04.01.1999 – 21.10.2001
16.	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Zachodniopomorski	Stanisław Wziętek Piotr Damps	22.10.2001 – dczk 17.01.1998 – 21.10.2001
17.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	Wojewoda Mazowiecki	Leszek Mizieliński Antoni Pietkiewicz	22.10.2001 – dczk 04.01.1999 – 21.10.2001
18.	Dolnośląski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Dolnośląski	Stanisław Opatowski Ryszard Nawrat Witold Krochmal	21.03.2003 – dczk 22.10.2001 – 20.03.2003 04.01.1999 – 21.10.2001
19.	Lubuski Urząd Wojewódzki	Wojewoda Lubuski	Janusz Gramza Andrzej Korski Stanisław Iwan Jan Majchrowski	26.07.2004 – dczk 22.10.2001 – 25.07.2004 11.04.2000 – 21.10.2001 01.03.1999 – 10.04.2000

4.5. Akty prawne dot. kontrolowanej działalności

1.	<i>Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji</i> (Tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, ze zm.).
2.	<i>Ustawa z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw</i> (Dz. U. Nr 25, poz. 253).
3.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje</i> (Dz. U. Nr 95, poz. 578, ze zm.).
4.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa</i> (Dz. U. Nr 286, poz. 2871).
5.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu finansowania zbywania akcji oraz formy i warunków zapłaty za akcje nabywane od Skarbu Państwa</i> (Dz. U. Nr 269, poz. 2666 ze zm.).
6.	<i>Ustawa z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. Nr 240, poz. 2055 ze zm.).
7.	<i>Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych</i> (Tj. Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981).
8.	<i>Ustawa z 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa</i> (Dz. U. Nr 106, poz. 493 ze zm.).
9.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad ewidencjonowania majątku Skarbu Państwa</i> (Dz. U. Nr 77, poz. 864 ze zm.).
10.	<i>Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie nieodpłatnego przekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego akcji i udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa</i> (Dz. U. Nr 50, poz. 432).
11.	<i>Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników</i> (Dz. U. z 1997 r., Nr 33, poz. 200).
12.	<i>Uchwała Nr 86 Rady Ministrów z dnia 4 października 1993 r. w sprawie utworzenia rezerw mienia Skarbu Państwa na cele repriwatyzacji</i> (MP Nr 52, poz. 482).
13.	<i>Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw</i> (Dz. U. Nr 273, poz. 2703).
14.	<i>Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej</i> (Dz. U. Nr 83, poz. 932 ze zm.).
15.	<i>Ustawa z dnia 22 listopada 2002 r. o zmianie ustawy o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej</i> (Dz. U. Nr 240, poz. 2053).
16.	<i>Ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2001-2006</i> (Dz. U. Nr 76, poz. 804, ze zm.).
17.	<i>Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przyznawania środków na wspieranie procesów restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego</i> (Dz. U. Nr 89, poz. 830).

18.	<i>Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689 ze zm.)</i>
19.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 1999 r. w sprawie wyodrębnienia akcji skarbu państwa przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz. U. Nr 27, poz. 245).</i>
20.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2001 r. w sprawie wyodrębnienia akcji w spółkach stanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 16, poz. 175).</i>
21.	<i>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 września 2001 r. w sprawie wyodrębnienia akcji w spółkach stanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 116, poz. 1237).</i>
22.	<i>Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. Nr 109, poz. 1158).</i>
23.	<i>Ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe, (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.).</i>
24.	<i>Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2003 r. w sprawie wykazu spółek, przedsiębiorstw państwowych i jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzących działalność na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa, a także spółek realizujących obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa oraz dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (Dz. U. Nr 86, poz. 790).</i>
25.	<i>Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie nadania statutu Agencji Prywatyzacji (Dz. U. Nr 33, poz. 199).</i>
26.	<i>Ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390).</i>
27.	<i>Ustawa budżetowa na rok 1999 z dnia 17 lutego 1999 r. (Dz. U. Nr 17, poz. 154).</i>
28.	<i>Ustawa budżetowa na rok 2000 z dnia 21 stycznia 2000 r. (Dz. U. Nr 7, poz. 85).</i>
29.	<i>Ustawa budżetowa na rok 2001 z dnia 1 marca 2001 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 246 ze zm.).</i>
30.	<i>Ustawa z dnia 13 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2001 (Dz. U. Nr 147, poz. 1645).</i>
31.	<i>Ustawa budżetowa na 2002 r. z dnia 14 marca 2002 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 275).</i>
32.	<i>Ustawa budżetowa na 2003 r. z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1981).</i>
33.	<i>Ustawa budżetowa na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r. (Dz. U. Nr 17, poz. 167).</i>
34.	<i>Ustawa budżetowa na rok 2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 278, poz. 2755).</i>

4.6. Szczegółowe tabele i zestawienia liczbowe

Przychody z prywatyzacji w kolejnych latach w cenach bieżących (faktycznie uzyskanych) i cenach skorygowanych wskaźnikiem inflacji w mld zł.

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Przychody w kwotach bieżących	0,17	0,48	0,78	1,59	2,64	3,75	6,56	7,09	13,38	27,32	6,83	2,86	4,14	10,25
Skorygowane wskaźnikiem inflacji	1,14	2,26	2,69	4,16	5,39	6,38	9,71	9,39	16,53	30,64	7,27	2,99	4,29	10,25

Koszty prywatyzacji oraz koszty funkcjonowania (wydatki budżetu na funkcjonowanie resortu – dział administracja publiczna) Ministerstwa Przekształceń Własnościowych i następnie Ministerstwa Skarbu Państwa w latach 1991-2004 w mln zł.

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Koszty prywatyzacji	23,5	36,7	42,5	40,0	48,3	50,9	52,2	76,7	83,2	86,6	57,5	49,8	85,8	59,1
Koszty funkcjonowania MSP (MPW)	3,6	6,7	9,3	12,0	16,1	19,4	35,3	41,0	39,1	44,1	46,1	46,8	46,8	51,0

Udział przychodów z prywatyzacji w dochodach budżetu

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Przychody z prywatyzacji (mln zł)	170,9	484,4	780,4	1 594,9	2 641,6	3 749,8	6 558,1
Dochody budżetu (mln zł)	21 088,5	31 277,5	45 900,8	63 125,2	83 721,7	99 674,5	119 772,1
Udział przychodów z prywatyzacji w dochodach budżetu	0,81%	1,55%	1,70%	2,53%	3,16%	3,76%	5,46%

Przychody z prywatyzacji i finansowanie deficytu

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Przychody z prywatyzacji (mln zł)	7 090	13 383	27 323	6 835	2 862	4 143	10 254
Przychody z prywatyzacji po odliczeniach wynikających z ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji = finansowanie deficytu przychodami z prywatyzacji (mln zł)	7 069	13 347	26 746	6 490	1 972	2 963	7 370
Deficyt (mln zł)	13 192	12 479	15 391	32 358	39 403	37 043	41 417
Stosunek przychodów z prywatyzacji po odliczeniach wynikających z ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji do deficytu budżetu państwa	53,6%	107,0%	173,1%	20,1%	5,0%	8,0%	17,8%
Dochody budżetu (mln zł)	126 560	125 922	135 664	140 527	143 520	152 111	156 281
Stosunek przychodów z prywatyzacji do dochodów budżetu	5,60%	10,63%	20,14%	4,86%	1,99%	2,72%	6,56%

4.7. Bibliografia

- 1) Rocznik Statystyczny 1991, Warszawa 1991.
- 2) Rocznik Statystyczny 1992, Warszawa 1992.
- 3) Rocznik Statystyczny 1993, Warszawa 1993.
- 4) Rocznik Statystyczny 1994, Warszawa 1994.
- 5) Rocznik Statystyczny 1995, Warszawa 1995.
- 6) Rocznik Statystyczny 1996, Warszawa 1996.
- 7) Rocznik Statystyczny 1997, Warszawa 1997.
- 8) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1998, Warszawa 1998.
- 9) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1999, Warszawa 1999.
- 10) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2000, Warszawa 2000.
- 11) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2001, Warszawa 2001.
- 12) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2002, Warszawa 2002.
- 13) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2003, Warszawa 2003.
- 14) Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2004, Warszawa 2004.
- 15) Realizacja ustawowych zadań Ministra Przekształceń Własnościowych - protokół kontroli z 5 sierpnia 1992 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1992, ZPW-41008-1-92.
- 16) Uwagi w sprawie wykonania budżetu w części 14 dotyczącej Ministerstwa Przekształceń Własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1992, ZPW.
- 17) Analiza wykonania budżetu państwa w 1991 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1992.
- 18) Informacja o wynikach kontroli realizacji ustawowych zadań Ministra Przekształceń Własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1992, 41/22A/92.
- 19) Uwagi w sprawie wykonania ustawy budżetowej na rok 1992 w zakresie dochodów ze sprzedaży, najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa oraz kosztów prywatyzacji majątku Skarbu Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1993, ZPW.
- 20) Analiza wykonania budżetu państwa w 1992 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1993.
- 21) Informacja o wynikach kontroli stanu przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1992 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1993, 19/93/IIA/92.
- 22) Uwagi w sprawie wykonania budżetu w 1993 r. w części 14 - dotyczącej Ministra Przekształceń Własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1994, ZPW.
- 23) Analiza wykonania budżetu państwa w 1993 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1994.
- 24) Wyniki kontroli stanu przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1993 r. z ogólną oceną procesów prywatyzacyjnych w latach 1990-1993, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1994, 52/94/15A/93.

- 25) Uwagi w sprawie wykonania budżetu w 1994 r. w części 14 - dotyczącej Ministerstwa Przekształceń Własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1995, ZPW.
- 26) Analiza wykonania budżetu państwa w 1994 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1995.
- 27) Informacja o wynikach kontroli stanu przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1994 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1995, 63/95/57A/94.
- 28) Analiza wykonania budżetu państwa w 1995 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1996.
- 29) Wykonanie budżetu państwa w 1995 roku w części 14 - Ministerstwo Przekształceń Własnościowych, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1996, ZPW.
- 30) Informacja o wynikach kontroli stanu przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1995 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1996, 75/96/A9561.
- 31) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 1996 r. część 14 Minister Przekształceń Własnościowych część 17 Ministerstwo Skarbu Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1997, 140/97/P/97/111/DSP.
- 32) Informacja o wynikach kontroli przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1996 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1997, 208/97/P96048/DSP.
- 33) Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1996 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1997.
- 34) Wykonanie budżetu państwa w 1996 r. w części 08 - Ministerstwo Finansów, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1997.
- 35) Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1997 r., Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1998.
- 36) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 1997 r. część 17 Ministerstwo Skarbu Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1998, 162/98/P/98/108/DSP.
- 37) Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1998 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1999.
- 38) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 1998 r. część 17 Ministerstwo Skarbu Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1999, 169/99/P/98/289/DSP.
- 39) Informacja o wynikach kontroli wykonania „Kierunków prywatyzacji w 1998 r.”, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 1999, 170/98/P/98/288/DSP.
- 40) Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1999 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2000.
- 41) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w cz. 17 - Ministerstwo Skarbu Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2000, DSPiP 133/2000/P99/153/DSP.
- 42) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2000 r. w części 36 - Skarb Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2001, DSPiP 140/2001/P99/127/DSP.

- 43) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2001 r. w cz. 36 - Skarb Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2002.
- 44) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2002 roku część nr 36 Skarb Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2003, 25/2003/P02116/KGP.
- 45) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2003 roku część 36 Skarb Państwa, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2004, 23/2004/P03057/KGP.
- 46) Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2004 roku część 36 Skarb Państwa i realizacja przychodów z prywatyzacji, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2005, 72/2005/P04060/KGP.
- 47) Informacja o wynikach kontroli restrukturyzacji własnościowej przedsiębiorstw sektora naftowego, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2005, 139/2004/P03049/KGP.
- 48) Informacja o wynikach kontroli prywatyzacji Telekomunikacji Polskiej SA, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2000, 175/2000/P99050/DSP.
- 49) Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2004 roku, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2005, 134/2005/KBF.